١- كتَابُ الإيْمَانِ
1. విశ్వాస (ఈ'మాన్) పుస్తకం

ఈమాన్ అంటే ధృవీకరించటం. ధార్మిక భాషలో ప్రవక్త (స) ఉపదేశాలను ధృవీకరించి నోటితో ఉచ్చరించటం, దాని ప్రకారం ఆచరించటం. విశ్వాసంలో ఆచరణ కూడా చేరి ఉంది. విశ్వాసంలో హెచ్చుతగ్గులు జరుగుతూ ఉంటాయి. పుణ్యాలు చేస్తే విశ్వాసం పెరుగుతుంది. పాపాలు చేస్తే విశ్వాసం తరుగుతుంది. ఖుర్ఆన్ లో: "ఆమినూ వ 'అమిలు 'స్వాలి'హాత్" అనేక సార్లు వచ్చింది. ఇమామ్ బు'ఖారీ తన పుస్తకం బు'ఖారీలో విశ్వాసం పెరగడం తరగడం గురించి అనేక ఖుర్ఆన్ ఆయతులను, 'హదీసు'లను పేర్కొన్నారు. ప్రఖ్యాత పండితుల, పూర్వీకుల అభిప్రాయం కూడా ఇదే. ఇతర వివరాలకు ఫత్హుల్ బారీలో కితాబుల్ ఈమాన్ చూడండి. ఇది మొదటి అంశం. ముందుమాటలో వీటిని గురించి వివరించడం జరిగింది.

మొదటి విభాగం الْفَصْلُ الْأَوَّلُ

١ - (متفق عليه) (٨/١)

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: " إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ. وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللهِ وَرَسُوْلِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللهِ وَرَسُوْلِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيْبُهَا، أَوِ امْرَأَةً يَتَزَوَّجُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ". متفق عليه.

1. [1/8-ఏకీభవితం]

'ఉమర్ బిన్ 'ఖ'త్తాబ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "కర్మలు సంకల్పంపైననే ఆధారపడి ఉంటాయి. ప్రతివ్యక్తికి తాను కోరుకునేదే లభిస్తుంది. ఒకవేళ ఎవరైనా అల్లాహ్ మరియు ఆయన ప్రవక్త కోసం వలసపోతే, అతని వలస పోవడం అల్లాహ్ మరియు ఆయన ప్రవక్త కొరకే అవుతుంది. అదేవిధంగా ఎవరైనా ప్రాపంచిక సంపదల కోసం లేదా స్త్రీ కోసం వలసపోతే, అతని వలసపోవటం వాటి గురించే అవుతుంది." (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)[1]

1) వివరణ-1: ఈ 'హదీసు' ఉల్లేఖకులు ప్రఖ్యాత ప్రవక్త (స) అనుచరులు. అతని కునియత్ అబూ 'హఫ్'సహ్, బిరుదు ఫారూఖ్. ఇస్లామ్ స్వీకరణకు ముందు ఇస్లామ్ వ్యతిరేకుల్లో ప్రముఖులు. ఎవరు దొరికితే వారిని హింసించేవారు.

'ఉమర్ (ర) ఇస్లామ్ స్వీకరణ: ఖురైష్ నాయకుల్లో అబూ జ'హల్, 'ఉమర్‌లు ఇస్లామ్, ప్రవక్త (స) శత్రుత్వంలో అధికంగా నిమగ్నులై ఉండేవారు. అందువల్ల ప్రవక్త (స) వీరిద్దరి గురించి ఇలా దు'ఆ చేసే వారు: "ఓ అల్లాహ్! అబూ జ'హల్ ద్వారా లేదా 'ఉమర్ బిన్ 'ఖ'త్తాబ్ ద్వారా ఇస్లాంను బలపరచు." కాని ఈ భాగ్యం 'ఉమర్(ర) దక్కింది. ఈ దు'ఆ ప్రభావం వల్ల ఇస్లామ్ బద్ధశత్రువు ఇస్లామ్ ప్రాణ మిత్రుడుగా మారి పోయాడు. అంటే 'ఉమర్ (ర) ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. 'ఉమర్ ఇస్లామ్ స్వీకరణ వృత్తాంతం అనేక చారిత్రక పుస్తకాల్లో ఉంది. ఇక్కడ సంక్షిప్తంగా పేర్కొనడం జరిగింది.

ఒక ప్రఖ్యాత వృత్తాంతం: 'ఉమర్ ఎంత ప్రయత్నించినా ఒక్క వ్యక్తిని కూడా ఇస్లామ్ నుండి మార్చలేకపోయారు. చేసేదిలేక చివరికి ప్రవక్త (స)ను హత్యచేసేందుకు నిర్ణయించుకున్నారు. కరవాలం ధరించి బయలుదేరారు. దారిలో ను'ఐమ్ బిన్ 'అబ్దుల్లాహ్ కలిశారు. 'ఉమర్ ముఖవర్చస్సు చూసి: 'ఏంటి సంగతి?' అని అడిగారు. దానికి 'ఉమర్: 'ము'హమ్మద్ పని పట్టడానికి వెళుతున్నాను.' అని అన్నారు. దానికతను: 'ముందు నీ ఇంటి సంగతి చూడు. నీ చెల్లెలు, నీ బావ ఇస్లామ్ స్వీకరించారు.' అని అన్నారు. వెంటనే వెనక్కి తిరిగి చెల్లెలు ఇంటికి వెళ్ళారు. అప్పుడామె ఖుర్ఆన్ పఠిస్తుంది. 'ఉమర్ శబ్దం విని ఆపివేసింది. ఖుర్ఆన్‌ను దాచివేసింది. కాని ఖుర్ఆన్ శబ్దం ఆయన చెవిలో పడనే పడింది. తన చెల్లెలును: 'నేను విన్న శబ్దం ఏంటీ?'అని అడిగారు. దానికి ఆమె: 'ఏమీ లేదు.' అన్నది. 'నేను శబ్దాన్ని విన్నాను. మీరిద్దరూ మార్గ భ్రష్టులయిపోయారు.' అని పలుకుతూ బావను కొట్టసాగారు. చెల్లెలు తప్పించడానికి వస్తే ఆమెను కూడా కొట్టారు. రక్తం కారసాగింది. కాని దానివల్ల ఆమెపై ఎటువంటి ప్రభావం పడలేదు. అంతేకాదు, 'ఉమర్! నీవు చేయగలిగింది చేసుకో, ఇప్పుడు ఇస్లామ్ మా హృదయాలనుండి తొలగడం జరగదు.' అని హెచ్చరించింది. ఈ పదాలు 'ఉమర్‌పై చాలా ప్రభావం చూపాయి. చెల్లెలు వైపు

ప్రేమగా చూచి: 'మీరు చదివేది నాకూ వినిపించండి.' అని అన్నారు. ఫాతిమహ్ వాటిని తెచ్చి ఆయన ముందు పెట్టింది. తెరచి చూస్తే ఈ వాక్యం ఉంది: "ఆకాశాలలోను మరియు భూమిలోనూ ఉన్న సమస్తం అల్లాహ్ పవిత్రతను కొనియాడుతుంటాయి. మరియు ఆయనే సర్వశక్తిమంతుడు, మహా వివేకవంతుడు." (అల్ హదీద్, **57:1**)

ఈ ఆయతులోని ప్రతి పదాన్ని చాలా శ్రద్ధగా చదవసాగారు. చివరికి: "అల్లాహ్ మరియు ఆయన ప్రవక్తను విశ్వసించండి." అన్న వాక్యం ముగించి అకస్మాత్తుగా: "అష్హదు అన్ లా ఇలాహ ఇల్లా అల్లాహ్, వ అష్హదు అన్న ము'హమ్మదు ర్రసూలుల్లాహ్." అని పలకసాగారు. ఆ రోజుల్లో ము'హమ్మద్ (స) 'సఫా కొండ క్రింద ఉన్న అర్ఖమ్ ఇంటిలో ఉండేవారు. 'ఉమర్ (ర) అక్కడకు వచ్చి తలుపు తట్టారు. కరవాలం ధరించి ఉన్నారు. అనుచరులకు అనుమానం వచ్చింది. కాని 'హమ్'జహ్: 'మంచిగా వస్తే మంచిదే లేదా వాడి కరవాలం తోనే వాడి తల నరుకుతాను.' అని అన్నారు. 'ఉమర్ (ర) లోపల అడుగుపెట్టగానే ప్రవక్త (స) ముందుకు వచ్చారు. " 'ఉమర్! ఎలా రావడం జరిగింది." అని అడిగారు. దైవప్రవక్త మాటలు విని 'ఉమర్ వణికిపోయారు. చాలా చిన్న స్వరంతో వినయ విధేయతలతో: "ఇస్లామ్ స్వీకరించటానికి." అని అన్నారు. అది విన్న ప్రవక్త (స): "అల్లాహు అక్బర్!" అని ఎంత జోరుగా కేకవేశారంటే ఒక్కసారి ఆ ప్రాంతమంతా కంపిం చింది. (అసదుల్ 'గాబ, ఇబ్ను అసాకిర్, దారుఖుతునీ, బైహఖీ)

'ఉమర్ ఇస్లామ్ స్వీకరణ వల్ల పెద్ద కల్లోలం తలెత్తింది. అవిశ్వాసులు అతని ఇంటివద్దకు వచ్చి: 'ఉమర్ మార్గభ్రష్ట త్వానికి గురయ్యాడు.' అని అనసాగారు. (బు'ఖారీ)

'ఉమర్ ఇస్లామ్ స్వీకరించిన తర్వాత ఇస్లామ్ చరిత్రలో ఒక క్రొత్త అధ్యాయం మొదలయింది. అప్పటికి ఇంచు మించు 40 మంది ఇస్లామ్ స్వీకరించి ఉన్నారు. కాని వారు అసహాయత, బలహీన తల్లో ఉండేవారు. బహిరం గంగా ఇస్లామ్ ఆదేశాలను పాలించడం అటు ఉంచి, తాను ముస్లిమునని చెప్పుకోవ డానికి కూడా భయపడే వారు. క'అబహ్ లో నమా'జు చదవడం అసాధ్యంగా ఉండేది. 'ఉమర్ ఇస్లామ్ స్వీకరించగానే పరిస్థితులు మారిపోయాయి. 'ఉమర్ (ర) తాను ఇస్లామ్ స్వీకరించా నని బహిరంగంగా ప్రకటించారు. అంతేకాదు అవిశ్వాసు లందరినీ ఒకచోట చేర్చి వారి ముందు తాను ఇస్లామ్ స్వీకరించానని బహిరంగంగా ప్రకటించారు. అది విన్న అవిశ్వాసులు చాలా ఆందోళన చెందారు. కాని 'ఆస్ బిన్ వాయి'ల్ అంటే 'ఉమర్ (ర) మామయ్య. 'ఉమర్‌ను తన శరణులోకి తీసుకున్నారు. 'ఉమర్ (ర) ఇస్లామ్‌కు ముందు ముస్లింలపై జరిగే హింసా దౌర్జన్యాలు చూసే వారు. అందువల్ల మామయ్య శరణు స్వీకరించక ముస్లింల వెంటే ఉండటానికి ప్రాధాన్యతనిచ్చారు. ముస్లి ములకు తోడుగా ఉంటూ అవిశ్వాసులను ఎదుర్కొనడం ప్రారంభించారు. చివరికి ముస్లిములతో పాటు వెళ్ళి క'అబతుల్లాహ్‌లో నమా'జు ఆచరించ సాగారు.

సత్యాసత్యాల పోరాటంలో ఇది మొదటి విజయంగా పరిగణించ బడింది. దీనివల్ల 'ఉమర్‌కు ఫారూఖ్ అనే బిరుదు లభించింది.

హిజ్రత్: 'ఉమర్ (ర) 7వ నబవీలో ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. 13వ నబవీలో హిజ్రత్ చేశారు. అంటే 'ఉమర్ (ర) ఇస్లామ్ స్వీకరించిన తర్వాత 6 లేక 7 సంవత్సరాల వరకు అవిశ్వాసుల హింసా దౌర్జన్యాలకు గురయ్యారు. ముస్లిములకు వలసవెళ్ళే అనుమతి లభించగానే 'ఉమర్ కూడా వలసవెళ్ళడానికి నిర్ణయించుకున్నారు. ప్రవక్త (స) అనుమతి తీసుకొని కొంత మందిని తీసుకొని క'అబతుల్లాహ్ చేరుకున్నారు. నిశ్చింతగా 'తవాఫ్ చేశారు. నమా'జు చదివారు. ఆ తరువాత అవిశ్వాసుల నుద్దేశించి, 'నాతో ఎవరైనా యుద్ధం చేయాలనుకుంటే మక్కహ్ వెలుపలకు రండి,' అని ప్రకటించారు. కాని ఎవరికీ ధైర్యం చాల లేదు. అనంతరం 'ఉమర్ (ర) మదీనహ్ బయలుదేరారు.

'ఉమర్ (ర) మదీనహ్ చేరి రిఫా'అహ్ బిన్ 'అబ్దుల్ మున్'జిర్ అతిథి అయ్యారు. ఖుబా'కు 'అవాలీ అనే మరో పేరుకూడా ఉంది. అందు వల్ల ముస్లిమ్‌లో అతని నివాసం పేరు 'అవాలీ అని ఉంది. 'ఉమర్ (ర) తర్వాత అనేకమంది ప్రవక్త (స) అనుచరులు వలసవచ్చారు. చివరికి **632** క్రీ.శ.లో స్వయంగా ప్రవక్త (స) కూడా మక్కహ్ నుండి మదీనహ్ వలస వచ్చారు.

'ఉమర్ (ర) ప్రత్యేకతలు: తారీఖుల్ 'ఖులఫాలో అవి వివరంగా ఉన్నాయి. 1 లేక 2 ప్రత్యేకతలను ఇక్కడ సంక్షిప్తంగా పేర్కొనడం జరిగింది. ప్రవక్త (స): 'ప్రాచీన జాతుల్లో చాలా మంది 'హదీసు'వేత్తలు, మహా వ్యక్తులు గతించారు. అయితే ఈ అనుచర సమాజంలో ఎవరైనా అయితే అది కేవలం 'ఉమర్ మాత్రమే.' అని అన్నారు (బు'ఖారీ). ఇంకా ప్రవక్త (స) అల్లాహ్ (త) 'ఉమర్ నోటిపై

మరియు హృదయంపై సత్యాన్ని స్థాపించారు.' అని ప్రవచించారు (తిర్మిజీ'). ఇంకా ప్రవక్త (స) అన్నారు: 'నా అనుచర సమాజంలో నా తరువాత ఎవరైనా ప్రవక్త అయితే, అది 'ఉమర్ మాత్రమే అవుతారు.' (తిర్మిజీ'). ఇబ్నె 'ఉమర్ (ర) కథనం: 'ఖుర్ఆన్‌లో అనేక ఆదేశాలు 'ఉమర్ (ర) సూచించినట్లు అవతరించ బడ్డాయి. ఇంకా షై'తాన్ అతనికి భయపడేవాడు. ('తారీఖుల్ 'ఖులఫా'). 'ఉమర్ (ర) ద్వారా అనేక మహత్యాలు జరిగాయి. అయితే సారియహ్ మహత్యం చాలా ప్రఖ్యాత గాంచింది. 'ఉమర్ (ర) చాలాపుణ్యాత్ములు, దైవభీతిపరులు, ప్రవక్త సాంప్రదాయ విధేయులు, న్యాయశీలురు, ధర్మా త్ములు. అంతేకాదు రాజ కీయ నిపుణులు, వివేక వంతులు, మేధావులూను. అబూ బకర్ తర్వాత రెండవ 'ఖలీఫా అయ్యారు. 'ఉమర్(ర) కాలంలో ఇస్లామ్ చాలా అభివృద్ధి చెందింది. ఫారూఖ్ (ర) ఘన కార్యాలు చాలా ఉన్నాయి.

వీర మరణం: ము'గీరహ్ బిన్ షు'అబహ్ అనే ఒక పారసీ బానిస తన యజమాని విషయంలో 'ఉమర్ (ర)కు ఫిర్యాదు చేశాడు. ఫిర్యాదు సరైనది కానందువల్ల 'ఉమర్ (ర) దానికి ప్రాధాన్యతఇవ్వలేదు. దానికి ఆబానిస చాలా ఆగ్రహం చెంది ఫజ్ర్ నమా'జ్‌లో కత్తి తీసుకొని అకస్మా త్తుగా దాడి చేశాడు. వరుసగా 6 సార్లు దాడి చేశాడు. 'ఉమర్ (ర) గాయాలతో క్రిందపడ్డారు. 'అబ్దు ర్రహ్మాన్ బిన్ 'ఔఫ్ నమా'జు చదివించారు. గాయాలు చాలా ప్రమాదకరమైనవి కావటం వల్ల బ్రతికే అవకాశాలు కనిపించలేదు. ప్రజల కోరికపై 6 గురి పేర్లు పేర్కొన్నారు. వీరిలో ఒక్కరిని అందరి ఏకాభిప్రాయం ద్వారా 'ఖలీఫాగా ఎన్నుకోమని సలహా ఇచ్చారు. వారిలో 'అలీ (ర), 'ఉస్మాన్ (ర), 'జుబైర్ (ర), 'తల్'హా (ర), స'అద్ బిన్ అబీ వఖ్ఖా'స్ (ర), 'అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ 'ఔఫ్ ఉన్నారు. ఈ దశ ముగిసిన తర్వాత 'ఆయి'షహ్ (ర)ను ప్రవక్త(స) ప్రక్కన ఖననం చేయబడటానికి అనుమతి కోరారు.

ఆ తరువాత ముహాజిరీన్‌ల, అన్'సార్ల, అరబ్బుల, ముస్లిమే తరుల హక్కులను గురించి సూచించారు. ఇంకా తన కుమారుడు 'అబ్దుల్లాహ్‌ను పిలిచి నాపై ఉన్న అప్పును వారసత్వం నుండి తీర్చటానికి ప్రయత్నించాలి. ఫలించని పక్షంలో "అదీ" కుటుంబాన్ని కోరాలి. ఒకవేళ వారివల్లా కాకపోతే ఖురైషు లందరితో అయితే ఖురైషులకు తప్ప మరెవరినీ అడగరాదు,' అని ఉపదేశం చేశారు.

ఏది ఏమైనా ఇస్లామ్ గొప్ప హీరో, అత్యవసర విషయాలను గురించి సూచించిన తర్వాత 3 రోజులు అనారోగ్యంగా ఉండి ముహర్రమ్ 1వ తేదీన శనివారం నాడు 24వ హిజ్రీలో మరణించారు. ప్రవక్త (స) ప్రక్కన ఖననం చేయబడి గాఢ నిద్రలోనికి వెళ్ళిపోయారు. (సియరుస్సహాబహ్)

సంకల్పం: సంకల్పం అంటే మనసులో ఉద్దేశ్యం. షరీఅత్ లో ఒక మంచి కార్యం చేసేటప్పుడు మనసులో సంకల్పం చేసుకోవాలి. ఉదాహరణకు వు'దూ చేయాలనుకుంటే ముందు హృద యంలో పరిశుభ్రత పొందే ఉద్దేశ్యంతో వు'దూ చేయాలను కుంటున్నాను అని సంకల్పం చేసుకోవాలి. అదేవిధంగా నమా'జు చదవడానికి ముందు నేను నమా'జు చేస్తాను అని సంకల్పం చేసుకోవాలి. అదే విధంగా ప్రతి మంచి కార్యం చేసేటప్పుడు సంకల్పం చేసుకోవాలి. అవి విధి ఆరాధనలైనా, అదనపు ఆరాధనలైనా సరే. విశ్వాసం, ఇస్లామ్, నమా'జ్, ఉపవాసం, 'జకాత్, 'హజ్జ్, వు'దూ, స్నానం, తయమ్ముమ్ మొదలైన వన్నింటికీ సంకల్పం తప్పనిసరి. అంటే సత్కార్యా లన్నింటికీ. సత్కార్యాలు సంకల్పంపై ఆధారపడి ఉంటాయి. మంచి సంకల్పం, అంటే ఇఖ్లాస్, అంటే చిత్తశుద్ధి. ఒకవేళ మంచి పని మంచి ఉద్దేశ్యంతో చేస్తే, అది అల్లాహ్ వద్ద స్వీకరించబడుతుంది. సదుద్దేశంతో మంచి పని చేస్తే స్వీకరించడం జరుగదు. చిత్తశుద్ధి, సదుద్దేశంపై పుణ్యం లభిస్తుంది. ఒకవేళ ఆ పని చేయకపోయినా సరే.

ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "మంచి పని చేయాలని నిశ్చయించుకొని కొన్ని కారణాల వల్ల చేయలేకపోతే, ఒక పుణ్యం లభిస్తుంది. ఒకవేళ సంకల్పం చేసుకొని, ఆ పనిచేస్తే 10 పుణ్యాలు లభిస్తాయి. ఒక్కోసారి 700 పుణ్యాలు కూడా లభిస్తాయి. అదేవిధంగా పాపకార్యం చేస్తానని సంకల్పం చేసుకొని దైవభీతి వల్ల చేయక పోతే, ఒక పుణ్యం లభిస్తుంది. ఒకవేళ ఆ పాపకార్యం చేస్తే ఒక పాపమే వ్రాయబడుతుంది. (తర్'గీబ్, బు'ఖారీ)

ఈ 'హదీసు' ద్వారా తెలిసినది ఏమిటంటే, మంచి పని గురించి సంకల్పం చేసుకొని చేయలేకపోతే ఒక పుణ్యం వ్రాయబడు తుంది. ఒకవేళ చేస్తే 700 పుణ్యకార్యాల వరకు లభిస్తాయి. ఉదాహరణకు రాత్రి చివరి జాములో తహజ్జుద్ చదువుతానని సంకల్పించుకొని పడుకొని మేల్కొనలేక పోయినప్పటికీ తహజ్జుద్ పుణ్యం లభిస్తుంది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "ఒక వ్యక్తి రాత్రి మేల్కొని నమా'జు చదువుతానని సంకల్పం చేసుకొని నిద్రపోయి, రాత్రి మేల్కొనలేకపోయాడు. అయితే సంకల్పం చేసినందువల్ల ఒక పుణ్యం వ్రాయబడు

తుంది. నిద్ర అతని ప్రభువు తరఫున అతనిపై దానం చేయబడింది." (ఇబ్నె మాజహ్)

ఇదంతా సంకల్ప చిత్తశుద్ధి వల్ల జరిగింది. తహజ్జుద్ పుణ్యం కూడా వ్రాయబడింది, రాత్రంతా నిద్ర కూడా లభించింది. ఒకవేళ అతను నిద్రలో మరణిస్తే తహజ్జుద్ చదివే వాడుగా పరిగణించబడుతాడు. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "ప్రజలు తమ సంకల్పాల ద్వారానే తీర్పు దినం నాడు లేపబడతారు."

అనస్ బిన్ మాలిక్ (ర) కథనం: "మేము ప్రవక్త (స) వెంట తబూక్ యుద్ధం నుండి తిరిగివస్తున్నాము. అప్పుడు ప్రవక్త (స): "మదీనాలో కొంతమంది ఉండిపోయారు. కాని, ప్రతి విషయంలో వారు మీతో ఉన్నారు." అని అన్నారు. దానికి మేము): 'అదెలా? దైవప్రవక్తా!' అని అడిగాము. దానికి ప్రవక్త (స): 'సంకల్పం మాత్రం మీతోపాటు ఉందామని, ఉంది. కాని కొన్ని కారణాల వల్ల ఉండిపోయారు. అందువల్ల చిత్తశుద్ధితో కూడిన సంకల్పం వల్ల మీలో ఒకరుగా పరిగణింపబడతారు.' అని అన్నారు. (బు'ఖారీ).

అంటే చిత్తశుద్ధితో కూడిన సంకల్పం వల్ల మానవుడు ఎంతో ఉన్నతమైన స్థానాలు పొందగలడని ఈ 'హదీసు' ద్వారా తెలిసింది.

ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "ఇహలోకంలో నాలుగు రకాల వ్యక్తు లున్నారు. 1. ధనం మరియు జ్ఞానం ప్రసాదించ బడిన వ్యక్తి. అతడు దైవభీతి కలిగిఉంటాడు, బంధువుల హక్కులను నెరవేర్చుతాడు. ఇంకా ఆ ధనంలో అల్లాహ్ (త) హక్కు ఉందని గుర్తిస్తాడు. ఇంకా అతడు ఉభయ లోకాల హక్కులను నెరవేర్చుతాడు. ఇటువంటి వారు చాలా గొప్ప స్థానాలు పొందే వారు. 2. వ వ్యక్తి అల్లాహ్ జ్ఞానం ప్రసాదించబడినవాడు. అతనికి ధనం ఇవ్వబడ లేదు. అతడు సంకల్పశుద్ధి గలవాడు. అతడు: 'ఒకవేళ నా దగ్గర కూడా ధనం ఉంటే, నేను కూడా దైవమార్గంలో ధనం ఖర్చుచేసేవాడిని, ఫలానా వ్యక్తి దైవ మార్గంలో ఖర్చుపెట్టినట్టు.' అని అంటాడు. సంకల్పశుద్ధి కలిగి ఉండటం వల్ల ఇతడూ, మొదటి వ్యక్తి పుణ్యంలో ఇద్దరూ సమానులే. ఇక 3. వ వ్యక్తికి అల్లాహ్(త)ధనం ప్రసా దించాడు, జ్ఞానం ప్రసాదించాడు. అతడు తన ధనాన్ని విచ్చలవిడిగా ఖర్చు చేస్తాడు. అల్లాహ్(త)కు భయ పడటం గానీ; హక్కుగల వారికి ఇవ్వటం గానీ చేయడు; బంధువులకు సహాయం చేయడు. ఇంకా అందులో అల్లాహ్(త) హక్కు ఉందని కూడా గుర్తించడు. ఎటు వంటి భయం లేకుండా అధర్మంగా ఖర్చు చేస్తాడు. ఇతడు అందరికంటే నీచ తరగతికి చెందినవాడు. 4. వ వ్యక్తికి అల్లాహ్ (త) ధనమూ, జ్ఞానమూ రెండూ ఇవ్వ లేదు. అతడు, 'ఒకవేళ నా దగ్గర ధనం ఉంటే ఫలానా వ్యక్తిలా నేనూ డబ్బు ఖర్చుచేసేవాడిని,' అని అంటాడు. తమ నీచ సంకల్పం వల్ల వీరిద్దరూ పాపంలో సమానులే. (తిర్మిజి')

ఒక విషయంలో ఎన్ని సంకల్పాలు ఉంటే అంత అధికంగా పుణ్యం లభిస్తుంది. ఒకవేళ తన పేద బంధువుకు అన్నం పెట్టే వాడు; పేదవాడని అన్నం పెడితే ఒక పుణ్యం, పేదవాడు, బంధువు అనే సంకల్పంతో అన్నంపెడితే రెండు పుణ్యాలు లభిస్తాయి. ప్రతి ఆరాధనలో ఈ విషయాన్ని గుర్తుంచు కోవాలి. సంకల్పం ఆచరణ కంటే ప్రాధాన్యత గలది.

వలస వెళ్ళటానికి గల ప్రత్యేకతలు: హిజ్రత్ అంటే వదలటం, విడిచి పెట్టటం అని అర్థం. ధార్మిక భాషలో ముస్లిములు తమ ప్రాంతంలో ఇస్లామీయ ఆదేశాలను అనుసరించలేని పరిస్థితి వచ్చినప్పుడు, అక్కడినుండి మరో ప్రాంతానికి వెళ్ళిపోవటాన్ని వలసపోవటం (హిజ్రత్) అంటారు. ఇది రెండు రకాలు. 1. దారుల్ 'ఖౌఫ్ నుండి దారుల్ అమన్ వైపు వలసపోవటం. 2. దారుల్ 'హర్బ్ నుండి దారుస్సలామ్ వైపు వలస వెళ్ళటం. ప్రారం భంలో ఇది తప్పని సరిగా ఉండేది. మక్కహ్ విజయం తర్వాత ఇది రద్దయిపోయింది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "మక్కహ్ విజయం తర్వాత వలస వెళ్ళటం లేదు, కాని ధర్మ పోరాటం, దాని సంకల్పం తీర్పుదినం వరకు ఉంటుంది." మరో 'హదీసు'లో ఇలా ఉంది: "హిజ్రత్ తీర్పుదినం వరకు అంతం కాదు. అంటే ఇటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడినపుడు, ఎక్కడినుండైనా వలస వెళ్ళ వచ్చు. అదేవిధంగా తన ధార్మిక సంస్కరణ కోసం ఎప్పుడు, ఎక్కడ నుండైనా వలస వెళ్ళ వచ్చు. ప్రవక్త (స): "హిజ్రత్ లేకపోతే, నేనూ ఒక అ'న్సారీ వ్యక్తిలా ఉండే వాడ్ని." అని ప్రవచించారు. దీన్నిబట్టి ముహా జిరీన్లు అ'న్సార్లకన్నా గొప్పవారని తెలుస్తుంది. మరి కొందరు దీన్నిబట్టి అ'న్సార్ల గొప్పతనం వెళ్ళడౌతుందని తెలుస్తుంది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "ఒక హిజ్రత్ మదీ నహ్ వైపు జరిగింది. దీని తర్వాత మరో హిజ్రత్ చివరి కాలంలో సిరియా వైపు జరుగుతుంది. అప్పుడు సిరియాను అంటిపెట్టు కొని ఉన్నవారే అందరికంటే ఉన్నతులుగా ఉంటారు. అల్లాహ్ (త) మరియు ప్రవక్త కోసం స్వదేశం వదలి మరో ప్రాంతానికి తరలి వెళ్ళడం

٢ - [١] (صحيح) (٩/١)

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيْدٌ بَيَاضِ الثِّيَابِ شَدِيْدُ سَوَادِ الشَّعْرِ لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ الْسفرِ وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِّيِ صلى الله عليه وسلم. فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رَكْبَتَيْهِ وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخِذَيْهِ وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِيْ عَنْ الإِسْلَامِ. قَالَ: "اَلْإِسْلَامُ: أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ، وَتُقِيْمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُوْمُ رَمَضَانَ، وَتَحُجَ الْبَيْتَ إِنِ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيْلًا". قَالَ: صَدَقْتَ. فَعَجِبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ! قَالَ: فَأَخْبِرْنِيْ عَنْ الْإِيْمَانِ. قَالَ: "أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ". قَالَ: صَدَقْتَ. قَالَ: فَأَخْبِرْنِيْ عَنْ الْإِحْسَانِ. قَالَ: "أَنْ تَعْبُدَ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ". قَالَ: فَأَخْبِرْنِيْ عَنْ السَّاعَةِ. قَالَ: "مَا الْمَسْؤُوْلُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ". قَالَ: فَأَخْبِرْنِيْ عَنْ أَمَارَاتِهَا. قَالَ: "أَنْ تَلِدَ الْأَمَةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رَعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُوْنَ فِيْ الْبُنْيَانِ". قَالَ: ثُمَّ انْطَلَقَ، فَلَبِثْتُ مَلِياً، ثُمَّ قَالَ لِيْ: "يَا عُمَرُ! أَتَدْرِيْ مَنِ السَّائِلِ؟" قُلْتُ: اللهُ وَرَسُوْلُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: "فَإِنَّهُ جِبْرِيْلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِيْنَكُمْ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1. (1) [1/9-దృఢం]

ఉమర్ (ర) కథనం: "ఒకరోజు మేము ప్రవక్త (స) వద్ద కూర్చొని ఉన్నాము. అకస్మాత్తుగా ఒక వ్యక్తి వచ్చాడు. అతని దుస్తులు పరిశుభ్రంగా ఉన్నాయి. అతని తల వెంట్రు కలు నల్లగా ఉన్నాయి. ప్రయాణ చిహ్నాలేవీ కనిపించడం లేదు. అంతేకాదు మాలో ఎవరితోనూ పరిచయం కూడా లేదు. అతడు తిన్నగా వచ్చి ప్రవక్త (స) మోకాళ్ళకు తన మోకాళ్ళు కలిపి కూర్చున్నాడు. ఇంకా తన రెండు చేతు లను ప్రవక్త (స) తొడలపై ఉంచి: 'ఓ ముహమ్మద్! ఇస్లామ్ అంటే ఏమిటో తెలు పండి.' అని అన్నాడు. దానికి ప్రవక్త (స): '1. నీవు ఇలా సాక్ష్యమివ్వాలి, అల్లాహ్ తప్ప ఆరాధ్యు లెవరూ లేరు, ము'హమ్మద్ అల్లాహ్ ప్రవక్త. 2. నమా'జును స్థాపించాలి, 3. 'జకాత్ చెల్లించాలి, 4. రమ'దాన్ ఉప వాసా (రో'జహ్)లు పాటించాలి, 5. స్థోమత ఉంటే 'హజ్జ్ యాత్రచేయాలి.' అని అన్నారు. దానికి ఆ వ్యక్తి: 'సత్యం పలికారు.' అని అన్నాడు. మాకు చాలా ఆశ్చర్యం కలి గింది. ప్రశ్నిస్తు న్నాడు, విన్న తరువాత ధృవీకరిస్తు న్నాడు. (అతనికి తెలిసి ఉన్నట్లు వ్యవహరిస్తు న్నాడు) ఆ తరువాత మళ్ళీ ప్రవక్త (స)ను: 'ఈమాన్ (విశ్వాసం) గురించి తెలుపండి.' అని అడిగాడు. దానికి ప్రవక్త (స): 1. 'అల్లాహ్‌ను, 2. దైవ దూతలను, 3. దైవగ్రంథాలను, 4. దైవ ప్రవక్తలను, 5. తీర్పు దినాన్ని, ఇంకా 6. మంచి, చెడు పర్యవసానం(విధివ్రాత / నియతి / భవితవ్యం)ను విశ్వసించాలి.' అని అన్నారు. ఆ వ్యక్తి: 'సత్యం పలికారు.' అని అన్నాడు. ఆ తరువాత: 'ఇహ్ సాన్ (ఇ'ఖ్లాస్) అంటే ఏమిటి.' అని అడిగాడు. దానికి ప్రవక్త (స): 'నీవు అల్లాహ్(త) ను చూస్తున్నట్టు ఆరా ధించాలి. ఒకవేళ నీవు ఆయన్ను చూడలేక పోతే ఆయన నిన్ను చూస్తున్నాడని భావించాలి.' అని అన్నారు. ఆ వ్యక్తి మళ్ళీ: 'తీర్పుదినం గురించి చెప్పండి, అది ఎప్పుడు సంభవించ నున్నది?' అని అడిగాడు. దానికి ప్రవక్త (స): 'అడిగిన వ్యక్తి కంటే అడగబడిన వ్యక్తి ఏమాత్రం అధికంగా ఎరుగడు.' అని అన్నారు. అంటే నీలాగే నాకూ తెలియదు అని అన్నారు. పునరుత్థానం ఎప్పుడు సంభవించ నున్న దనే విషయం కేవలం అల్లాహ్ (త)కు మాత్రమే తెలుసు అని అన్నారు, అప్పుడు ఆవ్యక్తి, 'పునరు త్థానపు, సూచనలను చూపండి,' అని అన్నాడు. దానికి ప్రవక్త (స), 'బానిసరాలు యజమానిని

చాలా గొప్ప కార్యం. ఖుర్ఆన్, 'హదీసు'ల్లో దీనికి చాలా ప్రాముఖ్యత ఉంది.

అల్లాహ్ ఆదేశం:1. "మరియు అల్లాహ్(త) మార్గంలో వలస పోయే వాడు భూమిలో కావలసినంత స్థలాన్ని, సౌకర్యాలను పొందుతాడు. మరియు ఎవడు తన ఇంటిని వదలి, అల్లాహ్ మరియు ఆయన ప్రవక్త కొరకు, వలసపోవటానికి బయలు దేరిన తరువాత, అతనికి చావువస్తే! నిశ్చయంగా, అతని ప్రతిఫలం అల్లాహ్ వద్ద స్థిరంగా ఉంటుంది. ఎందుకంటే, అల్లాహ్ క్షమాశీలుడు, అపార కరుణా ప్రదాత." (అన్నిసా, **4:100**)

2. "విశ్వసించి, అల్లాహ్ మార్గంలో వలసపోయిన వారికీ మరియు తమ ధనసంపత్తులను, ప్రాణాలను వినియోగించి పోరాడిన వారికీ, అల్లాహ్ దగ్గర అత్యున్నత స్థానముంది. మరియు అలాంటి వారే సాఫల్యం (విజయం) పొందేవారు. వారి ప్రభువు వారికి, తన తరఫు నుండి కారుణ్యాన్ని మరియు ప్రసన్నతను మరియు శాశ్వత సౌఖ్యాలుగల స్వర్గవనాల శుభవార్తను ఇస్తున్నాడు." (అత్తౌబహ్, **9:20- 21**).

కంటుంది. సంతానం తల్లిదండ్రులకు అవిధేయత చూపుతారు. చెప్పులు కూడా లేని దరిద్రులు, మేకల కాపరులు ఎత్తైన భవనాల్లో గర్వాహంకారాలు ప్రదర్శిస్తారు' అని అన్నారు. 'ఉమర్ అన్నారు, 'ఆ తరువాత, అతడు వెళ్ళి పోయాడు. నేను ఎన్నో రోజులు ఆలోచనలో పడి ఉన్నాను. తరువాత ప్రవక్త (స) అన్నారు, " 'ఉమర్ నీకు తెలుసా ఆవ్యక్తి ఎవరు?" నేనన్నాను, "అల్లాహ్, ఆయన ప్రవక్తకే బాగా తెలుసు." ప్రవక్త (స) అన్నారు, 'అతను జిబ్రీల్ (అ). మీకు, మీధర్మము, బోధించడానికి వచ్చారు.' [2] (ముస్లిం)

2) వివరణ-2: ఈ 'హదీసు' హదీసె' జిబ్రీల్ అనే పేరుతో ఖ్యాతి గడించింది. ఎందుకంటే ఆ అడిగిన వ్యక్తి జిబ్రీల్ (అ). అతడు ధార్మిక విషయాలను ప్రజలకు తెలియజేయడానికి మానవ రూపంలో వచ్చి, అడిగారు. దీనివల్ల ఇస్లామీయ ఆదేశాలను గురించి అడిగే పద్ధతి కూడా తెలిసిపోయింది. ఈ 'హదీసు'లో ఇస్లామ్, ఈమాన్, ఇ'హ్సాన్ (ఇ'ఖ్లాస్), పునరు త్థాన సూచనలు, నమా'జు, 'జకాత్, ఉపవాసం, 'హజ్జ్ ల గురించి వివరించడం జరిగింది. అంటే ఈమాన్, ఇస్లామ్ వంటి ప్రాథమిక అంశాలు ఇందులో ఉన్నాయి. దీన్ని గురించి తెలుసుకునే ముందు ఈ విషయాలను గురించి తెలుసు కోండి. 1. ధార్మిక విద్య కోసం ప్రయాణం చేయాలి. 2. విద్యార్థి హృదయం, శరీరం, దుస్తులు శుభ్రంగా ఉంచుకోవాలి. 3. చిన్న వయస్సు, యవ్వనం లోనే ధార్మిక విద్య నేర్చుకోవాలి, ఈ విషయం నల్లని గడ్డం, నల్లని వెంట్రుకల వల్ల సూచించ బడింది. 4. ఇబ్నె హిబ్బాన్ లో లహ్యా అనే పదం ఉంది. ఇది నల్లని గడ్డాన్ని సూచిస్తుంది. 5. విద్యార్థులు గడ్డం పెంచు కోవాలి. 6. విద్యార్థి తన ఉపాధ్యాయుని ముందు వినయ విధేయతలతో కూర్చోవాలి, మోకాళ్ళు ముడుచుకొని, నమా'జులో కూర్చున్నట్లు. 7. తన చేతులను తొడలపై పెట్టుకోవాలి. 8. గురువు వస్తే సలాం చేయాలి.

ఇస్లామ్: 'ఇస్లామ్ అంటే విధేయత మరియు ఆజ్ఞాపాలన,' అని అర్థం. ధార్మిక భాషలో అల్లాహ్ (త) మరియు ఆయన ప్రవక్త (స) ఆదేశాలను శిరసావహించడం, వాటిని అనుకరించడం. అంటే అల్లాహ్(త) మరియు ఆయన ప్రవక్త (స) ఆదేశాల ప్రకారం జీవించడం. ప్రవక్త లందరూ దీన్ని గురించే హితబోధ చేశారు. ఒకవేళ ఎవరైనా ఇస్లామ్‌ను వదలి ఇతర మార్గాలను అనుస రిస్తే, అది ఎంత మాత్రం స్వీకరించబడదు. ఇంకా అటు వంటి వ్యక్తి పరలోకంలో నష్టానికి గురవుతాడు. తన్ను తాను దైవానికి వశపరచిన వాడికంటే ఉత్తముడు ఎవరు? అంటే ఇటువంటి వ్యక్తే ఉత్తముడు. అదేవిధంగా మీ ఆరాధ్యుడు ఒకే ఒక్కడు. ప్రవక్తలందరి ధర్మం ఇస్లామ్ మాత్రమే. ఇందులోనే ఉభయలోకాల సాఫల్యం ఉంది. అందువల్లే అన్నిటికంటే ముందు ఇస్లామ్ గురించి అడిగారు. ప్రవక్త (స) ఇస్లామ్, దైవ విధేయత అంటే ఆయన్ను ఒక్కడిగా భావించాలి. ఆయన తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరని, ము'హమ్మద్ (స) ఆయన ప్రవక్త అని సాక్ష్యం ఇవ్వాలి. నమా'జును స్థాపించాలి. 'జకాత్ చెల్లించాలి. రమ'దాన్ ఉపవాసాలు పాటించాలి. స్తోమత ఉంటే బైతుల్లాహ్ 'హజ్జ్ చేయాలి. ఈ ఐదింటిని కలిపి ఇస్లామ్ అంటారు. అంటే ఇస్లామ్ ఐదు విషయాలపై ఆధారపడి ఉంది. ఇన్‌షాఅల్లాహ్ వీటిని వివరించడం జరుగుతుంది. 'ఉమర్ (ర), "ఆ వ్యక్తి ప్రశ్నిస్తున్నాడు ఇంకా ధృవీకరిస్తున్నాడు కూడా. మాకు చాలా ఆశ్చర్యం వేసింది, ఎందుకంటే ప్రశ్నించడం వల్ల అతనికి తెలియదని అనుకున్నాము. కాని ధృవీక రించడం వల్ల అతనికి తెలుసని ఆశ్చర్యపడ్డాము," అని అన్నారు. అంటే జిబ్రీల్ (అ) ప్రజలకు నేర్పించడానికి వచ్చి, ప్రశ్నించడం జరిగింది. ఇంకా ఈ సంఘటన ప్రవక్త (స) చివరి కాలంలో జరిగింది. ఇది ఫత్'హుల్ బారీ, ఐనీ మొదలైన వాటిలో ఉంది.

ఈమాన్: ఆ తరువాత ఆ వ్యక్తి ఈమాన్ గురించి అడిగారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) ఈమాన్ అంటే 1. అల్లాహ్‌ను, 2. దైవ దూతలను, 3. దైవగ్రంథాలను, 4. దైవప్రవక్తలను, 5. తీర్పు దినాన్ని, మరియు 6. విధివ్రాత (తఖదీర్)ను విశ్వసించటం అని చెప్పారు.

దైవదూతలు: దైవదూతలు అల్లాహ్ (త) దాసులు. వీరిని కాంతితో సృష్టించడం జరిగింది. వీరు స్త్రీలు కారు, పురుషులు కారు. వీరు తినరు, త్రాగరు. అయితే తాము కోరిన రూపం పొందగలరు. మనం వారిని చూడలేము. కాని వారు మమ్మల్ని చూడగలరు. వారు అల్లాహ్‌కు ఏమాత్రం అవిధేయత చూపరు. పాపకార్యాలు చేయరు. అల్లాహ్ ఇచ్చిన విధులను నిర్వర్తిస్తూ ఉంటారు. వీరు అసంఖ్యాకంగా ఉన్నారు. వీరి సంఖ్య అల్లాహ్(త)కే తెలుసు. దైవదూతలు అల్లాహ్ (త) ఆదేశంతో ప్రవక్తల వద్దకు దైవవాణిని తీసుకొని వస్తారు. వీరిని విశ్వసించటం కూడా తప్పనిసరి.

దైవగ్రంథాలను కూడా అదేవిధంగా విశ్వసించాలి. అల్లాహ్‌ (త) మానవుల మార్గదర్శకత్వం కోసం తన ప్రవక్తలపై దైవగ్రంథా లను అవతరింపజేశాడు. అవి పెద్ద సంఖ్యలోనే ఉన్నాయి. కొన్ని గ్రంథాలు ప్రఖ్యాతి గాంచాయి. అవి ఖుర్‌ఆన్‌, ఇంజీల్‌, 'జబూర్‌, తౌరాత్‌.

ప్రవక్తలందరిపై విశ్వాసముంచడం విధి (ఫ'ర్ద్‌): ప్రవక్తలందరూ అల్లాహ్‌(త) ప్రియదాసులు. అల్లాహ్‌(త) వారిని తన దాసుల వైపు పంపాడు. అనేకమంది ప్రవక్తలు గతించారు. కొందరిని గురించి ఖుర్‌ఆన్‌లో ప్రస్తావించ బడింది. కొందరిని గురించి ప్రస్తావించబడ లేదు. అందరికంటే మొదటి ప్రవక్త ఆదమ్‌ (అ), అందరికంటే చిట్టచివరి ప్రవక్త ము'హమ్మద్‌ (స). వీరి తర్వాత మరే ప్రవక్తా రారు. ఎందుకంటే మన ప్రవక్త చిట్ట చివరి ('ఖాతం) ప్రవక్త, అంతిమ ప్రవక్త.

తీర్పుదినం: తీర్పు దినాన్ని విశ్వసించాలి. ఆ దినం తప్పక రానున్నది. దాన్నే మనం పునరుత్థాన దినం అంటాము. ఆ రోజు ఈ ప్రపంచం అంతా నాశనం అవుతుంది. మానవు లందరూ మరణించి, మళ్ళీ లేపబడతారు. తీర్పు మైదానంలో అల్లాహ్‌ (త) సన్నిధిలో హాజరౌతారు. అప్పుడు పుణ్యాత్ములు స్వర్గంలో, పాపాత్ములు నరకంలో ప్రవేశిస్తారు. స్వర్గం, నరకం, విచారణ అన్నీ సత్యం.

విధివ్రాత / భవితవ్యం/ నియతి (తఖ్దీర్‌): అంటే అంచనా వేయడం. అంటే జననం, మరణం, సంపాదన, పాపాలు, పుణ్యాలు, మంచీ, చెడు, కష్టాలు, నష్టాలు మొదలైనవి అన్నీ అంటే, జరిగింది, జరుగుతున్నది జరుగబోయేదీ అన్నీ అల్లాహు (త)కు తెలుసు. అవన్నీ మూల గ్రంథంలో వ్రాసి పెట్టబడ్డాయి. అంతా దానిప్రకారమే నడుస్తుంది. మంచి, చెడు విధివ్రాత పట్ల దృఢ విశ్వాసం కలిగి ఉండడం కూడా విధి.

ఈ 'హదీసు'లో విశ్వాసం అంటే ఏమిటీ? అనే దాని ఉత్త రంలో ఈ విషయాలను ప్రస్తావించడం జరిగింది. ఖుర్‌ ఆన్‌లో కూడా వీటిగురించి ప్రస్తావించడంజరిగింది. ఉదా:

"1. ఈ ప్రవక్త తన ప్రభువు తరఫు నుండి, తనపై అవతరింపజేయబడిన దానిని విశ్వసించాడు. మరియు (అదేవిధంగా) విశ్వాసులు కూడా (విశ్వసించారు). వారంతా అల్లాహ్‌ (త)ను, ఆయన దూతలను, ఆయన గ్రంథాలను మరియు ఆయన ప్రవక్తలను విశ్వసించారు..." (అల్‌ బఖరహ్‌, **2:285**)

2. "...వినయ విధేయత (ధర్మనిష్ఠాపరత్వం) అంటే, అల్లాహ్‌ను, అంతిమదినాన్ని, దైవదూతలను, ప్రతి దివ్యగ్రంథాన్ని మరియు ప్రవక్తలను హృదయ పూర్వకంగా విశ్వసించడం... " (అల్‌ బఖరహ్‌, **2:177**)

ఈ 'హదీసు' ద్వారా తెలిసిన విషయం ఏమిటంటే ఇస్లామ్‌ మరియు ఈమాన్‌లో తేడా ఉంది. అబ్దుల్‌ ఖైస్‌ బృందపు 'హదీసు'లో ప్రవక్త (స) ఇస్లామ్‌ గురించి ఆ విషయాలనే ప్రస్తావించారు, ఏ విషయాలైతే ఈ 'హదీసు'లో ఈమాన్‌ గురించి ప్రస్తావించబడ్డాయో. ఈ రెండింటిని కలిపి విచారిస్తే సంపూర్ణ ఇస్లాం, సంపూర్ణ ఈమాన్‌ రెండూ ఒకటే. అందుకే ఈమాన్లో, ఇస్లాం విషయాలు వివరించబడ్డాయి. (నిజం అల్లాహ్‌ కు తెలుసు)

ఇహ్‌'సాన్‌ (ఇ'ఖ్లాస్‌): ఆ వచ్చిన వ్యక్తి ఇస్లామ్‌, ఈమాన్‌ల తర్వాత 3 వ సారి ఇహ్‌సాన్‌ గురించి ప్రశ్నించాడు. ఇహ్‌ సాన్‌ అంటే సత్కార్యం చేయటం, ఉపకారం చేయటం. అయితే ధార్మికంగా ప్రవక్త (స) "మనం దైవాన్ని చూస్తు న్నట్టు ఆరాధించాలని ఉపదేశించారు. దీనికి మరోపేరు ఇ'ఖ్లాస్‌. అంటే భయభక్తులతో దైవాన్ని ఆరాధించాలి. ఎందుకంటే ఆరాధన లన్నిటిలో ఇ'ఖ్లాస్‌ తప్పనిసరి. చిత్తశుద్ధి లేకుండా ఏ సత్కార్యం స్వీకరించబడదు. అంటే ఆరాధనల్లో, 'నేను దైవాన్ని చూస్తున్నాను,' అని భావించాలి. చిత్తశుద్ధి ఉన్నప్పుడే మనం అలా భావించగలం. ఇది ఇఖ్లాస్‌ మొదటి స్థానం. ఒక వేళ అది సాధ్యం కాకుంటే, అల్లాహ్‌ (త) మిమ్మల్ని చూస్తున్నా డని భావించండి. ఎందుకంటే యజమాని చూస్తు న్నాడని భావించినప్పుడే, సేవకుడు పని మంచిగా చేయడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. ఇది ఇఖ్లాస్‌ రెండవ స్థానం.

తీర్పుదినం (అంతిమ ఘడియ): ఇస్లామ్‌, ఈమాన్‌, ఇ'హ్‌సాన్‌ల గురించి ప్రశ్నించిన తర్వాత ఆ వ్యక్తి తీర్పుదినం గురించి ప్రశ్నించారు తీర్పుదినం ఎప్పుడు వస్తుందని అడిగాడు. దానికి ప్రవక్త (స), 'ప్రశ్నించబడిన వ్యక్తి ప్రశ్నించే వ్యక్తికంటే ఎక్కువేమీ ఎరుగడు,' అని అన్నారు. అంటే తీర్పుదినం గురించి ఎవ్వరికీ తెలియ దని సూచించారు. ఏ విధంగానైతే ఈ ఐదు విషయాలు గురించి తనకు తప్ప మరెవ్వరికీ తెలియదని అల్లాహు (త) ఖుర్‌ఆన్‌ లో పేర్కొన్నాడో! 1. తీర్పుదినం ఎప్పుడు వస్తుంది? 2. వర్షం ఎప్పుడు పడుతుంది? 3. గర్భంలోని బిడ్డ సంగతి ఏంటి? 4. భవిష్యత్తులో ఏం జరుగుతుంది? 5. ఎక్కడ మరణిస్తాడు?

పునరుత్థాన సూచనలు: ఆ తరువాత ఆ వ్యక్తి ప్రళయ సూచన లను గురించి ప్రశ్నించాడు. దానికి ప్రవక్త(స) అనేక సూచనలు ఉన్నాయని అయితే ఈ రెండు సూచనలు ముఖ్య మైనవని అన్నారు. 1. బానిసరాలు

٣- [٢] (متفق عليه) (١٠/١)

وَرَوَاهُ أَبُوْ هُرَيْرَةَ مَعَ اخْتِلَافٍ، وَفِيْهِ: "وَإِذَا رَأَيْتَ الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الصُّمَّ الْبُكْمَ مُلُوْكَ الْأَرْضِ فِيْ خَمْسٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا اللهُ. ثُمَّ قَرَأَ: [إِنَّ اللهَ عَنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ؛ ٣١: ٣٤] الآيَة.

3. (2) [1/10-ఏకీభవితం]

పదాల మార్పులతో అబూ హురైరహ్ (ర) కూడా దీన్ని ఉల్లేఖించారు. అయితే ఇందులో ఈ విధంగా అధికంగా ఉంది: "నగ్న పాదాలు, నగ్న శరీరాలు గలవాళ్ళు, మూగ వారిని, చెవిటివారిని పాలకులుగా నీవు చూస్తావు. అప్పుడు పునరుత్థానం రాబోతున్నదని నిర్ధారించుకో. అదేవిధంగా పునరుత్థానపు జ్ఞానం కూడా ఈ ఐదు విషయాల వలే అల్లాహ్ (త)కు తప్ప మరెవ్వరికీ తెలియదు. వాటిని గురించి ఈ ఆయతులో ఉంది: ''నిశ్చయంగా, ఆ (అంతిమ) ఘడియ జ్ఞానం, కేవలం అల్లాహ్(త)కు మాత్రమే ఉంది. మరియు ఆయనే వర్షం కురిపించేవాడు మరియు గర్భాలలో ఉన్నదాని విషయం తెలిసినవాడు. మరియు తాను రేపు ఏమి సంపాదిస్తాడో, ఏ మానవుడు కూడా ఎరుగడు. మరియు ఏ మానవుడు కూడా తాను ఏభూభాగంలో మరణిస్తాడో కూడా ఎరుగడు. నిశ్చయంగా, అల్లాహ్ (త) మాత్రమే సర్వజ్ఞుడు, సమస్తం తెలిసిన వాడు (ఎరిగిన వాడు).'' (లుఖ్మాన్, **31:34**). (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٤ - [٣] (متفق عليه) (١٠/١)

وعَنْ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَىَ خَمسٍ: شَهَادَةُ أَنْ لَّا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ ، وَإِيْتَاءِ الزَّكَاةِ ، وَالْحَجِّ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ". متفق عليه.

4. (3) [1/10-ఏకీభవితం]

ఇబ్నె 'ఉమర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: ఇస్లామ్ ఐదు విషయాలపై ఆధారపడి ఉంది: 1. అల్లాహ్(త) తప్ప ఆరాధ్యు లెవరూ లేరని, ము'హమ్మద్ (స) అల్లాహ్ (త) ప్రవక్త అని సాక్ష్యం ఇవ్వటం, 2. నమా'జు స్థాపించటం, 3. 'జకాత్ చెల్లించటం, 4. ఉపవాసాలు (రో'జహ్ లు) పాటించటం, 5. 'హజ్జ్ చేయటం, [3] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٥ - [٤] (متفق عليه) (١٠/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "اَلْإِيْمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُوْنَ شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا: قُوْلٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَدْنَاهَا: إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنْ الطَّرِيْقِ، وَالْحَيَاةِ شُعْبَةٌ مِّنَالْإِيْمَانِ".

5. (4) [1/10-ఏకీభవితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, విశ్వాస (ఈమాన్) భాగాలు, 70 కన్నా అధికంగా ఉన్నాయి. వాటిలో అన్నిటి కంటే ఉత్తమమైనది ''లా

తన యజమానికి జననమిస్తుంది. అంటే యజమానులు తమ బానిసరాళ్ళతో సంభోగిస్తారు. దానివల్ల యజమాని బిడ్డకు తల్లి అవుతుంది. 2. అజ్ఞానులు, మేకల కాపరులు ఎత్తైన భవనాలు నిర్మిస్తారు. వీరు చాలా ధనవంతులవుతారు. ధనాన్ని భవన నిర్మాణాల్లో ఖర్చు పెట్టి గర్వాహంకారాలు ప్రదర్శిస్తారు. ఒకరి పట్ల ఇంకొకరు గర్వం ప్రదర్శిస్తారు. అంటే అనర్హులు పాలకులుగా వర్ధిల్లుతారు. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: అనర్హుల చేతిలో పాలనా పగ్గాలు వస్తే, ప్రళయాన్ని గురించి వేచి ఉండండి. ఈ రెండు సూచనలు కనబడుతున్నాయి. ఇవేకాక మరికొన్ని చిన్న చిన్న సూచనలు కూడా అనేకం ఉన్నాయి.

'ఉమర్ (ర) కథనం: "ఆ వ్యక్తి వెళ్ళిపోయాడు. నేను చాలాసేపు వరకు నిలబడి చూస్తూ ఉన్నాను. మూడు రోజుల తరువాత, ప్రవక్త (స), 'ఉమర్! ఆ వచ్చిన వ్యక్తి ఎవరో నీకు తెలుసా?' అని అడిగారు. దానికి నేను 'అల్లాహ్ మరియు ఆయన ప్రవక్తకే తెలియాలి' అని అన్నాను. అప్పుడు ప్రవక్త (స) 'ఆ వచ్చిన వ్యక్తి జిబ్రీల్ (అ) ధార్మిక విషయాలను మీకు నేర్పించడానికి వచ్చారు అని అన్నారు. (బుఖారీ).

3) వివరణ-4: ఈ 'హదీసు' ఉల్లేఖనకర్త, 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర). అతడు ప్రఖ్యాత ప్రవక్త (స) సహచరులు. మక్కహ్ లో ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. తన తండ్రి 'ఉమర్ (ర)తో మదీనహ్ కు హిజ్రత్ చేశారు. కందక యుద్ధం, బై'అతుర్రి'ద్వాన్, 'ఖైబర్, మక్కహ్ విజయం, 'హునైన్, 'తాయిఫ్, తబూక్ మొదలైన యుద్ధాల్లో పాల్గొన్నారు. ఖుర్ఆన్, 'హదీసు'ల గొప్ప పండితులు. దైవభక్తులు, 740 క్రీస్తు శకంలో 84 సంవత్సరాల వయస్సులో మరణించారు. ముహాజిరీన్ల స్మశానంలో ఖననం చేయబడ్డారు.

ఈ 'హదీసు'లో ఇస్లామ్ను ఒక ఇంటితో పోల్చడం జరిగింది. అంటే అది ఐదు స్తంభాలపై ఆధారపడి ఉంది. ఆ స్తంభాలకు చాలా ప్రాధాన్యత ఉంది. అవి లేకుంటే ఆ ఇల్లు నాశనం అవుతుంది. ఇస్లామ్ యొక్క ఈ ఐదు ముఖ్య విధులు ఐదు స్తంభాల వంటివి.

ఇలాహ ఇల్లల్లాహ్'' అని పలకటం. ఇంకా అన్నిటి కంటే చిన్నది హాని కరమైన వస్తువులను దారి నుండి తొలగించటం. సిగ్గు కూడా విశ్వాసంలోని భాగమే. [4] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

---

4) వివరణ-5: ఈ 'హదీసు' ఉల్లేఖకులు అబూ హురైరహ్ (ర), ప్రఖ్యాత ప్రవక్త (స) అనుచరులు. ఇతని పేరు పట్ల అభిప్రాయ భేదాలు ఉన్నాయి. కునియత్ ద్వారా చాలా గొప్ప గుర్తింపు ఉంది. ఇతను పిల్లులను చాలా ప్రేమించేవారు. 7 హిజ్రీలో ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. హిజ్రత్ చేసి మదీనహ్ వచ్చారు. అనేక పోరాటాల్లో పాల్గొన్నారు. వీరు అస్హాబె సుఫ్ఫహ్ లో ఒకరు. ఖుర్ఆన్ కంఠస్తం చేశారు. 'హదీసు'ల్లో ఇతనికి 5374 హదీసులు కంఠస్థముండి, ఇతని ద్వారా ఉల్లేఖించ బడ్డాయి. చాలా దైవభక్తులు, పండితులు, చాలా గొప్ప ఆతిథ్యకర్త, తల్లి సేవకులు, ఇంకా ప్రవక్త (స)ను అతని(స) కుటుంబాన్ని చాలా ప్రేమించేవారు. 78 సంవత్సరాల వయస్సులో మరణించారు.

బు'ఖారీ వివరణ అయిన ఫత్'హుల్ బారీలో ఈ ముఖ్య విధులను గురించి ఇలా వివరించడం జరిగింది. ఆచరణలు మూడు రకాలు: I. మానసిక (ఖల్బీ) ఆచరణలు-24; II.నోటి (లిసాని) ఆచరణలు-7 మరియు III. శారీరక (బదని) ఆచరణలు-38. అవి క్రింద పేర్కొనబడ్డాయి:

I. మానసిక (ఖల్బీ): 1. అల్లాహ్(త)ను విశ్వసించటం, 2. దైవప్రవక్తలందరిని విశ్వసించటం, 3. దైవదూతలందరిని విశ్వసించటం, 4. దైవగ్రంథాలన్నిటినీ విశ్వసించటం, 5. విధివ్రాతను విశ్వసించటం, 6. తీర్పుదినాన్ని విశ్వసించటం, 7. పునరుత్థానాన్ని విశ్వసించటం, 8. తీర్పుదినం నాడు మైదా నంలో హాజరవటాన్ని గురించి విశ్వసించటం, 9. విశ్వాసులు స్వర్గంలోకి అవిశ్వాసులు నరకంలోకి వెళతారని విశ్వసించటం, 10. అల్లాహ్ (త) పట్ల ప్రేమ తప్పనిసరి అని విశ్వసించటం, 11. అల్లాహ్ (త) పట్ల భయభక్తులు కలిగి ఉండాలని విశ్వసించటం, 12. అల్లాహ్(త) పట్ల మంచి ఆశ కలిగి ఉండాలని విశ్వసించటం, 13. అల్లాహ్(త)పైననే నమ్మకం ఉంచుకోవటం, 14. ప్రవక్త (స) పట్ల ప్రేమ కలిగి ఉండాలి. 15. ప్రవక్త (స)ను గౌరవించాలి, 16. ఎన్ని కష్టాలు వచ్చినా, (కాల్చివేసినా) ఇస్లామ్‌ను త్యజించకూడదు, 17. విద్య నభ్యసించాలి, 18. ధార్మిక విద్యను వ్యాపింప జేయాలి. 19. ఖుర్ఆన్ విద్యను నేర్చుకోవాలి, నేర్పించాలి, 20. పరిశుభ్రంగా ఉండాలి. 21. ఐదు పూటల నమా'జులను తూ.చ. తప్ప కుండా క్రమశిక్షణతో పాటించాలి, 22. 'జకాత్ చెల్లించాలి, 23. ఉపవాసాలు పాటించాలి, 24. ఏ'తెకాఫ్ పాటించాలి, 25. 'హజ్జ్ చేయాలి, 26. జిహాద్ చేయాలి, 27. జిహాద్‌కొరకు ఏర్పాట్లు చేయాలి, 28. శత్రువుతో తలపడినప్పుడు స్థిరంగా ఉండి, వెన్ను చూపకూడదు, 29. యుద్ధ ధనం నుండి 5వ వంతు ప్రజానిధికి (బైతుల్ మాల్ కు) అప్ప గించాలి, 30. బానిసలను విడుదల చేయాలి, 31. పరిహారం చెల్లించాలి, 32. మొక్కుబడులు, వాగ్దానం పూర్తి చేయాలి, 33. అల్లాహ్(త) ఉపదేశాలకు కృతజ్ఞతలు తెలుపుకోవాలి, 34. నోటిని పరిరక్షించాలి, 35. అమానతులను అప్పజెప్పాలి, 36. అన్యాయంగా ఇతరులను హింసించరాదు, 37. వ్యభిచారానికి దూరంగా ఉండాలి, 38. అధర్మ సంపాదనకు దూరంగా ఉండాలి, 39. అన్నపానీయాల్లో ధర్మా ధర్మ సంపాదనను గుర్తించాలి, 40. షరాకు విరుద్ధంగా ఉన్న దుస్తుల్ని ధరించరాదు, 41. అనవసరమైన ఆటలను, పాటలను నిషిద్ధంగా భావించాలి, 42. ద్రోహం, ఈర్ష్య, ఆగ్రహం మొదలైనవాటికి దూరంగా ఉండాలి, 43. ప్రజలపై అత్యాచారాన్ని నిషిద్ధంగా భావించాలి, 44. అల్లాహ్ ప్రీతి కొరకే ఆచరించాలి, 45. మంచిపనుల పట్ల సంతృప్తి, చెడు పనుల పట్ల అసహ్యం వ్యక్తం చేయాలి, 46. పాపాలకు వెంటనే ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోవాలి, 47. ఖుర్బానీ (బలి) చేయాలి, 48. ముస్లిమ్ పాలకులకు విధేయత చూపాలి, 49. పూర్వీ కుల్లోని పుణ్యాత్ములను (సలఫ్ సాలెహీన్లను) అనుసరించాలి, 50. న్యాయంగా ధర్మంగా వ్యవహరించాలి, 51. మంచిని ఆదేశించాలి, చెడును నిర్మూలించాలి, 52. మంచి పనుల్లో పరస్పరం సహకరించాలి, 53. సిగ్గు లజ్జలు కలిగి ఉండాలి, 54. తల్లిదండ్రుల సేవ చేయాలి, వారిపట్ల ఉత్తమంగా వ్యవహరించాలి, 55. బంధుత్వ హక్కులను నెరవేర్చాలి, 56. సద్గుణాలు కలిగి ఉండాలి, 57. బానిసలు, సేవకుల పట్ల ఉపకారం చేయాలి, 58.యజమాని హక్కును నెరవేర్చాలి, 59. భార్యాబిడ్డల హక్కు చెల్లించాలి, 60. దైవ భక్తులను ప్రేమించాలి, 61. సలామ్‌కు ప్రతిసలామ్ చెప్పాలి, 62. రోగులను పరామర్శించాలి, 63. విశ్వాసి యొక్క జనా 'జహ నమా'జు చేయాలి, 64. తుమ్ముకు సమాధానం ఇవ్వాలి, 65. అవిశ్వాసులతో మానసిక సంబంధాలు పెట్టుకోరాదు, 66. పొరుగు వారిని గౌరవించాలి, 67. అతిథులను గౌరవించాలి, 68. ముస్లిముల లోపాలను కప్పిపుచ్చాలి, 69. కష్టాలలో

٦ - [٥] (متفق عليه) (١٠/١)

وعَنْ عَبْدَ اللهِ بْنِ عَمْرو، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "اَلْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُوْنَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللهُ عَنْهُ". هَذَا لَفْظُ الْبُخَارِيِّ. وَالْمُسْلِمُ قَالَ: "إِنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلىَ الله عليه وسلم: أَيُّ الْمُسْلِمِيْنَ خَيْرٌ؟ قَالَ: مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُوْنَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ".

6. (5) [1/10-ఏకీభవితం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'అమ్ర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: తన చేతి నుండి, నోటి నుండి ఇతర ముస్లిములు క్షేమంగా ఉన్నవాడే ముస్లిమ్. ఇంకా అల్లాహ్(త) నిషేధించిన వాటిని వదలి వేసిన వాడే ముహాజిర్. (బు'ఖారీ)

ముస్లిమ్‌లో ఇలా ఉంది, ''ప్రవక్త (స)తో ఒక వ్యక్తి అందరి కంటే ఉత్తమమైన ముస్లిమ్ ఎవరు,''అని విన్నవించుకున్నాడు. దానికి ప్రవక్త (స), ''అతని నోరు, చేతి నుండి ప్రజలు క్షేమంగా ఉన్నవాడే ఉత్తమ ముస్లిమ్. అంటే చేత్తో ఇతరులను హింసించని, నోటితో నిందించని, చాడీలు, తిట్టడం చేయని వాడే ఉత్తమ ముస్లిమ్.'' [5]

٧ - [٦] (متفق عليه) (١٠/١)

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُوْنَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَّالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِيْنَ".

7. (6) [1/10-ఏకీభవితం]

అనస్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: ''మీలో ఎవరూ, తన తండ్రికంటే, సంతానం కంటే నన్ను అధికంగా ప్రేమించనంత వరకు విశ్వాసులు కాలేరు.'' [6] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

ఓర్పు వహించాలి, 70. మనోకాంక్షలను తగ్గించాలి, 71. మహా పాపాలకు దూరంగా ఉండాలి, 72. అనవసరంగా మాట్లాడరాదు, 73. దానధర్మాలు చేయాలి, 74. చిన్న లపై దయ చూపాలి, పెద్దలను గౌరవించాలి, 75. పరస్పరం సంస్కరించుకోవాలి, 76. తన గురించి కోరిందే మరో ముస్లిమ్ సోదరుని గురించి కూడా కోరాలి, 77. హానికరమైన వస్తువులను మార్గం నుండి తొలగించాలి.

3 నుండి 10 వరకు బి'ద్అ అంటారు. అంటే విశ్వాస భాగాలు 70 కన్నా అధికంగా ఉన్నాయి. మరికొందరు 60 కన్నా ఎక్కువగా ఉన్నాయని పేర్కొన్నారు. అంటే ఇక్కడ ఆధిక్యత ఉద్దేశ్యం. ఈ 'హదీసు' ద్వారా విశ్వాసం మిశ్రమమైనదని తెలుస్తుంది. ఆచరణ కూడా విశ్వాసం లోనిదే. అన్ని భాగాలు ఉంటేనే పరిపూర్ణ విశ్వాసం అవుతుంది. అన్ని భాగాలు లేనిది అసంపూర్ణవిశ్వాసం అవుతుంది. విశ్వాసం ఒకవృక్షం వంటిది. పాపాలనుండి వారించే దాన్ని సిగ్గు అంటాం. అందువల్లే సిగ్గు లేని వాడిలో విశ్వాసం లేనట్లే. సిగ్గు మేలుకు మారు పేరు.

5) వివరణ-6: 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'అమ్ర్ ఈ 'హదీసు' ఉల్లేఖన కర్త. ఇతను తన తండ్రి కంటే ముందు ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. తరచూ ప్రవక్త (స) వద్ద ఉండేవారు. ప్రవక్త (స) చెప్పిన 'హదీసు'లను వ్రాసుకునేవారు. తీరిక సమయాల్లో దైవాన్ని స్మరించేవారు. తరచూ ఉపవాసాలు పాటిస్తూ, రాత్రి ఆరాధనలో గడిపేవారు. ఒక్కోసారి ఈ విషయంలో భార్యా బిడ్డలను కూడా మరచిపోయే వారు. ఈ విషయం ప్రవక్త (స)కు తెలిసి, వారించారు. మధ్య మార్గాన్ని అనుసరించమని సలహా ఇచ్చారు. ఇతను 700 'హదీసు'లను ఉల్లేఖించారు. ఇతని శిష్యులు అనేకమంది ఉన్నారు. ఇతను అరబ్బీతో పాటు ఇబ్రానీ (హీబ్రూ) భాషలో కూడా ప్రవీణులు. 65 హిజ్రీలో ఫుస్తాత్‌లో మరణించారు.

6) వివరణ-7: ఈ 'హదీసు' ఉల్లేఖకులు ప్రఖ్యాత, అ'న్సారి ప్రవక్త (స) అనుచరులు, అనస్ (ర). ఇతను హిజ్రత్‌కు 10 సంవత్సరాలకు ముందు మదీనహ్ లో జన్మించారు. అతని వయస్సు 8 లేక 9 సంవత్సరాలున్నప్పుడు, అతని తల్లి ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. ఇతని తండ్రి మాలిక్ సిరియా వెళ్ళి పోయారు. అక్కడే మరణించారు. అతని తల్లి ఉమ్మె సులైమ్ (ర) అబూ 'తల్'హాను పెళ్ళి చేసుకున్నారు. అనస్‌ను కూడా తన వెంట తీసుకొని అబూ 'తల్'హా ఇంటికి వెళ్ళారు. అనస్ (ర) అబూ 'తల్'హా ఇంటిలో పోషించబడ్డారు. ప్రవక్త (స) హిజ్రత్ చేసి మదీనహ్ వచ్చినప్పుడు, అబూ'తల్'హా అనస్‌ను తీసుకొని ప్రవక్త (స) వద్దకు వచ్చి, 'ఈ అబ్బాయి అనస్‌ను తమరి సేవకోసం స్వీకరించండి' అని విన్నవించుకున్నారు. ప్రవక్త (స) స్వీకరించారు. అనస్ (ర) 10 సంవత్సరాల వరకు ప్రవక్త (స) సేవచేశారు. ఇంటిలో ప్రయాణంలో వెంట ఉండే వారు. ప్రవక్త (స) అతని కోసం అధిక ధనం, అధిక సంతానం కోసం ప్రార్థించారు. అది స్వీకరించబడింది. అ'న్సారుల్లో ఇతను చాలా ధనవంతులు. 80 కంటే అధికంగా ఇతనికి సంతానం ఉండేది. కొడుకులు, మనవళ్ళు కలసి 100 కంటే అధికంగా ఉండే వారు. 93వ హిజ్రీ శకంలో 103

٨ - [٧] (متفق عليه) (١٠/١)

وعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيْهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلَاوَةَ الإِيْمَانِ: مَنْ كَانَ اللهُ وَرَسُوْلَهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَمَنْ أَحَبَّ عَبْدًا لَا يُحِبُّهُ إِلَّا للهِ، وَمَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُوْدَ فِيْ الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللهُ مِنهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُلْقَى فِيْ النَّارِ".

8. (7) [1/10-ఏకీభవితం]

అనస్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "మూడు విషయాలు కలిగి ఉన్న వ్యక్తి విశ్వాస మాధుర్యాన్ని ఆస్వా దించి నట్లే: 1. అన్నిటికంటే అత్యధికంగా అల్లాహ్(త), ఆయన ప్రవక్త పట్ల ప్రేమ, 2. కేవలం అల్లాహ్ (త) కోసమే ప్రేమించటం, 3.విశ్వసించిన తరువాత, తిరిగి అవిశ్వాసాన్ని అవలంబించటాన్ని అగ్నిలో వేయబడేటంత అసహ్యంగా భావించటం.[7] " (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

సంవత్సరాల వయస్సులో బ'స్రాలో మరణించారు. ప్రవక్త (స) ప్రేమ విశ్వాస భాగంగా ఉండేది. ప్రేమకు మూడు కారణాలుంటాయి. అందం, పరిపూర్ణత, దాతృత్వం ఈ మూడు గుణాలు ప్రవక్త (స)లో ఉండేవి.

ప్రేమ రెండు రకాలు. సహజమైనది, బుద్ధీజ్ఞానాలు గలది. బుద్ధీ జ్ఞానాలు గలది అంటే ఆజ్ఞాపాలన, విధేయత. అంటే, తల్లి దండ్రులు, సంతానం, భార్య, బంధువులు, తన స్వంతం మొదలైన వారందరి కంటే అధికంగా ప్రవక్త (స)ను ప్రేమించాలి. ప్రవక్త ఆజ్ఞాపాలన కొరకు తన్ను తాను త్యాగం చేయడానికి సిద్ధంగా ఉండాలి. అప్పుడే విశ్వాసం పరిపూర్ణం అవుతుంది.

ఇది 'ఉమర్ (ర) సంఘటన ద్వారా తెలుస్తుంది. 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ హిషామ్ కథనం: "మేము ప్రవక్త (స) వెంట ఉన్నాము. ప్రవక్త (స) 'ఉమర్ చేతిని పట్టుకొని ఉన్నారు. 'ఉమర్ (ర), ప్రవక్త (స) తో: 'ఓ ప్రవక్తా! మీరు నాకు నా ప్రాణం తప్ప మిగతా వాటన్నిటికంటే ప్రియులు.' అని అన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స): 'నేను మీకు మీ ప్రాణం కంటే ప్రియుణ్ణి కానంత వరకు మీరు పరిపూర్ణ విశ్వాసులు కాలేరు.' అని అన్నారు. అప్పుడు 'ఉమర్ (ర): 'ఇప్పుడు మీరు నాకు, నా ప్రాణం కంటే ప్రియమైనవారు అయిపోయారు.' అని అన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స): 'ఇప్పుడు పరిపూర్ణ విశ్వాసులు అయిపోయారు.' అని అన్నారు."

ఖుర్ఆన్‌లో అల్లాహ్ **ఆదేశం:** "ఓ విశ్వాసులారా! మీ తండ్రి తాతలు మరియు మీ సోదరులు సత్యతిరస్కారానికి విశ్వాసంపై ప్రాధాన్యతనిస్తే, మీరు వారిని స్నేహితులుగా చేసుకోకండి. మీలో వారి వైపు మొగ్గేవారే (వారిని మీ స్నేహితులుగా చేసుకునే వారే) దుర్మార్గులు. వారితో ఇలా అను: 'మీ తండ్రితాతలు, మీ కుమారులు, మీ సోదరులు, మీ సహవాసులు (అ'జ్వాజ్), మీ బంధువులు, మీరు సంపా దించిన ఆస్తిపాస్తులు, మందగిస్తాయేమోనని భయపడే మీ వ్యాపారాలు, మీకు ప్రీతికరమైన మీ భవనాలు -- అల్లాహ్ కంటే, ఆయన ప్రవక్త కంటే మరియు ఆయన మార్గంలో పోరాడటం కంటే -- మీకు ఎక్కువ ప్రియమైనవైతే, అల్లాహ్ తన తీర్పును బహిర్గతం చేసేవరకు నిరీక్షించండి. మరియు అల్లాహ్ అవిధేయులైన జాతివారికి సన్మార్గం చూపడు." (అత్తౌబహ్, **9:23-24**)

ఈ ఆయతుల ద్వారా అందరికంటే అధికంగా, అల్లాహ్ (త)ను, ఆయన ప్రవక్తనే ప్రేమించాలి. ఇంకా తన బంధువుల కంటే అల్లాహ్(త)ను, ఆయన ప్రవక్తను అధికంగా ప్రేమించాలి, ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. అందరి ప్రేమకంటే వారిద్దరి ప్రేమ అధికంగా ఉండాలని తెలుస్తుంది. అ'న్సార్లు మరియు ప్రవక్త (స) అనుచరులు ఈ విధంగానే ప్రేమించేవారు. ఉ'హుద్ యుద్ధంలో ఒక అ'న్సారీ స్త్రీ యొక్క తండ్రి, సోదరుడు, భర్త ముగ్గురూ వీర మరణం పొందారు. ఈ వార్త అందిన వెంటనే ఆమె: 'ప్రవక్త (స) క్షేమంగా ఉన్నారా?' అని అడిగింది. దానికి ప్రజలు: 'అవును, ప్రవక్త (స) క్షేమంగా ఉన్నారు.' అని చెప్పారు. దానికి ఆమె: 'నాకు చూపెట్టండి, నేను స్వయంగాచూసుకుంటాను.' అని చెప్పింది. అనంతరం ఆమె ప్రవక్త (స)ను చూసి: 'ఇప్పుడు ఎటువంటి కష్టం వచ్చినా ఫరవా లేదు.' అని పలికింది.

మక్కహ్ అవిశ్వాసులు 'జైద్ బిన్ వస్న'ను 'హరమ్ బయటకు తీసుకొని వచ్చినపుడు అబూ సుఫియాన్ బిన్ 'హర్‌బ్: "ప్రమాణం చేసి చెప్పు ఓ 'జైద్! 'ఈ సమయంలో ము'హమ్మద్ (స) నీ స్థానంలో, నీవు నీ ఇంట్లో ఉంటే బాగుండు.' అని ఆలోచిస్తున్నావు కదూ." అని అన్నాడు. దానికి 'జైద్ ప్రమాణం చేసి: 'నేను ఇంట్లో ఉండాలని, ప్రవక్త (స)కు ఒక్క ముల్లు కూడా గుచ్చుకోవాలని నాకు ఏమాత్రం ఇష్టంలేదు.' అప్పుడు అబూ సుఫియాన్: 'ప్రవక్త(స)ను ఆయన అనుచరులు ప్రేమించినట్లు, ఇతరులెవ్వరినీ చూడలేదు.' అని అన్నాడు.

7) వివరణ-8: అంటే ఈ మూడు సుగుణాలు కలిగి ఉన్న వ్యక్తి విశ్వాస మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదిస్తాడు. అల్లాహ్(త), ఆయన ప్రవక్త (స) ప్రేమ అత్యధికంగా ఉండాలి.

٩ - [٨] (صحيح) (١١/١)

وَعَنْ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "ذَاقَ طَعْمَ الْإِيْمَانِ مَنْ رَضِيَ بِاللهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِيْنًا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُوْلًا". رواه مسلم.

9. (8) [1/11-దృఢం]

'అబ్బాస్ బిన్ 'అబ్దుల్ ము'త్తలిబ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అల్లాహ్(త)ను ప్రభువుగా, ఇస్లామ్‌ను తన ధర్మంగా, ము'హమ్మద్ (స)ను తన ప్రవక్తగా స్వీకరించిన వ్యక్తి విశ్వాస మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదించాడు.[8] (ముస్లిమ్)

١٠ - [٩] (صحيح) (١١/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "وَالَّذِيْ نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَا يَسْمَعُ بِيْ أَحَدٌ مِّنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ، يَهُوْدِيٌ وَلَا نَصْرَانِيٌّ، ثُمَّ يَمُوْتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِيْ أَرْسَلْتُ بِهِ؛ إِلا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ". رواه مسلم .

10. (9) [1/11-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "ఎవరి చేతిలో ము'హమ్మద్ ప్రాణం ఉందో ఆయన (త) సాక్షి! ఈ అనుచర సమాజంలోని యూదులు, క్రైస్తవులు నా గురించి తెలుసుకొని, నన్ను విశ్వసించ కుండా మరణిస్తే వారు నరకానికి వెళతారు.[9] (ముస్లిమ్)

١١ - [١٠] (متفق عليه) (١١/١)

وَعَنْ أَبِيْ مُوْسَى الأَشْعَرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "ثَلَاثَةٌ لَّهُمْ أَجْرَانِ: رَجُلٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنَ بِنَبِيِّهِ وَآمَنَ بِمُحَمَّدٍ، وَالْعَبْدُ الْمَمْلُوْكُ إِذَا أَدَّى حَقَّ اللهِ وَحَقَّ مَوَالِيْهِ، وَرَجُلٌ كَانَتْ عِنْدَهُ أَمَةٌ يَّطَؤُهَا، فَأَدَّبَهَا فَأَحْسَنَ تَأْدِيْبَهَا، وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيْمَهَا، ثُمَّ أَعْتَقَهَا فَتَزَوَّجَهَا؛ فَلَهُ أَجْرَانِ".

11. (10) [1/11-ఏకీభవితం]

అబూ మూసా అష్'అరీ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "ముగ్గురు వ్యక్తుల కోసం రెట్టింపుపుణ్యం ఉంది. 1. తమ ప్రవక్తను విశ్వసించి ఆ తరువాత ప్రవక్త ము'హ మ్మద్ (స)ను విశ్వసించినవారు, 2. తన యజమాని హక్కులను, అల్లాహ్(త) హక్కులను

ఎవరినైనా ప్రేమిస్తే కేవలం అల్లాహ్(త) కోసమే ప్రేమించాలి. ఇంకా విశ్వాసాన్ని వదలటం అగ్నిలో పడటంగా భావించాలి.

8) వివరణ-9: వివిధ పదార్థాల్లో వివిధ రుచులు ఉంటాయి. రుచిచూచే శక్తి ఉన్నవాడే వాటి రుచిని ఆస్వాదిస్తాడు. అదేవిధంగా విశ్వాసంలోనూ ఒక రుచి ఉంటుంది. అల్లాహ్(త)పై, ప్రవక్తపై, ఇస్లామ్‌పై అత్యధిక ప్రేమ ఉన్నవాడే ఈ రుచిని పొందుతాడు. ఇటువంటి వ్యక్తి అల్లాహ్(త)నే తన ప్రభువుగా, అల్లాహ్ (త) పట్లనే సంతృప్తిగా ఉంటాడు. ప్రవక్త (స)ను తన ప్రవక్తగా అతని దైవదౌత్యం పట్ల సంతృప్తిగా ఉంటాడు. ఇస్లామ్‌ను తన ధర్మంగా విశ్వసిస్తాడు. దానిపట్ల సంతృప్తి కలిగి ఉంటాడు. ఈ విషయాలు ఉన్న వ్యక్తి విశ్వాస మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదిస్తాడు. అల్లాహ్(త) మనందరికీ విశ్వాస మాధు ర్యాన్ని ప్రసాదించుగాక!

ఈ 'హదీసు' ఉల్లేఖనకర్త **'అబ్బాస్** (ర). ఇతను ప్రవక్త (స)కు చిన్నాన్న. ప్రవక్త (స) కంటే 2 లేక 3 సంవత్సరాల ముందు జన్మించారు. మక్కహ్ లో ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. మక్కహ్ విజయానికి ముందు మదీనహ్ వలస పోయారు. 'హునైన్ యుద్ధంలో ప్రవక్త (స) వెంట ఉన్నారు. ప్రవక్త (స) వాహనం కళ్ళెం పట్టుకొని ఉన్నారు. ప్రవక్త (స) అతన్ని చాలా గౌరవించే వారు. 'అబ్బాస్ (ర) చాలా దయామయులు, దాన గుణం గల వారు. ఆతిథ్య స్వభావం గలవారు. ఇస్లామ్ కు ముందు క'అబహ్ గృహ సంరక్షకులుగా ఉండేవారు. హాజీలకు నీళ్ళు త్రాపించేవారు. ఇంకా అతని దు'ఆ స్వీకరించబడేది. 'ఉమర్ (ర) పరిపాలనా కాలంలో కరువు ఏర్పడినపుడు నమా'జె ఇస్తిస్ఖా' చదివించేవారు. అతని ప్రార్థన స్వీకరించబడేది. 88 సంవత్సరాల వయస్సులో హిజ్రీ శకం 32లో మరణించారు.

9) వివరణ-10: అంటే ప్రవక్త (స) దైవదౌత్యాన్ని పొంది, ప్రవక్త (స) సందేశం అతనికి అందినా, అతడు విశ్వసించకుండా ఉంటే, ఇస్లామ్ స్వీకరించకుండా మరణిస్తే, నరకంలోనికి ప్రవేశిస్తాడు. ఎందుకంటే ప్రవక్త (స)ను విశ్వసించడం తప్పని సరి. అదేవిధంగా ఈ ఆదేశం ఇతర మతస్థులకు కూడా వర్తిస్తుంది. ఎందు కంటే ప్రవక్త (స) మానవులు, జిన్నుల అందరివైపు ప్రవక్తగా పంపబడ్డారు. ప్రవక్త (స): 'ఇప్పుడు ఉన్న వారు, నా తరువాత వచ్చేవారు అందరివైపు ప్రవక్తగా పంప బడ్డాను.' అని అన్నారు. అల్లాహ్ ఆదేశం: "ఓ ప్రవక్తా! ఇలా పలుకు, 'ఓ ప్రజలారా! నేను మీ అందరివైపు ప్రవక్తగా పంపబడ్డాను.' (అల్ అరాఫ్, **7:158**)" మరోచోట: "మేము అందరి కోసం మిమ్మల్ని ప్రవక్తగా పంపాము." (సబా, **34:28**) అని ఉంది.

١٢ - [١١] (متفق عليه) (١١/١)

وعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوْا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ، وَيُقِيْمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ. فَإِذَا فَعَلُوْا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّيْ دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ، إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ، وَحِسَابُهُمْ عَلى اللهِ.

إِلَّا أَنَّ مُسْلِمًا لَمْ يَذْكُرْ "إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَام".

12. (11) [1/11-ఏకీభవితం]

ఇబ్నె 'ఉమర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "ప్రజలు అల్లాహ్(త) తప్ప ఆరాధనకు అర్హులెవరూ లేరని, ము'హమ్మద్ అల్లాహ్ ప్రవక్త అని సాక్ష్యం ఇవ్వాలి, నమా'జు స్థాపించాలి, 'జకాతుచెల్లించాలి. ఇలా చేసేవరకు వారితో యుద్ధం కొనసాగించాలని నన్ను ఆదేశించడం జరిగింది. వారిలా చేయడం ప్రారం భిస్తే, వారు నా నుండి తమ ప్రాణా లను, ధనాన్ని రక్షించు కున్నారు. ఇస్లామీయ హక్కు తప్ప. ఆ తరువాత వారి విచారణ అల్లాహ్‌పైనే ఉంది. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

అయితే ముస్లిములో, "*ఇల్లాబి'హక్ఖిల్ ఇస్లామ్*," లేదు.[11]

నెరవేర్చే సేవకుడు, ఇంకా, 3. తన వద్ద ఉన్న సేవకురాలిని అనుభవిస్తూ, ఆమెకు విద్యాజ్ఞానాలు నేర్పుతూ, ఆ తరువాత ఆమెను విడుదల చేసి పెళ్ళి చేసు కున్న వ్యక్తికి, రెట్టింపు పుణ్యాలు లభిస్తాయి.[10] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

---

10) వివరణ-11: ఈ 'హదీసు'ను ఉల్లేఖించిన వారు ప్రఖ్యాత ప్రవక్త (స) అనుచరులు **అబూ-మూసా అష్ 'అరీ** (ర). ఇతని పేరు **'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ ఖైస్**. ఇతడు యమన్‌కు చెందినవారు. ఇతను అష్'అరీ తెగకు చెందిన వారు. అందువల్లే అతన్ని అష్'అరీ అంటారు. యమన్ నుండి మక్కహ్ వచ్చారు. ఇస్లామ్ స్వీకరించి స్వదేశం తిరిగివెళ్ళిపోయారు. యమన్ వెళ్ళి ఇస్లామ్ సందేశం గురించి ప్రచారం చేశారు. ఫలితంగా చాలా మంది ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. అబూ మూసా అష్'అరీ 50 మంది ముస్లిములను వెంటబెట్టుకొని సముద్ర మార్గం ద్వారా మక్కహ్ వైపు ప్రయాణమయ్యారు. కాని తుఫాన్ వల్ల పడవ 'హిజాజ్'కి బదులు 'హబ్షహ్ కు తీసుకొని పోయింది. ఇటు జ'అఫర్ (ర) ఇంకా ఇతర బాధితులు అక్కడకు వలస వచ్చి ఉన్నారు. వీళ్ళు మదీనహ్ కు బయలుదేరారు. అబూ మూసా అష్'అరీ కూడా వాళ్ళ వెంట బయలుదేరారు. వీళ్ళందరూ 'ఖైబర్ విజయం సమయంలో అక్కడకు చేరుకున్నారు. ప్రవక్త (స) యుద్ధ ధనం నుండి అతనికి కూడా ఒక వంతు ఇచ్చారు. మదీనహ్ వచ్చిన తర్వాత ఇస్లామీయ సేనల్లో నిమగ్నం అయి పోయారు. అనేక పోరాటాల్లో పాల్గొన్నారు. ప్రవక్త (స) అతన్ని యమన్ గవర్నర్‌గా నియమించారు. 44 హిజ్రీలో మరణించారు. (త'జ్కిర అల్'హాఫి"జ్)

గ్రంథ ప్రజలు యూదులైనా, క్రైస్తవులైనా తమ ప్రవక్తను విశ్వసించి వారి షరీ'అత్‌ల ప్రకారం ఆచరించారు. ఆ తరువాత ప్రవక్త (స) కాలం వారికి లభించింది. వారు ప్రవక్త (స)ను విశ్వసించారు. ఆయన తీసుకువచ్చిన షరీ'అత్ ప్రకారంఆచరించారు.ముస్లిమ్‌గా మరణించారు. వారికి ప్రతి పుణ్యానికి రెట్టింపు పుణ్యం లభిస్తుంది. ఉదాహరణకు మనం నమా'జు చదివినా, రో'జహ్ ఉన్నా 10 పుణ్యాలు లభిస్తాయి. అయితే గ్రంథ ప్రజలకు 20 పుణ్యాలు లభిస్తాయి. ఖుర్ఆన్‌లో అల్లాహ్ (త) ఇలా ఆదేశిస్తున్నాడు: " ఎవరికైతే పూర్వం మేము గ్రంథాన్ని ఇచ్చామో వారు దీనిని (ఖుర్ఆన్‌ను) విశ్వసిస్తారు. మరియు వారికి ఇది వినిపించ బడినప్పుడు, వారు ఇలా అంటారు: 'మేము దీనిని విశ్వసించాము, నిశ్చయంగా, ఇది మా ప్రభువు తరఫునుండి వచ్చిన సత్యం. నిశ్చయంగా, మేము మొదటి నుండియే అల్లాహ్‌కు విధేయులమై (ముస్లింలమై) ఉన్నాము.' వీరే, తమ సహనానికి ఫలితంగా రెండింతలు ప్రతిఫల మొసంగబడే వారు.."(అల్ ఖసస్, **28:52-54**)

రెండవ విషయం: ఏమిటంటే, సేవకుడికి రెండు పుణ్యాలు లభిస్తాయి. ఎందుకంటే అతడు రెండు సేవలు చేస్తాడు. రెట్టింపు శ్రమ పడవలసి ఉంటుంది. అల్లాహ్(త) హక్కు ఆరాధనగా యజమాని హక్కును సేవగా నిర్వర్తిస్తాడు.

మూడవ విషయం: ఏమిటంటే యజమానికి రెండు పుణ్యాలు లభిస్తాయి. ఒక పుణ్యం విద్య నేర్పినందుకు, విడుదల చేసి నందుకు, రెండవ పుణ్యం వివాహం చేసుకున్నందుకు.

11) వివరణ-12: *'హత్తా 'యష్ హదు,'* అంటే అల్లాహ్ (త)ను, ప్రవక్త (స)ను విశ్వసించి ఆదేశాలను పాలించాలి. ఇందులో నమా'జు, ఉపవాసం, 'జకాత్, 'హజ్జ్ మొదలైనవన్నీ ఉన్నాయి. ఇక విశ్వసించనివాడు ఒప్పందంకుదుర్చుకుని పన్ను (జి'జ్య) ఇస్తామని

وعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ، قَالَ: أَتَى أَعْرَابِيُّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: دُلَّنِيْ عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمِلْتُهُ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ. قَالَ: "تَعْبُدُ اللهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيْمُ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوْبَةَ، وَتُؤَدِّيَ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوْضَةَ، وَتَصُوْمَ رَمْضَانَ". قَالَ: وَالَّذِيْ نَفْسِيْ بِيَدِهِ لَا أَزِيْدُ عَلَى هَذَا شَيْئًا وَلَا أَنْقُصُ مِنْهُ. فَلَمَّا وَلَّى. قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: "مَنْ سَرَّهُ أَن يَّنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مَنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا".

14. (13) [1/11-ఏకీభవితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) వద్దకు ఒక బదూ వచ్చాడు. అతడు ప్రవక్త (స)ను: 'స్వర్గం లోకి ప్రవే శింపజేసే ఏదైనా విషయాన్ని నాకు ఉపదేశించండి.' అని విన్నవించుకున్నాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స): "నీవు అల్లాహ్ (త)ను ఒక్కనిగా భావించి ఆరాధించు, ఆయనకు సాటి కల్పించకు, విధి నమా'జులను తూ. చ. తప్పకుండా పాటించు. విధి 'జకాత్‌ను చెల్లిస్తూ ఉండు, రమ'దాన్ ఉపవాసాలు ఆచరిస్తూ ఉండు. ఇలా ఎల్లప్పుడు చేస్తూ ఉంటే స్వర్గంలో చేరగలవు.' అని అన్నారు. అది విన్న ఆ వ్యక్తి: "ఎవరి చేతిలో నా ప్రాణం ఉందో ఆయన (త) సాక్షి! నేను దానికి మించను, తగ్గను." అని అన్నాడు. అతడు తిరిగి వెళ్ళిపోయిన తర్వాత ప్రవక్త (స): 'ఒకవేళ ఎవరైనా స్వర్గవాసిని చూడా లనుకుంటే ఇతన్ని చూడండి.' అని అన్నారు.[13] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

١٥ - [١٤] (صحيح) (١٢/١)

وعَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللهِ الثَّقَفِيِّ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُوْلَ اللهِ! قُلْ لِّيْ فِيْ الْإِسْلَامِ قَوْلًا لَا أَسْأَلَ عَنْهُ أَحَدًا بَعْدَكَ- وَفِيْ رِوَايَةٍ: غَيْرَكَ- قَالَ: "قُلْ: آمَنْتُ بِاللهِ، ثُمَّ اسْتَقِم. رواه مسلم.

---

13) వివరణ-14: ఆరాధన అంటే అల్లాహ్ (త) ఆదేశాల ప్రకారం ఆచరించాలి. ఆదేశించిన వాటిని ఆచరించాలి, నివారించిన వాటికి దూరంగా ఉండాలి. నమా'జు, ఉపవాసాలు, 'జకాత్ మొదలైనవన్నీ ఆరాధనలోనిభాగాలే. మరికొన్ని ఉల్లేఖనాల్లో ప్రవక్త (స) ఇస్లామ్ ఆదేశాలను, చిహ్నాలను గురించి ఉపదేశించారని ఉంది. "లా అ'జీదు వలా అన్ఖు'సు" అంటే, మీరు ఆదేశించిన వాటిని తగ్గించను,' లేక 'వీటి ప్రచారంలో తగ్గింపుచేయను,' అని అన్నాడు. ప్రవక్త (స) అతని దృఢవిశ్వాసాన్ని చూసి అతన్ని స్వర్గవాసి అని శుభవార్త ఇచ్చారు.

١٣ - [١٢] (صحيح) (١١/١)

وعَنْ أَنَسٍ رضى الله عَنْه، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَنْ صَلَّى صَلَاتَنَا، وَاسْتَقْبَلَ قِبْلَتَنَا، وَأَكَلَ ذَبِيْحَتَنَا؛ فَذَلِكَ الْمُسْلِمُ الَّذِيْ لَهُ ذَمَّةُ اللهِ وَذِمَّةُ رَسُوْلِهِ، فَلَا تَخْفِرُوْا اللهَ فِيْ ذِمَّتِهِ". رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

13. (12) [1/11-దృఢం]

అనస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "మనలా నమా'జు చదివేవాడు, మన ఖిబ్లావైపు తిరిగేవాడు, మనం 'జిబ'హ్ చేసిన జంతువును తినేవాడు ముస్లిమ్. అతనికి అల్లాహ్(త) శరణు, రక్షణ ఉంది. ప్రవక్త (స) వాగ్దానం, రక్షణ ఉంది. కనుక మీరు అతనితో చేసిన ఒప్పందం, అభయాన్ని భంగం చేయకండి."[12] (బు'ఖారీ)

١٤ - [١٣] (متفق عليه) (١١/١)

ఒప్పుకోవాలి. ఇటువంటి పరిస్థితిలో యుద్ధ విరమణ చేసుకోవాలి. అన్ని విధాలా వారికి రక్షణ కల్పించాలి. *'ఇల్లాహ్ బి హఖ్ఖిల్ ఇస్లాం'* అంటే ఇస్లాం స్వీకరించిన తరువాత నేరం చేస్తే మాత్రం తప్పకుండా దానికి శిక్ష పడుతుంది. ఎవరి నయినా చంపితే అతన్ని కూడా చంపటం జరుగుతుంది. వ్యభి చారం చేస్తే తగిన శిక్ష విధించడం జరుగుతుంది. దొంగతనం చేస్తే చేతులు నరకడం జరుగుతుంది. ఎవరైనా వచ్చి, నేను ముస్లిమునని చెప్పి తగు విధంగా ఆచరిస్తూ ఉంటే, అతన్ని ముస్లిమ్‌గానే పరిగణించడం జరుగుతుంది. కాని ఒకవేళ అతని హృదయంలో కాపట్యం ఉంటే, అతని విషయం అల్లాహ్(త)పై ఉంది. పరలోకంలో అల్లాహ్(త)త అతన్ని విచారిస్తాడు. ప్రపంచంలో అతన్ని ముస్లిమ్‌గానే పరిగణించడం జరుగు తుంది.

12) వివరణ-13: ఇస్లామ్ ప్రారంభంలో ముస్లిములుగా మారిన కొంతమంది గురించి అనుమానంగా ఉండేది. అనుమానించ కూడదని సూచించడం జరిగింది. అంటే మనలా ఎవరైనా ఇస్లామ్ స్వీకరించి, నమా'జు, 'జకాత్, 'హజ్జు ఆచరిస్తూ ఉంటే, అతడు అల్లాహ్ (త) మరియు ప్రవక్త రక్షణలోకి వచ్చి నట్లే. అతన్ని కపటాచారిగా భావించి కయ్యానికి గురి చేయడం, చంపటం చేయ రాదు. అతని ధనాన్ని దోచుకో రాదు. అతని ధన ప్రాణాలకు రక్షణ కల్పించాలి. అతన్ని హింసించి అల్లాహ్ (త) మరియు ఆయన ప్రవక్త ఒప్పందాన్ని భంగం చేయరాదు.

15. (14) [1/12-దృఢం]

సుఫియాన్ బిన్ 'అబ్దుల్లాహ్ స'ఖఫీ (ర) కథనం, నేను ప్రవక్త(స)ను: "ఇస్లామ్ గురించి ఏదైనా విషయం నాకు తెలుపండి, దాని తరువాత మరొకరిని అడిగే అవసరం రాకూడదు." అని విన్నవించుకున్నాను. దానికి ప్రవక్త(స): "అల్లాహ్(త)ను విశ్వసించాను అని చెప్పి, దానిపై స్థిరంగా ఉండు." అని ఉపదేశించారు."[14] (ముస్లిమ్)

١٦ - [١٥] (متفق عليه) (١٢/١)

وعَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللهِ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، مَنْ أَهْلِ نَجْدٍ، ثَائِرَ الرَّأْسِ، نَسْمَعُ دَوِيَّ صَوْتِهِ وَلَا نَفْقَهُ مَا يَقُوْلُ، حَتَّى دَنَا مِنْ رَّسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَإِذَا هُوَ يَسْأَلُ عَنْ الإِسْلَامِ. فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "خَمْسُ صَلَوَاتٍ فِيْ الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ". فَقَالَ: هَلْ عَلَي غَيْرُهُنَّ؟ فَقَالَ: "لَا، إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ. قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: وَصِيَامُ شَهْرِ رَمْضَانَ". قَالَ: هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهُ؟ قَالَ: "لَا، إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ". قَالَ: وَذَكَرَ لَهُ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم الزَّكَاةَ، فَقَالَ: هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا؟ فَقَالَ: "لَا! إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ. قَالَ: فَأَدْبَرَ الرَّجُلُ وَهُوَ يَقُوْلُ: وَاللهِ لَا أَزِيْدُ عَلَى هَذَا وَلَا أَنْقُصُ مِنْهُ. فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "أَفْلَحَ الرَّجُلُ إِنْ صَدَقَ".

16. (15) [1/12-ఏకీభవితం]

'తల్'హా బిన్ 'ఉబైదుల్లాహ్ (ర) కథనం: 'నజ్ద్ నుండి ఒక వ్యక్తి ప్రవక్త (స) వద్దకు వచ్చాడు. అతని తల వెంట్రుకలు చిందర వందరగా ఉన్నాయి. మేము అతని నోటి నుండి వచ్చే శబ్దాన్ని వినేవాళ్ళం. కాని ఆయన మాటలు అతన్ని దూరంగా ఉండటం వల్ల అర్థం చేసుకోలేక పోయే వాళ్ళం. సరాసరి అతను ప్రవక్త (స) వద్దకు వచ్చి, ఇస్లామ్ గురించి ప్రశ్నించాడు.' దానికి ప్రవక్త (స): 'ఇస్లామ్ ఆదేశాల్లో రాత్రీపగల్లో 5 పూటలు నమా'జు తప్పనిసరిగా చదవాలి.' అని ఉపదేశించారు. దానికతను: 'ఇవికాక మరేవైనా విధి నమా'జులు

---

14) వివరణ-15: ఈ 'హదీసు'ను సుఫియాన్ బిన్ 'అబ్దుల్లాహ్ స'ఖఫీ ఉల్లేఖించారు. 'ఉమర్ (ర) తన పరిపాలనా కాలంలో ఇతన్ని 'తాయెఫ్ గవర్నర్‌గా నియమించారు.

ఇస్తిఖామత్ అంటే స్థిరంగా ఉండటం, తిన్నగా నడవడం, సరైన విధంగా అనుసరించటం. ఎన్ని కష్టాలొచ్చినా, ఎన్ని ఆటంకాలు వచ్చినా రుజుమార్గాన్ని అనుసరించడం. వీటిని గురించే ప్రవక్త (స) ముస్లిములందరికీ ఉపదేశించారు.

అల్లాహ్ **ఆదేశం**: " కనుక (ఓ ప్రవక్తా!) నీవూ మరియు పశ్చాత్తాప పడి (ఆయన వైపుకు మరలిన) నీ సహచరులూ, నీకు ఆజ్ఞ ఇవ్వబడిన విధంగా ఋజు మార్గంపై స్థిరంగా ఉండండి, హద్దులు మీరకండి. నిశ్చయంగా, ఆయన మీకర్మలన్నీ చూస్తున్నాడు." (హూద్, **11:112**)

అల్లాహ్ **ఆదేశం**: "నిశ్చయంగా, మీ ఆరాధ్యదేవుడు, ఒకే ఒక్క దేవుడు (అల్లాహ్); కావున మీరు నేరుగా ఆయన వైపునకే మరలండి మరియు ఆయననే క్షమాపణకై వేడుకోండి." (ఫుస్సిలత్, **41:6**) అల్లాహ్(త), ప్రవక్త (స)ను దీన్ని గురించే బోధించమని ఆదేశించాడు.

అల్లాహ్ **ఆదేశం**: " కావున నీవు (ఓ ము'హమ్మద్!) దీని (ఈ సత్యధర్మం) వైపునకే వారిని పిలువు. మరియు నీకు ఆజ్ఞాపించబడిన విధంగా దానిపై స్థిరంగా ఉండు. మరియు వారి కోరికలను అనుసరించకు." (షూరా', **42:15**)

ఇటువంటి వారు అల్లాహ్(త)ను తమ ప్రభువుగా విశ్వసించి ఇతర భయాలన్నిటిని తమ హృదయాల నుండి తీసివేశారు. ఇటువంటి వారికి అల్లాహ్(త): 'మీకు ఎటువంటి భయంగానీ విచారంగాని ఉండదు.' అని శుభవార్త తెలుపు తున్నాడు.

అల్లాహ్ **ఆదేశం**: " నిశ్చయంగా, ఎవరైతే: "మా ప్రభువు అల్లాహ్ యే!" అని, తరువాత దానిపై స్థిరంగా ఉంటారో! అలాంటి వారికి ఎలాంటి భయమూ వుండదు మరియు వారు దుఃఖ పడరు కూడా." (అహ్‌ఖాఫ్, **46:13**)

అదేవిధంగా మరో **ఆదేశం**: "నిశ్చయంగా, ఎవరైతే: "అల్లాహ్ యే మా ప్రభువు!" అని పలుకుతూ తరువాత దానిపైననే స్థిరంగా ఉంటారో! వారిపై దేవదూతలు దిగి వచ్చి (ఇలా అంటారు): "మీరు భయపడకండి మరియు దుఃఖపడకండి, మీకు వాగ్దానం చేయబడిన స్వర్గపు శుభవార్తను వినండి!" (హా మీమ్ అస్-సజ్దహ్, **41:30**)

ప్రవక్త (స) సుఫియాన్ బిన్ 'అబ్దుల్లాహ్ స'ఖఫీకి ఈ వాక్యాల వెలుగులోనే సమాధానం ఇచ్చారు. ఈ 'హదీసు' జవామి'ఉల్ కలిమ్‌లో ఉంది. ప్రవక్త(స) పలికిన రెండు పదాల్లో ఇస్లామ్ వివరణ అంతా ఇమిడి ఉంది. ఇస్లామ్ అంటే: 'అల్లాహ్‌ను విశ్వసించి, దానిపై స్థిరంగా ఉండటమే.' దాన్ని బోధించిన తర్వాత మరే పాఠం అవసరం లేదు.

لَّا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ، وَإِقَامُ الصَّلَاةِ، وَإِيْتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصِيَامُ رَمَضَانَ، وَأَنْ تُعْطُوْا مِنَ الْمَغْنَمِ الْخُمُسَ. "وَنَهَاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ: عَنْ الْحَنْتَمِ، وَالدُّبَاءِ، وَالنَّقِيْرِ، وَالْمُزَفَّتِ. وَقَالَ: "اِحْفَظُوْهُنَّ وَأَخْبِرُوْا بِهِنَّ مَنْ وَرَاءَكُمْ". وَلَفْظُهُ لِلْبُخَارِيِّ

17. (16) [1/12-ఏకీభవితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: 'అబ్దుల్ ఖైస్ తెగకు చెందిన ఒక బృందం ప్రవక్త (స) వద్దకు వచ్చినపుడు, ప్రవక్త (స) వారిని, 'మీరు ఏ తెగకు చెందినవారు.' అని అడిగారు. దానికి వారు, 'మేము రబీ'అహ్ తెగకు చెందినవారము.' అని అన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) వారికి స్వాగతం పలికారు. ఇంకా ఇహపరలోకాల్లో శుభం కలగాలని దీవించారు. అనంతరం వారు: 'ఓ ప్రవక్తా! మేము చాలా దూరం నుండి వచ్చాం. మేము కేవలం యుద్ధం నిషేధించబడిన శుభ మాసాల్లోనే రాగలము. ఎందుకంటే మీకూ మాకూ మధ్య అవిశ్వాస ము'దర్ తెగవారున్నారు. ఇతర నెలల్లో వస్తే వారు మాతో యుద్ధం చేస్తారు. అందువల్ల తమరు ఏదైనా చాలా ముఖ్యమైన విషయాన్ని ఉపదేశించండి, మేము వెళ్ళి మా జాతి వారికి తెలియపరుస్తాం. మేము కూడా దాన్ని ఆచరించి స్వర్గంలో ప్రవేశించడానికి అర్హులుగా మారతాము. దీనికి తోడు ఇంతకు ముందు నబీ'జ్ తయారుచేసే పాత్రల గురించి కూడా ప్రశ్నిస్తూ 'ఆ పాత్రలను ఉపయోగించడం ధర్మమా అధర్మమా?' అని అడిగారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) వారికి 4 విషయాల గురించి ఆదేశించారు, 4 విషయాల నుండి వారించారు:

"1. అల్లాహ్(త)ను విశ్వసించమని ఆదేశించారు. 'కేవలం అల్లాహ్(త)నే విశ్వసించండి.' అని పలికి; 'మీకు తెలుసా? అల్లాహ్(త)ను ఎలా విశ్వసించాలో?' అని అడిగారు. దానికి వారు: 'అల్లాహ్(త), ఆయన ప్రవక్త(స) కే బాగా తెలుసు.' అని అన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స): 'అల్లాహ్(త)ను విశ్వసించడం అంటే, అల్లాహ్(త) తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరని, ము'హమ్మద్ (స) అల్లాహ్(త) ప్రవక్త అని సాక్ష్యం ఇవ్వటం. నమా'జును ప్రశాంతంగా చదవటం, 'జకాత్ చెల్లించటం, రమ'దాన్ ఉపవాసాలు పాటించటం, యుద్ధ ధనంలో నుండి 5వ వంతు ప్రజానిధికి ఇవ్వటం.' ఇంకా 4 రకాల పాత్రలను ఉపయోగించ టాన్నుండి వారించారు అవి: 1. హతమ్ అంటే లాఖ్ తో చేసిన తొట్టె లేక మర్తబాన్. 2. దుబ్బ అంటే ఎండిన

ఉన్నాయా.' అని విన్నవించుకున్నాడు. దానికి ప్రవక్త (స): 'లేవు కాని, అదనపు నమా'జులు ఉన్నాయి. నీవు సంతోషంగా చదివితే పుణ్యం లభిస్తుంది, చదవకపోతే ఎటు వంటి పాపం చుట్టుకోదు.' అని అన్నారు. ప్రవక్త (స): 'ఇస్లామ్‌లోని మరో ముఖ్య విధి రమ'దాన్ నెల ఉపవాసాలు పాటించాలి.' అని హితబోధ చేశారు. దానికి ఆ వ్యక్తి: 'ఇవి కాక మరేవైనా ఉపవాసాలు నాపై ఉన్నాయా?' అని విన్నవించు కున్నాడు. దానికి ప్రవక్త (స): 'ఇతర అదనపు ఉప వాసాలు ఉన్నాయి కాని, అవి విధికావు. అయితే నీవు కోరితే అదనపు ఉపవాసాలు పాటించవచ్చు.' అని అన్నారు. ఆ తరువాత ప్రవక్త (స): 'జకాత్ కూడా తప్పనిసరి విధి.' అని అన్నారు. దానికి ఆ వ్యక్తి: 'ఇవి కాక మరేవైనా విధిగా ఉన్నాయా?' అని విన్నవించుకున్నాడు. దానికి ప్రవక్త (స): 'లేవు కాని, దానధర్మాలు చేయవచ్చు.' అని అన్నారు. ఆ తరువాత ఆ వ్యక్తి తిరిగి వెళుతూ: 'అల్లాహ్ సాక్షి! మీరు చెప్పిన దానికిమించను, తగ్గించను.' అని అంటూ పోయాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స): 'ఒకవేళ ఈ వ్యక్తి సత్యం పలుకు తున్నట్లయితే, సాఫల్యం పొందుతాడు.' అని అన్నారు.[15] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

١٧ - [١٦] (متفق عليه) (١٢/١)

وعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: إِنَّ وَفْدَ عَبْدِ الْقَيْسِ لمَاَّ أَتَوُا النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم؛ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَنِ الْقَوْمُ ؟- أَوْ: مَنِ الْوَفْدُ؟- "قَالُوْا: رَبِيْعَةُ. قَالَ: "مَرْحَبًا بِالْقَوْمِ -أَوْ: بِالوَفْدِ - غَيْرَ خَزَايَا وَلَا نَدَامَى". قَالُوْا: يَا رَسُوْلَ اللهِ! إِنَّا لَا نَسْتَطِيْعُ أَنْ نَأْتِيَكَ إِلَّا فِيْ الشَّهْرِ الْحَرَامِ، وَبَيْنَنَا وَبَيْنَكَ هَذَا الْحَيُّ مِنْ كُفَّارِ مُضَرَ؛ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ فَصْلٍ نُخْبِرُ بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا وَنَدْخُلُ بِهِ الْجَنَّةَ، وَسَأَلُوْهُ عَنْ الْأَشْرِبَةِ. فَأَمَرَهُمْ بِأَرْبَعٍ، وَنَهَاهُمْ عَنْ أَرْبَعٍ: أَمَرَهُمْ بِالْإِيْمَانِ بِاللهِ وَحْدَهُ، قَالَ: "أَتَدْرُوْنَ مَا الْإِيْمَانُ بِاللهِ وَحْدَهُ؟" قَالُوْا: اللهُ وَرَسُوْلُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: "شَهَادَةُ أَنْ

15) వివరణ-16: ఈ 'హదీసు' ఉల్లేఖనకర్త **'తల్'హా బిన్ 'ఉబైదుల్లాహ్.** ఇతను హిజ్రత్‌కు 24 లేక 25 సంవత్సరాలు ముందు జన్మించారు. వీరు ప్రారంభ ముస్లిముల్లో ఒకరు. ఇస్లామ్ స్వీకరించిన తర్వాత అవిశ్వాసులు ఇతన్ని చాలా హింసించారు. చివరికి హిజ్రత్ చేసి మదీనహ్ వచ్చారు. ఇస్లామీయ పోరాటాల్లో చురుగ్గా పాల్గొనేవారు. 62 సంవత్స రాల వయస్సులో వీరమరణం పొందారు.

وَلَا تَأْتُوْا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُوْنَهُ بَيْنَ أَيْدِيْكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ، وَلَا تَعْصَوْا فِيْ مَعْرُوْفٍ. فَمَنْ وَفِيْ مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللهِ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوْقِبَ بِهِ فِيْ الدُّنْيَا؛ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا ثُمَّ سَتَرَهُ اللهُ عَلَيْهِ فِيْ الدُّنْيَا؛ فَهُوَ إِلَى اللهِ: إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ، وَإِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ". فَبَايَعْنَاهُ عَلَى ذَلِكَ .

18. (17) [1/13-ఏకీభవితం]

'ఉబాదహ్ బిన్ సా'మిత్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స): తమ వద్దకు వచ్చిన ఒక బృందంతో మీరు నాతో ఈ విధంగా వాగ్దానం (బై'అత్) చేయండి అని అన్నారు," 'అల్లాహ్(త)కు ఎవ్వరినీ సాటి కల్పించము, దొంగతనం చేయము, వ్యభిచారానికి పాల్పడము, బిడ్డలను సజీవంగా చంపము, ఇతరులపై అభాండాలు వేయము, సత్కార్యాల్లో అవిధేయత చూపము.' ఈ వాగ్దానాన్ని నెరవేర్చిన వాడి ప్రతిఫలం అల్లాహ్(త)పై ఉంది. నిషేధించినవాటికి పాల్పడితే, ప్రపంచంలో అతనిని శిక్షించడం జరుగుతుంది. ఇది అతనికి పరిహారంగా. ఇంకా ఒకవేళ ఎవరైనా వాటికి పాల్పడితే, అల్లాహ్(త) దాన్ని దాచి ఉంచితే, అది అల్లాహ్(త)పై ఉంది. ఆయన కోరితే శిక్షించగలడు లేదా క్షమించగలడు. మేమందరం దీనిపై వాగ్దానం చేస్తున్నాము."[17] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

గుమ్మడి కాయతో చేసిన పాత్రలను, 3. నఖీర్, అంటే ఖర్జూరం చెట్టును లోపలి భాగం తీసిన కర్రతో చేసినపాత్రలు, 4. ము'జఫ్ఫత్, అంటే సున్నితమైన లోహంతో చేయబడిన పాత్రలను ఉపయోగించవద్దు.' అని వారించారు. ఇంకా ఈ విషయాలను గుర్తుంచుకోండి, ఇక్కడకు రాని మీ జాతి వారికి తెలియ పరచండని ఆదేశించారు.[16] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

దీని పదాలు బు'ఖారీలోనివి.

١٨ - [١٧] (متفق عليه) (١٣/١)

وعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ: قَالَ رسول الله صلى الله عليه وسلم، وَحَوْلَهُ عِصَابَةٌ مِّنْ أَصْحَابِهِ: "بَايِعُوْنِيْ عَلَى أَنْ لَّا تُشْرِكُوْا بِاللهِ شَيْئًا، وَلَا تَسْرِقُوْا، وَلَا تَزْنُوْا، وَلَا تَقْتُلُوْا أَوْلَادَكُمْ،

---

16) వివరణ-17: **ఇబ్నె 'అబ్బాస్** (ర) ప్రవక్త (స) చిన్నాన్న కుమారులు. హిజ్రత్‌కు 3 సం.ల ముందు మక్కహ్ లో జన్మించారు. తన తల్లితో పాటే బాల్యంలో ఇస్లామ్ స్వీక రించారు. ఇంకా తన తల్లివెంట బలహీన ప్రజలకు అండగా ఉండేవారు. ఆ తరువాత మదీనహ్ వైపు హిజ్రత్ చేశారు. ఎల్లప్పుడూ ప్రవక్త (స) వెంటే ఉండేవారు. ప్రవక్త (స) మరణ సమయంలో అతని వయస్సు 13 సంవత్సరాలు. చాలా జ్ఞాన సంపన్నులు, ఖుర్ఆన్ వ్యాఖ్యాన విద్యలో ఆరితేరినవారు. అదేవిధంగా 'హదీసు' విద్యలోనూ ప్రావీణ్యులే.

ఈ బృందం ప్రవక్త (స) వద్దకు రెండుసార్లు వచ్చింది. ఒకసారి మక్కహ్ విజయానికి ముందు 5వ హిజ్రీలో లేదా అంతకు ముందు. ఈ బృందంలో 13 లేక 14 మంది సభ్యులు ఉన్నారు. వీరిపేర్లు ఫత్'హుల్ బారీలో ఉన్నాయి. మరోసారి 8 లేక 9వ హిజ్రీలో. అప్పుడు 40 మంది సభ్యులు ఉన్నారు. వీరు బహ్రైన్ ప్రాంతానికి చెందినవారు. ఇస్లామ్‌లో మస్జిదె నబవీ తరువాత అన్నింటికంటే మొట్టమొదటి జుమ'అహ్ వీరి మస్జిద్ లోనే చదివించబడింది. (బు'ఖారీ).

బహ్రైన్‌లోని జువాసీ' అనే గ్రామంలో 'అబ్దుల్ ఖైస్ మస్జిద్ లో మస్జిదె నబవీ తరువాత మొట్టమొదటి జుమ'అహ్ జరిగింది. ఈ బృందంలో 'అబ్దుల్ ఖైస్ అనే వ్యక్తి కూడా ఉండేవారు. ఇతను చాలా దయామయుడు, బుద్ధి మంతుడూను. ఈ 'హదీసు'లో 'హజ్జ్ ప్రస్తావన లేదు. కాని బైహఖీ, ముస్నద్ అ'హ్మద్‌లలో'హజ్జ్ ప్రస్తావన ఉంది. నిజం అల్లాహ్ కు తెలుసు.

17) వివరణ-18: ఈ 'హదీసు'ను ప్రఖ్యాత ప్రవక్త (స) అనుచరులు **'ఉబాదహ్ బిన్ సా'మిత్** (ర) ఉల్లేఖించారు. ఇతను మదీనహ్ వాసులు (అ'న్సారి). ఇస్లామ్ సందేశం విన్న అదృష్టవంతుల్లో 'ఉబాదహ్ బిన్ సా'మిత్ కూడా ఒకరు. అ'న్సారుల బృందం 3 సంవత్సరాల వరకు మదీనహ్ నుండి మక్కహ్ వచ్చే వారు. ఉబాదహ్ కూడా ప్రతిసారి వచ్చారు. మొదటి సారి 10 మంది గల బృందం వచ్చింది. వారిలో 6 గురు ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. వారిలో 'ఉబాదహ్ ఒకరు. రెండవ బృందంలో 12 మంది ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. మూడవ బృందంలో 73 మంది వచ్చారు. అప్పుడు కూడా ఉబాదహ్ వచ్చారు. చివరిసారి వచ్చినపుడు ప్రవక్త (స) అతన్ని ప్రయాణ బృందానికి నాయకునిగా నియమించారు. ముస్లిమ్ అయిన తర్వాత తన తల్లిని కూడా ముస్లిమ్‌గా మార్చారు. బద్ర్ యుద్ధం, బై'అతుర్రి'ద్వాన్‌లలో పాల్గొన్నారు. 'ఉమర్ (ర) తన పరిపాలనా కాలంలో అతన్ని ఫలస్తీన్ ఖా'దీగా

నియమించారు. 'ఉస్మాన్ (ర) కాలంలో సిరియా దేశంలో మరణించారు.

బా'య'ఉ' (బై'అత్) అంటే క్రయవిక్రయాలు చేయడం, వ్యవహారం, వస్తువును వస్తువుకు బదులు అమ్మడం, కొనడం, వ్యాపారం అంటారు. ఇస్లామ్‌లో ప్రవక్త చేతిపై లేక ఒక పుణ్య ముస్లిం పురుషుని, చేయిపెట్టి తన్ను తాను ఆయనకు విధేయునిగా చేయటం (అమ్మటం). దాని ప్రకారం ఆచరిస్తే అతనికి స్వర్గం లభిస్తుంది. దైవప్రీతి లభిస్తుంది. అంటే తన ధన, మాన, ప్రాణాలకు బదులుగా స్వర్గాన్ని కొనడానికి బై'అత్ అంటారు. అల్లాహ్ **ఆదేశం:** "నిశ్చయంగా, అల్లాహ్ విశ్వాసుల నుండి వారి ప్రాణాలను వారి సంపదలను కొన్నాడు. కాబట్టి నిశ్చయంగా, వారి కొరకు స్వర్గముంది. వారు అల్లాహ్ మార్గంలో పోరాడి (తమ శత్రువులను) చంపుతారు మరియు చంపబడతారు. మరియు ఇది తౌరాత్, ఇంజీల్ మరియు ఖుర్ఆన్‌లలో, ఆయన (అల్లాహ్) చేసిన వాగ్దానం, సత్య మైనది. మరియు తన వాగ్దానాన్ని నెరవేర్చటంలో అల్లాహ్‌ను మించిన వాడు ఎవడు? కావున మీరు ఆయనతో చేసిన వ్యాపారానికి సంతోషపడండి. మరియు ఇదే ఆ గొప్ప విజయం. (అత్ తౌబహ్, **9:111**)

అంటే అల్లాహ్‌కూ విశ్వాసులకూ ఒక వ్యవహారం జరిగింది. వ్యాపారంలో లావాదేవీలు జరిగినట్లు. విశ్వాసులు తమ ధన, ప్రాణ, మానాలను అల్లాహ్(త)కు అమ్మివేశారు. వాటికి బదులు అల్లాహ్ స్వర్గం ప్రసాదిస్తాడు. దీన్నే బై'అత్ అంటారు. చేతిపై చేయి పెట్టి వాగ్దానం చేసినా, లేక కేవలం వాగ్దానం చేసినా సరే. దీన్ని ప్రమాణం అంటారు. ప్రపంచంలో అల్లాహ్ (త) ఆదేశంతో ప్రవక్త ఆ బాధ్యతను నిర్వహిస్తాడు. ప్రజల నుండి దైవవిధేయతపై దైవాజ్ఞాపాలనపై ప్రమాణం తీసు కుంటాడు. ప్రవక్త (స) చేతిపై ప్రమాణం చేసినవారు దైవం చేతిపై ప్రమాణం చేసినట్టే.

అల్లాహ్ **ఆదేశం**: "(ఓ ము'హమ్మద్!) నిశ్చయంగా, (నీ చేతిలో చేయివేసి) నీతో శపథం చేసేవారు, వాస్తవానికి అల్లాహ్‌తో శపథం చేస్తున్నారు. అల్లాహ్ చెయ్యి వారి చేతులమీద ఉంది. ఇక ఎవడు (తన శపథాన్ని) భంగంచేస్తాడో, వాస్తవానికి అతడు తన నష్టం కొరకే తన శపథాన్ని భంగం చేస్తాడు. మరియు ఎవడు తన వాగ్దానాన్ని పూర్తి చేస్తాడో, అల్లాహ్ అతనికి గొప్ప ప్రతిఫలాన్ని ఇస్తాడు." (అల్-ఫత్‌హ్, **48:10**)

హుదైబియాలో సుమారు 1400 మంది అనుచరులు దైవ మార్గంలో పోరాడుతామని ప్రవక్త (స) చేతిపై బై'అత్ చేశారు. దీన్ని బై'అతె రి'ద్వాన్ అంటారు. ఈ ఆయత్ లో దీన్ని గురించే ప్రస్తావించబడింది. ఈ బైఅత్‌ను ఆచరించి చూపించిన వారి పట్ల అల్లాహ్ సంతృప్తిచెందాడు.

అల్లాహ్ ఇలా **ఆదేశించాడు**: "ఓ ప్రవక్తా! విశ్వసించిన స్త్రీలు ప్రమాణం (*బై'అత్*) చేయటానికి నీవద్దకు వచ్చి, తాము ఎవరినీ అల్లాహ్‌కు సాటి కల్పించము అని మరియు దొంగతనం చేయము అని మరియు వ్యభిచారం చేయము అని మరియు తమ సంతానాన్ని హత్యచేయమని మరియు తమ చేతుల మధ్య మరియు తమ కాళ్ళ మధ్య నిందారోపణ కల్పించము అని మరియు ధర్మ సమ్మతమైన విషయాలలో నీకు అవిధేయత చూపమని, ప్రమాణం చేస్తే, వారి నుండి ప్రమాణం (*బై'అత్*) తీసుకో మరియు వారిని క్షమించమని అల్లాహ్‌ను ప్రార్థించు. నిశ్చయంగా, అల్లాహ్ క్షమాశీలుడు, అపార కరుణాప్రదాత." (సూరహ్ ముమ్‌తహినహ్, **60:12**)

ఈ దైవాజ్ఞ ప్రకారం ప్రవక్త (స) స్త్రీ పురుషులతో ప్రమాణం తీసుకున్నారు. వారి ప్రమాణం స్వీకరించారు. కొందరు ఇస్లామ్‌పై, మరికొందరు జిహాద్, 'హిజ్రత్‌లపై, నమా'జ్, ఉపవా సాలకు కట్టుబడి ఉంటామని, కొందరు ప్రవక్త సాంప్ర దాయానికి కట్టుబడి ఉంటామని, బిద్'అత్‌లకు దూరంగా ఉంటామని ప్రమాణం చేసేవారు. ప్రవక్త (స) వారి నుండి ఆ విధంగానే ప్రమాణం తీసుకునేవారు. ఆ తరువాత 'ఖలీఫాలు కూడా ప్రజలతో ప్రమాణం తీసు కున్నారు. షాహ్ వలిఉల్లాహ్ కూడా "ఖౌల్ అల్ జమీల్ "లో అనేక రకాల బై'అత్‌లు ఉన్నాయని, వాటిలో బై'అతె ఖిలాఫత్, కొన్ని బై'అతె ఇస్లామ్,మరికొన్ని బైఅతె త'ఖ్వా, మరికొన్ని బై'అతె హిజ్రత్ మరియు జిహాద్ ఇంకా జిహాద్‌లో స్థిరంగా ఉండే బై'అత్ మొదలైనవి.

ఇస్లామీయ పద్ధతిపై బై'అత్ చేయడం సాంప్రదాయ బద్ధమైనది. అయితే ఆ వ్యక్తిలో ఆ గుణాలన్నీ ఉండాలి. 'హదీసు' వివరణ ఏమిటంటే, ప్రవక్త (స) అనుచరులతో: "మీరు అల్లాహ్‌కు సాటి కల్పించరని, దొంగతనం చేయరని, వ్యభిచారం చేయరని, పసిబిడ్డలను చంపరని, ఇతరులపై అభాండాలు వేయరని ప్రమాణం చేయండి." అని అన్నారు. అయితే 'ఉబాదహ్ బిన్ సా'మిత్ చేసిన ఈ బై'అత్ మక్కహ్ విజయం తరువాత జరిగింది. 'హాఫిజ్ ఇబ్నె 'హజర్ ఫత్‌హుల్ బారీలో దీన్ని వివరంగా పేర్కొన్నారు.

١٩ - [١٨] (متفق عليه) (١٣/١)

وعَنْ أَبِيْ سَعِيْدِ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: خَرَجَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم فِيْ أَضْحَى أَوْ فِطْرٍ إِلَى الْمُصَلَّى، فَمَرَّ عَلَى النِّسَاءِ، فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ! تَصَدَّقْنَ، فَإِنِّي أُرِيْتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ. فَقُلْنَ: وَبِمَ يَا رَسُوْلَ اللهِ؟ قَالَ: "تُكْثِرنَ اللَّعْنَ، وَتَكْفُرْنَ الْعَشِيْرَ، مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَدِيْنٍ أَذْهَبَ لِلُبِّ الرَّجُلِ الْحَازِمِ مِنْ إِحْدَاكُنَّ". قُلْنَ: وَمَا نُقْصَانُ دِيْنِنَا وَعَقلِنَا يَا رَسُوْلَ اللهِ؟ قَالَ: "أَلَيْسَ شَهَادَةُ الْمَرْأَةِ مثل نِصفُ شَهَادَةِ الرَّجُلِ؟" قُلْنَ: بَلَى. قَالَ: "فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ عَقْلِهَا. قَالَ: أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ؟" قُلْنَ: بَلَى. قَالَ: "فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ دِيْنِهَا".

19. (18) [1/13-ఏకీభవితం]

అబూ స'యీద్ 'ఖుద్రీ (ర) కథనం: "ప్రవక్త (స) 'ఈదుల్ అ'ద్హా లేదా 'ఈదుల్ ఫి'త్ర్ నాడు 'ఈద్‌గాహ్ వైపు బయలు దేరారు. ప్రవక్త (స) మహిళల ప్రక్కనుండి వెళ్ళడం జరిగింది. ప్రవక్త (స) మహిళలను ఉద్దేశించి: "ఓ స్త్రీలారా! మీరు దాన ధర్మాలు అధికంగా చేస్తూ ఉండండి. ఎందుకంటే మీరు చాలా అధిక సంఖ్యలో నరకంలో ప్రవేశించటం నాకు చూపటం జరిగింది." అంటే, 'స్త్రీలు అధిక సంఖ్యలో నరకంలో ప్రవేశిస్తారు.' అని అన్నారు. దానికి వారు: 'ప్రవక్తా! ఏ కారణం వల్ల స్త్రీలు అధికంగా నరకంలో ప్రవేశిస్తారు' అని విన్నవించు కున్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స), "మీరు శాపనార్థాల, ఎత్తి పొడుపు మాటలు అధికంగా చేస్తారు. ఇంకా భర్తల పట్ల అవిధేయతగా, కృతఘ్నుతగా ప్రవర్తిస్తారు. ధర్మం మరియు బుద్ధిజ్ఞానాల కొరత మీ లోనే అధికంగా ఉంది." అని అన్నారు. దానికి వారు: 'మాధర్మం, బుద్ధి జ్ఞానాల్లో కొరత ఎలా ఉంది.' అని విన్నవించుకున్నారు. దానికి ప్రవక్త (స): 'ఒక స్త్రీ సాక్ష్యం ఒక వ్యక్తి సాక్ష్యానికి సగం ఉంది కదా (అంటే ఇద్దరు స్త్రీల సాక్ష్యం ఒక పురుషుని సాక్ష్యానికి సమానం).' అని అన్నారు. దానికి వారు: 'అవును.' అని అన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స): 'ఇది వారి బుద్ధి జ్ఞానాల కొరతవల్ల.' అని అన్నారు. అదే విధంగా: 'స్త్రీలు రుతుస్రావం జరిగి నప్పుడు నమా'జు, రో'జాలు ఆచరించరుకదా!' అనిఅన్నారు.దానికి స్త్రీలు:'అవును.' అని అన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స): 'ఇది వారి ధార్మిక లోపం.' అని అన్నారు.[18] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٢٠ - [١٩] (صحيح) (١٤/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ، قَالَ: "قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "قَالَ اللهُ تعالى: "كَذَّبَنِيْ ابْنُ آدَمَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ، وَشَتَمَنِيْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ ذَلِكَ؛ فَأَمَّا تَكْذِيْبُهُ إِيَّايَ فقوله: لن يعيدني كما بدأني، وَليس أول الخلق بأهون عليّ من اعادته. و أما شتمه إياي:

18) వివరణ-19: ప్రఖ్యాత అనుచరులు **అబూ స'యీద్ 'ఖుద్రీ** ఈ 'హదీసు'ను ఉల్లేఖించారు. ఇతని పేరు స'అద్ ఉండేది. కునియత్ అబూ స'యీద్. 'ఖుద్రహ్ వంశానికి చెందినవారు. అందువల్లే ఇతన్ని 'ఖుద్రీ అంటారు. 117 'హదీసు'లు ఉల్లేఖించారు. చాలా గొప్ప 'హదీసు'వేత్త, పండితులు. మదీనహ్ లో తన తల్లిదండ్రులతో పాటు ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. మస్జిదె నబవీ నిర్మాణంలో పాల్గొని ప్రశంస లందుకున్నారు. 15 సంవత్సరాల వయస్సులో ము'స్తలఖ్, కందక యుద్ధాలలో, ప్రవక్త (స) ప్రశంసలు పొందారు. 'హుదైబియా ఒప్పందం, 'ఖైబర్, మక్కహ్ విజయం, 'హునైన్, తబూక్, అవ్'తాస్ పోరాటాల్లో పాల్గొన్నారు. ప్రవక్త (స) మరణానంతరం మదీనహ్ లో స్థిరపడ్డారు. ఉమర్, 'ఉస్మాన్ (ర) కాలంలో ఫత్వాలు ఇచ్చేవారు. 74 హిజ్రీ శకంలో శుక్రవారం నాడు మరణించారు. అప్పుడు అతని వయస్సు 86 సంవత్సరాలు ఉండేది. బఖీ'లో ఖననం చేయబడ్డారు. మంచిని ఆదేశించే, చెడును నిర్మూలించే విషయాల్లో చురుగ్గా పాల్గొనే వారు. ప్రవక్త సాంప్రదాయబద్ధంగా ఉండేవారు.

స్త్రీలు నమా'జు చదవడానికి ఈద్గాహ్ వెళ్ళేవారు. పురుషులకు దూరంగా ఉండటం వల్ల ప్రవక్త (స) ప్రసంగం వినలేకపోయే వారు. ప్రవక్త (స) వారి వద్దకు వెళ్ళి, వారికి హితబోధ చేశారు. సాధారణంగా స్త్రీలలో ఈ విషయాలు ఉంటాయి. అంటే శాప నార్థాలు పెట్టటం, ఎత్తిపొడవటం, భర్తలకు అవిధేయత చూప టం మొదలైనవి. అందువల్ల ప్రవక్త (స) వారిని హెచ్చరించి, దానధర్మాలు చేయమని ఆదేశించారు. దానధర్మాలు చేయటం వల్ల శిక్ష తగ్గుతుంది, నరకంనుండి విముక్తి కూడా లభిస్తుంది. శారీరకంగా, తెలివి తేటలపరంగా స్త్రీలు పురుషుల కంటే బలహీనులు. సాక్ష్యంలో ఇద్దరు స్త్రీల సాక్ష్యం ఒక పురుషుని సాక్ష్యానికి సమానంగా భావించడం జరుగుతుంది. ఒకామె మరచిపోతే మరొకామె గుర్తుచేస్తుంది. అదేవిధంగా బహిష్టు, మరియు ప్రసవాల వల్ల పరిపూర్ణంగా ఆచరించలేరు కూడా. ఇది వారి ధార్మిక లోపం. వారి బుద్ధిహీనత, వారివరకే పరిమితమై ఉండదు. ఒక్కోసారి తెలివైన వాడిని కూడా బుద్ధిహీనుడిగా చేసివేస్తుంది.

٢١ - [٢٠] (صحيح) (١٤/١)

وَفِي رِوَايَةٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: "وَأَمَّا شَتْمُهُ إِيَّايَ فَقَوْلُهُ: "لِيْ وَلَدٌ وَسُبْحَانِيْ أَنْ اتَّخِذَ صَاحِبَةً أَوْ وَلَدًا". رَوَاه البخاري.

21. (20) [1/14-దృఢం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది: "అతన్ని తిట్టటం ఏమిటంటే, 'నాకు (అల్లాహ్ కు) సంతానం ఉందని అనడం. వాస్తవానికి నేను భార్యా పిల్లలు కలిగి ఉండటానికి అతీతుడ్ని." [20] (బు'ఖారీ)

٢٢ - [٢١] (متفق عليه) (١٤/١)

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عَلَيْهِ وَسلم: "قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: يُؤْذِينِي ابْنُ آدَمَ يَسُبُّ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ بِيَدِيَ الْأَمْرُ أُقَلِّبُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ".

22. (21) [1/14-ఏకీభవితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "అల్లాహ్ (త) ఆదేశం: మానవుడు నన్ను బాధిస్తు న్నాడు, కాలాన్ని తిడుతున్నాడు. వాస్తవం ఏమిటంటే నేనే కాలాన్ని, అధికారం నా చేతిలోనే ఉంది. రాత్రీ పగలును నేనే మారుస్తాను." [21] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

فقوله: اِتَّخَذَ اللهُ وَلَدًا؛ [وَأَنَا الأحد الصَّمَدُ الَّذِيْ لَمْ أَلِدْ وَلَمْ أُوْلَدْ ، وَلَمْ يَكُنْ لِّيْ كُفُوًا أَحَدٌ]".

20. (19) [1/14-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అల్లాహ్ ఇలా ఆదేశిస్తున్నాడు: " 'ఆదమ్ పుత్రుడు నన్ను తిరస్కరిస్తున్నాడు, ఇది అతనికి తగదు, నన్ను తిడు తున్నాడు, ఇది కూడా అతనికి తగదు. అతడు నన్ను తిరస్కరించటం ఏమిటంటే, అల్లాహ్ (త) నన్ను మళ్ళీ లేప లేడు, అంటే మొదటిసారి సృష్టించి నట్టు.' అని అంటున్నాడు. అయితే రెండవసారి కంటే మొదటిసారి సృష్టించటం అంత సులువేమీ కాదు. ఇంకా నన్ను తిట్టటం ఏమిటంటే, అల్లాహ్ ఒకరిని కుమారుడుగా ఎన్నుకున్నాడని అంటు న్నాడు, వాస్తవం ఏమిటంటే, నేను ఒక్కడినే, అక్కర లేని వాడిని, నేను ఒకనికి (జన్మ మివ్వలేదు)తండ్రిని కాదు, లేదా ఎవరికీ పుట్టనూ లేదు (నాకు తల్లి దండ్రులు లేరు) ఇంకా నాకు సరిసమానులు ఎవరూ లేరు." (అల్ ఇ'ఖ్లాస్, **112:1-4**)[19] (బు'ఖారీ)

---

19) వివరణ-20: ఈ 'హదీసు'లో అల్లాహ్ (త) గుణాలను పేర్కొనడం జరిగింది. అంటే అల్లాహ్ (త) ఒకే ఒక్కడు, ఆయనకు సాటి ఎవరూ లేరు. ఆయనకు భార్యాపిల్లలు ఎవరూ లేరు. ఇటువంటి విషయాలకు ఆయన అతీతుడు. ఈ ప్రపంచం నాశనం అయిపోతుంది. ప్రాణులన్నీ చనిపోతాయి. తీర్పుదినం నాడు అల్లాహ్ (త) మానవులందరినీ సజీవపరచి అందరినీ విచారిస్తాడు. అయితే అవిశ్వాసులు తీర్పుదినాన్ని విశ్వసించరు. మరల సజీవపరచడాన్ని విశ్వసించరు. వీరు దైవాన్ని తిరస్కరిస్తారు. ఏమీ లేని వారిని మొదట సృష్టించాడు. మళ్ళీ సృష్టించడం అల్లాహ్(త)కు చాలా సులువైన పని. అందు వల్ల అందరూ తీర్పుదినాన్ని, మరల లేపబడటాన్ని విశ్వసించాలి.

అల్లాహ్‌ను తిట్టటం అంటే అల్లాహ్(త)కు భార్యాబిడ్డలు ఉన్నారని విశ్వసించటం. ఉదాహరణకు క్రైస్తవులు 'ఈసా (అ) అల్లాహ్(త) కుమారులు అని నమ్ముతారు. యూదులు 'ఉజైర్ (అ) అల్లాహ్ (త) కుమారులు అని విశ్వసిస్తారు. మరి కొందరు దైవదూతలు అల్లాహ్(త) కుమార్తెలని విశ్వసిస్తారు. ఇవన్నీ అల్లాహ్(త) విషయంలో తిట్లవంటివే. ఖుర్ఆన్‌లో వీటన్నిటినీ ఖండించటం జరిగింది. అల్లాహ్ (త) సూరహ్ ఇ'ఖ్లా'స్‌లో ఇలా **ఆదేశించాడు**: "ఇలా అను: 'ఆయనే అల్లాహ్! ఏకైకుడు. అల్లాహ్! ఎవరి అక్కరా లేనివాడు. ఆయనకు సంతానం లేదు (బిడ్డలను కనడు) మరియు ఆయన కూడా ఎవరి సంతానమూ (ఎవరికీ జన్మించిన వాడునూ) కాడు. మరియు (సర్వలోకాలలో) ఆయనతో పోల్చదగినది ఏదీ లేదు.' " (అల్ ఇ'ఖ్లాస్, **112:1-4**)

20) వివరణ-21: అల్లాహ్(త)ను ఎవరూ బాధించలేరు. కాని అల్లాహ్ (త) సృష్టితాలు ఆయనకు అవిధేయత చూపినపుడు, ఆయన ఆజ్ఞలను ఉల్లంఘించినపుడు, ఆయనకు బాధ కలుగు తుంది. అల్లాహ్(త) చాలా ఓర్పు సహనంతో వ్యవహరిస్తాడు. అల్లాహ్(త)కు అవిధేయత చూపినా ఆయన రక్షణ కల్పిస్తాడు క్షేమంగా ఉంచుతాడు. ఉపాధి ఆహారం ప్రసాదిస్తాడు.

21) వివరణ-22: కొందరు కష్టాల్లో, ఆపదల్లో కాలాన్ని తిడుతూ ఉంటారు. రోజులు బాగాలేవు, కాలం బాగాలేదని, కాలం, రోజులు, సమయం ఏమీ చేయలేవు. చేసేవాడు అల్లాహ్(త)యే. అదేవిధంగా అల్లాహ్(త)యే అన్నిటికీ యజమాని. కాలానికి ప్రతి వస్తువుకు యజమాని అల్లాహ్(త)యే. అంటే కాలాన్ని తిట్టటం అల్లాహ్(త)ను తిట్టటం వంటిదే. ఇదే అల్లాహ్ (త)ను బాధించడం అంటే.

దీన్నే నమ్ముకుంటారు. ' " అని అన్నారు. [22] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٢٥ - [٢٤] (متفق عليه) (١٥/١)

وعَنْ أَنَسٍ: أَنَّ النَّبِيَ صلى الله عليه وسلم، وَمَعَاذُ رَدِيْفُهُ عَلَى الرَّحْلِ، قَالَ: "يَا مُعَاذُ!" قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُوْلَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ. قَالَ: "يَا مَعَاذُ!" قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُوْلَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ. قَالَ: "يَا مَعَاذُ!" قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُوْلَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ،- ثَلَاثًا- قَالَ: "مَا مِنْ أَحَدٍ يَّشْهَدُ أَنْ لَّا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللهِ، صِدْقًا مِّنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللهُ عَلَى النَّارِ". قَالَ: يَا رَسُوْلَ اللهِ! أَفَلَا أُخْبِرُ بِهِ النَّاسَ فَيَسْتَبْشِرُوْا! قَالَ: "إِذًا يَّتَّكِلُوْا" وَأَخْبَرَ بِهَا مَعَاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأَثُّمًا".

25. (24) [1/15-ఏకీభవితం]

అనస్ (ర) కథనం: "ము'ఆజ్' (ర), ప్రవక్త (స) వెనుక వాహనంపై కూర్చొని ఉన్నారు. ప్రవక్త (స): 'ఓ ము'ఆజ్'.' అని పిలిచారు. దానికి ము'ఆజ్': 'మీ సేవలో ఉన్నాను.' అని అన్నారు. మళ్ళీ ప్రవక్త (స): 'ఓ ముఆజ్!' అని పిలిచారు. దానికి ము'ఆజ్': 'మీ సేవలోనే ఉన్నాను.' అని అన్నారు. మళ్ళీ ప్రవక్త (స): 'ఓ ము'ఆజ్'!' అని పిలిచారు. దానికి ము'ఆజ్': 'మీ సేవలోనే ఉన్నానని.' అన్నారు. ఇలా మూడు సార్లు పిలవటం, సమాధానం ఇవ్వటం జరిగింది. అప్పుడు ప్రవక్త (స): " నిర్మలమైన మనస్సుతో అల్లాహ్(త) తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరని, ము'హమ్మద్ (స) అల్లాహ్ (త) ప్రవక్త.' అని సాక్ష్యం ఇచ్చే వ్యక్తిపై నరకాగ్ని నిషేధించ బడింది." అని అన్నారు. అప్పుడు ము'ఆజ్' బిన్ జబల్, 'ఓ ప్రవక్తా! ఈ శుభవార్త ప్రజలకు తెలియజేయనా?' అని అన్నారు. దానికి

22) వివరణ-24: ఈ 'హదీసు'ను **ము'ఆజ్' బిన్ జబల్** ఉల్లేఖించారు. మదీనహ్ లో 18 సంవత్సరాల వయస్సులో ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. మదీనహ్ నుండి మక్కహ్ వెళ్ళారు. 'ఉఖ్బలో ప్రవక్త (స) చేతిపై బై'అత్ చేశారు. ప్రవక్త (స) మదీనహ్ వచ్చిన తరువాత ఆయన వెంటే ఉండేవారు. కొన్ని రోజుల్లోనే ఇస్లామ్ విద్యను నేర్చుకున్నారు. ప్రవక్త (స) అతన్ని చాలా ప్రేమించేవారు. వాహనంపై తన వెంట కూర్చోబెట్టుకునే వారు. ప్రత్యేకంగా ఆయనకే ఈ విషయాన్ని తెలిపారు. ప్రవక్త (స) అతన్ని యమన్‌కు గవర్నర్‌గా నియమించారు. ఇంకా అతని వీధిలోని మస్జిద్‌కు అతన్ని ఇమామ్‌గా నియమించారు. 36 సంవత్సరాల వయస్సులో మరణించారు.

٢٣ - [٢٢] (متفق عليه) (١٤/١)

وعَنْ أَبِيْ مُوْسَى الْأَشْعَرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَا أَحَدٌ أَصْبَرَ عَلَى أَذْىٍ يَّسْمَعُهُ مِنَ اللهِ، يَدْعُوْنَ لَهُ الْوَلَدَ، ثُمَّ يُعَافِيْهِمْ وَيَرْزُقُهُمْ".

23. (22) [1/14-ఏకీభవితం]

అబూ మూసా అష్'అరీ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అల్లాహ్ కంటే బాధాకరమైన మాటలు విని ఓర్పు సహనాలను ప్రదర్శించే వారెవరూ లేరు. అవిశ్వాసులు దైవానికి సంతానం అంటగడుతున్నారు. అయినప్పటికీ అల్లాహ్ (త) వారిని సంరక్షిస్తున్నాడు, ఆహారం ప్రసాదిస్తున్నాడు." (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٢٤ - [٢٣] (متفق عليه) (١٤/١)

وعَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنْتُ رِدْفَ النبي صلى الله عليه وسلم عَلَى حِمَارٍ، لَيْسَ بَيْنِيْ وَبَيْنَهُ إِلَّا مُؤَخِّرَةُ الرَّحْلِ، فَقَالَ: "يَا مَعَاذُ! هَلْ تَدْرِيْ مَا حَقُّ اللهِ عَلَى عِبَادِهِ؟ وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللهِ؟" قُلْتُ: اللهُ وَرَسُوْلُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: "فَإِنَّ حَقَّ اللهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَّعْبُدُوْهُ وَلَا يُشْرِكُوْا بِهِ شَيْئًا، وَحَقَّ الْعِبَادِ عَلَى اللهِ أَنْ لَّا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا." فَقُلْتُ: يَا رَسُوْلَ اللهِ! أَفَلَا أُبَشِّرُ بِهِ النَّاسَ؟ قَالَ: "لَا تُبَشِّرْهُمْ فَيَتَّكِلُوْا".

24. (23) [1/14-ఏకీభవితం]

ము'ఆజ్'బిన్ జబల్ (ర) కథనం: "ప్రవక్త (స) ఒక గాడిదపై కూర్చొని ఉన్నారు. నేను అతని వెనుక కూర్చొని ఉన్నాను. ఆయనకు నాకు మధ్య పెదురు బద్ద మాత్రమే ఉంది. ప్రవక్త (స): "ఓ ము'ఆజ్', అల్లాహ్ దాసులపై గల అల్లాహ్(త) హక్కు ఏమిటో నీకు తెలుసా?" అని అన్నారు. దానికి నేను: 'అల్లాహ్(త) మరియు ఆయన ప్రవక్తకే బాగా తెలుసు.' అని అన్నాను. దానికి ప్రవక్త (స): 'దాసులపై గల అల్లాహ్ (త) హక్కు ఏమిటంటే, దాసులు అల్లాహ్(త)ను ఆరాధించాలి. ఆయన్ను ఒకే ఒక్కనిగా గుర్తించాలి. ఆయనకు ఇతరులను సాటి కల్పించరాదు. అదే విధంగా దాసుల హక్కు అల్లాహ్ (త)పై ఏమిటంటే, అల్లాహ్(త)కు సాటికల్పించని వానికి, ఆయన(త) బాధ కలిగించరాదు.' అని అన్నారు. అప్పుడు నేను: 'ఓ ప్రవక్తా! మీరు అనుమతి ఇస్తే నేను ఈ శుభవార్తను ప్రజలకు తెలియజేస్తాను.' అని అన్నాను. దానికి ప్రవక్త (స): 'వద్దు వారికీ శుభవార్త తెలియ జేయకు, ప్రజలు

ప్రవక్త (స): 'ఈ శుభవార్త విని ప్రజలు దాన్నే నమ్ముకుని కూర్చుండిపోతారు. ఆచరించడం మానివేస్తారు.' అని అన్నారు. అయితే ము'ఆజ్' తన మరణ సమయానికి ముందు ఈ 'హదీసు'ను ప్రజలకు తెలియజేశారు. పాపాలకు దూరంగా ఉండాలని." [23] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٢٦ - [٢٥] (متفق عليه) (١/١٥)

وَعَنْ أَبِيْ ذَرٍّ رَضِيَ اللهُ، قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، وَعَلَيْهِ ثَوْبٌ أَبْيَضُ، وَهُوَ نَائِمٌ، ثُمَّ أَتَيْتُهُ وَقَدْ اِسْتَيْقَظَ، فَقَالَ: "مَا مِنْ عَبْدٍ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، ثُمَّ مَاتَ عَلَى ذَلِكَ؛ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ". قُلْتُ: وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ؟ قَالَ:"وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَق". قُلْتُ: وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ؟ قَالَ: "وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ". قُلْتُ: وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ! قَالَ: وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ عَلَى رَغْمِ أَنْفَ أَبِيْ ذَرٍّ". وَكَانَ أَبُوْ ذَرٍّ إِذَا حَدَّثَ بِهَذَا قَالَ: وَإِنْ رَغِمَ أَنْفُ أَبِيْ ذَرٍّ".

26. (25) [1/15-ఏకీభవితం]

అబూజ'ర్ (ర) కథనం: "నేను ప్రవక్త (స) వద్దకు వెళ్ళాను. అప్పుడు ప్రవక్త (స) శరీరంపై తెల్లని వస్త్రం ఉంది. ప్రవక్త (స) పడుకొని ఉన్నారు. అది చూసి నేను వెళ్ళిపోయాను. నేను మళ్ళీవచ్చాను. అప్పటికీ ప్రవక్త (స) మేల్కొని ఉన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స): ''లా ఇలాహ ఇల్లల్లాహ్.'' – 'అల్లాహ్ తప్ప వేరే ఆరాధ్యుడు లేడు,' అని పలికి ఆ నమ్మకంపైనే మరణిస్తే, అతడు స్వర్గంలో ప్రవేశిస్తాడు.'' అని అన్నారు. దానికి నేను: ''ఒకవేళ అతడు వ్యభిచారం చేసి ఉన్నా, దొంగతనం చేసి ఉన్నానా?'' అని ప్రశ్నించాను. దానికి ప్రవక్త (స): 'అవును ఒకవేళ అతను వ్యభిచారం చేసి ఉన్నా, దొంగ తనం చేసి ఉన్నా సరే.' అని అన్నారు. మళ్ళీ నేను: 'ఒక వేళ అతడు వ్యభిచారం చేసి ఉన్నా, దొంగతనం చేసి ఉన్నా?' అని అడిగాను. దానికి ప్రవక్త(స): 'అతడు వ్యభిచారం చేసి ఉన్నా, దొంగతనం చేసి ఉన్నా సరే.' అని అన్నారు. మూడవసారి నేను: 'ఒకవేళ అతడు వ్యభిచారం చేసి ఉన్నా, దొంగతనం చేసి ఉన్నానా?' అని ప్రశ్నించాను. దానికి ప్రవక్త (స): 'ఒకవేళ అతడు వ్యభిచారం చేసి ఉన్నా, దొంగ తనం చేసి ఉన్నాసరే.' అని, 'అబూ జ'ర్ ఎంత అసహ్యించుకున్నా సరే, ఆ వ్యక్తి క్షమించబడతాడు.' అని అన్నారు." [24] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

---

23) వివరణ-25: అనేకసార్లు ఎందుకు పిలిచారంటే, చెప్ప బోయేది శ్రద్ధగా వినాలని. నిర్మలమైన మనస్సుతో ఏకత్వాన్ని, దైవదౌత్యాన్ని స్వీకరిస్తే, నిస్సందేహంగా అతడు నరకాగ్నికి గురి కాడు. ప్రారంభంలో దాన్ని ప్రచా రం చేయవద్దని వారించారు. ప్రజలు దాన్నే నమ్ము కొని ఆచరణ మానివేస్తారని. అయితే ము'ఆజ్' మరణించ డానికి ముందు ఈ'హదీసు'ను ప్రజలకు తెలియ జేశారు - 'హదీసు'ను దాచే పాపం తనను చుట్టుకోరాదని.

24) వివరణ-26: ఈ 'హదీసు'ను ప్రఖ్యాత ప్రవక్త (స) అనుచరులు **అబూ జ'ర్ 'గిఫారీ** (ర) ఉల్లేఖించారు. ఇతని పేరు జున్‌దుబ్, ఇతని బిరుదు మసీ'హ్ అల్ ఇస్లామ్. ఇతను 'గిఫార్ తెగకు చెందినవారు. అజ్ఞాన కాలంలోకూడా ఇతడు ఏకదైవారాధకుడే. అంటే ఇస్లామ్ కు ముందు కూడా విగ్రహాలను ఆరాధించేవారు కారు. నమా'జు కూడా చేసే వారు. అందువల్ల ఇస్లామ్ సందేశం వినగానే స్వీకరించారు. ఇస్లామ్ స్వీకరించిన వారిలో ఇతను 5వ వ్యక్తి. ఇతనిఇస్లామ్ సంఘటన చాలా విచిత్ర మైనది. అబూ జ'ర్ 'గిఫారీ కథనం: ''నేను 'గిఫార్ తెగలో ఉన్నప్పుడు ఒక వ్యక్తి 'నేను ప్రవక్తనని' చెబుతున్నా డని తెలిసింది. అతన్ని గురించి తెలుసుకొని రమ్మని నేను నా సోదరుణ్ణి పంపాను. అతడు తిరిగి వచ్చిన తర్వాత, 'ఏమిటీ వార్త?' అని అడిగాను. దానికి నా సోదరుడు 'దైవం సాక్షి! ఆ వ్యక్తి మంచిని ఆదేశిస్తు న్నాడు, చెడునుండి వారిస్తున్నాడు,' అని అన్నాడు.
వివరాలు తెలుసుకోవాలని నాలో కుతూహలం కలిగింది. నేను స్వయంగా ప్రయాణానికి సిద్ధమై మక్కహ్ కు బయలుదేరాను. అక్కడకు చేరిన తర్వాత ఒక సమస్య ఏమిటంటే నేను అతనిని ఎరుగను. ఎవరినైనా అడుగు దామన్నా అది మరో సమస్యగా తయారు కావచ్చు. అందువల్ల నేను క'అబహ్ వద్దకు వెళ్ళి అక్కడే ఉండి 'జమ్'జమ్ నీరు త్రాగుతూ కాలంగడపసాగాను.
ఒకరోజు 'అలీ (ర) కలిశారు. 'మీరు బాటసారిలా ఉన్నారు' అని అడిగారు. దానికి నేను 'అవునని' అన్నాను. అతను నన్ను తన ఇంటికి తీసుకొని వెళ్ళారు. కాని వివరాలు మాట్లాడే అవకాశం చిక్కలేదు. ఉదయం లేచి మళ్ళీ క'అబహ్ గృహం దగ్గరకు వెళ్ళాను. వివరాలు తెలుసుకుందామని. ఎందుకంటే అప్పటి వరకు ప్రవక్త (స) గురించి తెలుసుకోలేకపోయాను. అనుకో కుండా మళ్ళీ 'అలీ (ర) అటునుండి వెళ్ళడంజరిగింది. 'ఇప్పటి వరకు నీవు గమ్యాన్ని చేరుకోలేదా?' అని అడిగారు.

నేను, 'లేదు' అని అన్నాను. అతను తన ఇంటికి తీసుకొని వెళ్ళారు. 'ఎలా రావటం జరిగింది?' అని అన్నారు. దానికి నేను, 'ఇది రహస్యం మీరెవరితో చెప్పరంటే చెబుతాను,' అని అన్నాను, దాని కతను, 'మరేం భయంలేదు చెప్పు,' అని అన్నారు. అప్పుడు నేను, 'ఇక్కడ ఎవరో నేను దైవప్రవక్తను,' అని అంటు న్నారట, ముందు వివరాలు తెలుసుకు రమ్మని నా సోదరుణ్ణి పంపాను. అతడు వివరంగా చెప్పలేదు. అందువల్ల నేనే స్వయంగా వచ్చాను,' అని అన్నాను. అప్పుడు 'అలీ (ర), 'నీవు సన్మార్గం అందుకున్నావు. తిన్నగా నా వెంట వచ్చేయి. నేను ఏ ఇంట్లోకి వెళితే, నా వెనుక ఆఇంట్లోకి వచ్చేయి. ఒక వేళ మార్గంలో ఏదైనా ప్రమాదం సంభవిస్తే నేను చెప్పులు సరిచేసుకున్నట్లు ఒక ప్రక్కకు వెళ్ళిపోతాను. నీవు ముందుకు సాగి పోవాలి,' అని అన్నారు. అతను చెప్పినట్టు నేను అతన్ని అనుసరించాను. ప్రవక్త (స) సన్నిధిలోకి ప్రవేశించి, 'ఓ ప్రవక్తా (స)! నాకు ఇస్లామ్ గురించి బోధించండి,' అని విన్నవించు కున్నాను. ప్రవక్త (స) ఇస్లామ్ గురించి బోధించారు. వెంటనే నేను ఇస్లామ్ స్వీకరించాను.

ఇస్లామ్ స్వీకరించినతర్వాత ప్రవక్త(స), 'అబూజ'ర్! దీన్ని రహస్యంగానే ఉంచు, ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళిపో. నేను ఆధిక్యత పొందిన తర్వాత తిరిగి వద్దువుగాని,' అని అన్నారు. దానికి నేను ప్రమాణం చేసి, 'నేను ఇస్లామ్‌ను దాచలేను, ఇప్పుడే వెళ్ళి నా ఇస్లామ్‌ను ప్రకటిస్తాను,' అని పలికి క'అబహ్ దగ్గరకు వచ్చాను. అక్కడ ఖురైషు ప్రముఖులు ఉన్నారు. నేను అందరినీ ఉద్దేశించి, 'ఖురైషులారా!అల్లాహ్(త) తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరని ము'హమ్మద్ (స) అల్లాహ్ ప్రవక్త అని నేను సాక్ష్యం ఇస్తున్నాను,' అని అన్నాను. అది విన్న ఖురైషులు, 'వీడిని పట్టు కొండి,' అని అన్నారు. ఆ పిలుపు వినగానే నలువైపుల నుండి ప్రజలు నాపై విరుచుకు పడ్డారు. కొట్టటం ప్రారంభించారు. ఈ దృశ్యం చూసి 'అబ్బాస్ (ర) భరించ లేక నన్ను రక్షించడానికి నన్ను కప్పు కున్నారు. వారితో ,'మీరందరూ ఒక 'గిఫారీ వ్యక్తిని చంపుతున్నారా? ఇది మీ వ్యాపార మార్గంలో ఉంది,' అని అన్నారు. అది విని అందరూ వెనక్కు తగ్గారు."

కాని ఇస్లామ్ మత్తు దెబ్బలకు దిగుతుందా? మరుసటి రోజు కూడా అక్కడే తన ఇస్లామ్‌ను ప్రకటించారు. మళ్ళీ అదే సంఘటన చోటుచేసుకుంది. కొన్ని రోజులు మక్కహ్ లో ఉన్న తరువాత ప్రవక్త (స) అతన్ని అతని ఇంటికి పంపివేశారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) 'అతి త్వరలో నేను మదీనహ్ వలస పోతున్నాను. అందువల్ల నీవు నీ జాతివారిలోకి వెళ్ళి ఇస్లామ్ సందేశాన్ని ప్రచారం చేయి. అల్లాహ్(త) నీ ద్వారా వాళ్ళకు మార్గం ప్రసాదిస్తాడు. దానికి బదులు అల్లాహ్ (త) నీకు ప్రతిఫలం ప్రసాదిస్తాడు,' అని అన్నారు.

ప్రవక్త (స) ఆదేశానుసారం ప్రయాణానికి సిద్ధమై, తన సోదరుడు అనీస్‌ను కలిశారు. అతడు, 'ఏమయింది?' అని అడిగాడు. దానికి, 'ఇస్లామ్ స్వీకరించి వచ్చాను' అని అన్నారు. అది విన్న వెంటనే అతడు కూడా ఇస్లామ్ స్వీక రించాడు. ఇద్దరు కలసి మూడవ సోదరుడు ఉమ్మా వద్దకు వెళ్ళారు. అతడు కూడా ఇస్లామ్ స్వీక రించాడు. ఆ తరువాత ముగ్గురూ తమ జాతివారి వద్దకు వెళ్ళారు. ఇస్లామ్ సందేశ ప్రచారంలో నిమగ్నమయి పోయారు. వారి జాతిలోని సగం మంది అప్పుడే ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. సగం మంది హిజ్రత్ తర్వాత. ('స'హీ'హ్ ముస్లిమ్, ఫజాయిలె అబూ జ'ర్, ముస్నద్ ఇబ్నె 'హంబల్, 5/174)

మరణం: అబూజ'ర్ 'గిఫారీ మరణ సంఘటన కూడా చాలా విచిత్రమైనది. 31వ హిజ్రీ శకంలో రబ'జహ్ ప్రాంతంలో మరణించారు. ఆయన భార్య కథనం: "అబూ జ'ర్ పరిస్థితి విషాదకరంగా మారితే నేను ఏడ్వసాగాను. అతను, 'ఎందుకు ఏడుస్తున్నావు,' అని అడిగారు. దానికి నేను, 'మీరు ఈ ఎడారిలో ప్రాణంపోయే పరిస్థితిలో ఉన్నారు. ఇక్కడ మీరు, నేను ఉపయోగించే బట్టలు తప్ప మీకు కఫన్ వస్త్రంగా పనికి వచ్చే వస్త్రం ఏదీ లేదు,' అని అన్నాను. దానికి అబూ జ'ర్, 'ఏడ్వటం ఆపి, నేను నీకు ఒక శుభవార్త తెలియజేస్తాను. అదేమిటంటే, నేను ప్రవక్త (స) నోట, 'ఒక ముస్లిమ్ యొక్క ఇద్దరు లేక ముగ్గురు సంతానం చనిపోతే, అతన్ని నరకాగ్ని నుండి రక్షించటానికి వారు చాలు,' అని అన్నారు. ఇంకా ప్రవక్త (స) కొంతమంది ముందు, వారిలో నేనూ ఉన్నాను.' ప్రవక్త అన్నారు, 'మీలో ఒక వ్యక్తి ఎడారిలో మరణిస్తాడు. అతని మరణసమయంలో కొంతమంది ముస్లిములు గల ఒక బృందం అక్కడకు చేరుకుంటుంది,' అని అన్నారు. నేను తప్ప మిగిలిన వారందరూ జనవాసాల్లో మరణించారు. ఇప్పుడు నేను ఒక్కడినే మిగిలి ఉన్నాను. అందువల్ల నిస్సందేహంగా ఆ వ్యక్తిని నేనే. అల్లాహ్ సాక్షి! నేను నీతో అసత్యం పలకటం లేదు. అందు వల్ల మార్గం వద్దకు వెళ్ళిచూడు, వాళ్ళు వస్తూనే ఉంటారు. ' దానికి నేను 'ఇప్పుడు

٢٧ - [٢٦] (متفق عليه) (١٥/١)

وعَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ النَّبِي صلى الله عليه وسلم: "مَنْ شَهِدَ أَنْ لَّا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ، وَأَنَّ عِيْسَى عَبْدُ اللهِ وَرَسُوْلُهُ وَابْنُ أَمَتِهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ، وَرُوْحٌ مِنْهُ، وَالْجَنَّةُ وَالنَّارُ حَقٌّ؛ أَدْخَلَهُ اللهُ الْجَنَّةَ عَلَى مَا كَانَ مِنَ الْعَمَلِ".

27. (26) [1/15-ఏకీభవితం]

'ఉబాదహ్ బిన్ సా'మిత్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అల్లాహ్ (త) తప్ప ఆరాధనకు అర్హులు ఎవరూ లేరు, ఆయన ఒక్కడే, ఆయనకు సాటి ఎవ్వరూ లేరు. నిశ్చయంగా, ము'హమ్మద్ (స) అల్లాహ్ (త) దాసులు, ఆయన ప్రవక్త. వాస్తవానికి 'ఈసా (అ) అల్లాహ్ (త) దాసులు మరియు ఆయన ప్రవక్త, ఆయన దాసి కుమారులు, మర్యమ్(అ) వైపు పంపబడిన అల్లాహ్(త) ఆజ్ఞ(కలిమహ్). ఆయన తరఫునుండి పంపబడిన ఆత్మ. ఇంకా స్వర్గనరకాలు వాస్తవం,' అని, సాక్ష్యం ఇచ్చిన వానిని అల్లాహ్(త) స్వర్గంలో ప్రవేశింపజేస్తాడు. అతను ఎటువంటిపనిచేసి ఉన్నాసరే." [25] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٢٨ - [٢٧] (صحيح) (١٥/١)

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: "أَتَيْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم، فَقُلْتُ ابْسُطْ يَمِيْنَكَ فَلِأُبَايِعْكَ، فَبَسَطَ يَمِيْنَهُ، فَقَبَضْتُ يَدِيْ. فَقَالَ: "مَا لَكَ يَا عَمْرُو؟" قُلْتُ: أَرَدْتُّ أَنْ أَشْتَرِطَ. فقَالَ: "تَشْتَرِطُ مَاذَا؟" قُلْتُ: أَنْ يُّغْفَرَ لِيْ. قَالَ: "أَمَا عَلِمْتَ يا عمرو! أَنَّ الْإِسْلَامَ يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ، وَأَنَّ الْهِجْرَةَ تَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهَا، وَأَنَّ الْحَجَّ يَهْدِمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ؟" وَالْحَدِيْثَانِ الْمَرْوِيَّانِ عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ.

హాజీలు కూడా తిరిగి వెళ్ళి పోయారు. మార్గం కూడా మూసి వేయబడింది,' అని అన్నాను. దాని కతను, 'కాదు వెళ్ళి చూడు' అని అన్నారు. అనంతరం నేను దిబ్బపై ఎక్కి చూసేదాన్ని. రెండవ వైపు ఆయన్ను సేవచేసేదాన్ని. ఈ పరంపర కొనసాగుతూ ఉంది. ఇంతలో కొంతమంది వస్తున్నట్టు కనిపించింది. నేను సైగ చేశాను. వారు నా దగ్గరకు వచ్చి ఆగిపోయారు. అబూ జ'ర్ గురించి, 'ఇతను ఎవరు,' అని అడిగారు. నేను, 'అబూ జ'ర్ (ర),' అని అన్నాను. 'ప్రవక్త (స) అనుచరులా?' అని అన్నారు. నేను 'అవునని' అన్నాను. వాళ్ళు అబూ జ'ర్ వద్దకు వెళ్ళారు. అబూ జ'ర్ ప్రవక్త (స) భవిష్యవాణి వినిపించారు. ఇంకా 'ఒకవేళ నా దగ్గర లేదా నా భార్య దగ్గర కఫన్‌కు వస్త్రం ఉంటే దానితో నాకు కఫన్ తొడిగించాలి. ఇంకా మీలో ప్రభుత్వ ఉద్యోగి ఎవరూ నాకు కఫన్ తొడిగించరాదు,' అని అన్నారు. అనుకోకుండా వారిలో ఒక అ'న్సారీ యువకుడు తప్ప అందరూ ప్రభుత్వ ఉద్యోగులే. అనంతరం ఆ అన్సారీ యువకుడు, 'చిన్నాన్నగారూ, నా వద్ద ఒక దుప్పటి ఉంది. అది కాక మరో రెండు వస్త్రాలు ఉన్నాయి. వాటిని నా తల్లి తయారు చేసింది. వీటితోనే మీకు కఫన్ తొడిగిస్తాను' అని అన్నాడు. దానికి అబూజర్ 'సరే' అన్నారు. (ముస్తదరక్ 'హాకిమ్ 2/345, ముస్నద్ అ'హ్మద్ బిన్ 'హంబల్ 5/166)

ఈ వాంఙ్మూలం తరువాత మరణించారు. ఈ వచ్చినవారు యమన్‌కు చెందినవారు. కూఫా నుండి వస్తున్నారు. వీరి వెంట 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ మస్'ఊద్ కూడా ఉన్నారు. అతను 'ఇరాఖ్ వెళ్తున్నారు. అనంతరం ఆ అ'న్సారీ యువకుడు కఫన్ తొడిగించాడు, 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ మస్'ఊద్ జనా'జహ్ నమా'జు చదివించారు. (ముస్తదరక్ 'హాకిమ్ 3/346) ఆ తరువాత అందరూ కలసి ఖనన సంస్కారాలు పూర్తిచేశారు.

అబూ జ'ర్ (ర) దీన స్వభావులు, దైవభక్తిపరులు, అందువల్లే ప్రవక్త (స) అతన్ని మసీహుల్ ఇస్లామ్ అనే బిరుదు ఇచ్చారు. చివరి శ్వాసవరకు సంతృప్తి చెందుతూ జీవించారు. తాను తిన్నది, ధరించిందే సేవకులకూ పెట్టేవారు. చాలా ధర్మా త్ములు, అందరితో కలసిమెలసి ఉండేవారు.

ఈ 'హదీసు'లో కలిమ "లా ఇలాహ ఇల్లల్లాహ్" పలకటం అంటే 'ఏకత్వం, దైవదౌత్యంపై పరిపూర్ణ విశ్వాసం కలిగి ఉండటం' అని అర్థం. ఇటువంటి వ్యక్తి స్వర్గంలో ప్రవేశిస్తాడు. ఒకవేళ పాప కార్యాలకు పాల్పడితే, అల్లాహ్(త) అతన్ని క్షమిస్తాడు లేదా శిక్షించి స్వర్గంలో పంపిస్తాడు.

25) వివరణ27: అంటే ఎవడి నమ్మకం సత్యమైనదైతే వాడు స్వర్గంలో ప్రవేశించే అర్హత పొందుతాడు. ఇక్కడ 'ఈసా (అ) ప్రస్తావన ఎందుకు వచ్చిందంటే, క్రైస్తవులు 'ఈసా (అ)ను అల్లాహ్ (త) కుమారునిగా భావిస్తున్నారు. వాస్తవం ఏమి టంటే, అతను మర్యమ్ కుమారులు. తండ్రి లేకుండా జన్మించారు. అల్లాహ్ 'అయిపో' అంటే అయిపోయారు. అందు వల్లే అతనిని, కలిమతుల్లాహ్ అంటారు. ఇతను అల్లాహ్(త) ఆజ్ఞతో మృతులను సజీవంగా చేసారు. అందువల్ల ఇతనిని రూహుల్లాహ్ అన్నారు.

قَالَ: "قَالَ اللهُ تعالى: "أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنْ الشِّرْكِ.

"وَالْآخَرُ: "الْكِبْرِيَاءُ رِدَائِي".

سَنَذْكُرُهُمَا فِيْ بَابِ الرِّيَاءِ وَالْكِبْرِ إِنْ شَاءَ اللهُ تعالى.

28. (27) [1/15-దృఢం]

'అమ్ర్ బిన్ అల్ 'ఆ'స్ (ర) కథనం: నేను ప్రవక్త (స) వద్దకు వెళ్ళాను: 'మీ కుడిచేయి చాపండి, నేను మీ చేతిపై బైఅత్ చేస్తాను.' అని విన్నవించుకున్నాను. ప్రవక్త (స) తన కుడిచేయిని చాచారు. నేను నా చేతిని లాక్కున్నాను. ప్రవక్త (స) 'ఇదేమిటి.' అని అన్నారు. దానికి నేను: 'కొన్నిషరతులు పెట్టాలనుకుంటు న్నాను.' అని అన్నాను. ప్రవక్త (స): 'ఏ షరతులు పెట్టాలనుకుంటున్నావో పెట్టుకో.' అని అన్నారు. దానికి నేను: 'నా పాపాలన్నీ క్షమించ బడాలి.' అని అన్నాను. దానికి ప్రవక్త (స): 'ఓ 'అమ్ర్! ఇస్లామ్ అంతకు ముందు జరిగిన పాపాలన్నిటినీ చెరిపి వేస్తుందని నీకు తెలియదా?' అదే విధంగా హిజ్రత్ అంతకు ముందు జరిగిన పాపా లన్నింటిని చెరిపే స్తుంది. అదేవిధంగా 'హజ్జ్ అంతకు ముందు జరిగిన పాపాలన్నిటినీ చెరిపివేస్తుంది." అని అన్నారు. (ముస్లిమ్).

అబూ హురైరహ్ (ర) పైరెండు 'హదీసు'లను ఉల్లే ఖించారు. 1. ఖాలల్లాహు 2. అల్ కిబ్రియాఉ' రిదాయీ'. ఇన్షా అల్లాహ్ వీటిని బాబుర్రియా వల్ కిబ్ర్లో ప్రస్తావిస్తాము. [26]

26) వివరణ-28: **మ'సాబీహ్** రచయిత (బ'గవీ) ఈ రెండు 'హదీసు'లను కితాబుల్ ఈమాన్లో పేర్కొ న్నారు. అయితే మేము ('తబ్రేజీ) ఇక్కడ వాటిని ప్రస్తా వించ దలచుకోలేదు. ఇన్షాఅల్లాహ్ **బాబుర్రియాలో** పేర్కొందుము. విశ్వసించి ఇస్లామ్ స్వీకరిస్తే పాపాలన్నీ తొలగిపోతాయి అని అల్లాహ్(త)కు చెందినవైనా, దాసులకు చెందినవైనాసరే. కాని 'హజ్జ్ మరియు హిజ్రత్ల ద్వారా కేవలం అల్లాహ్(త)కు చెందిన పాపాలే చెరిపివేయ బడతాయి. దాసులకు చెందిన పాపాలు చెరిపివేయ బడవు. వాళ్ళు క్షమిస్తే తప్ప. ఈ 'హదీసు'ను 'అమ్ర్ బిన్ అల్ 'ఆస్ ఉల్లేఖించారు.

'అమ్ర్ బిన్ అల్ 'ఆ'స్:
'ఆ'స్ వంశం పేరు. పేరు 'అమ్ర్. అబూ 'అబ్దుల్లాహ్ మరియు అబూ ము'హమ్మద్ కునియత్. తండ్రి పేరు 'ఆ'స్, తల్లి పేరు నాబి'గహ్. ఇస్లామ్కు ముందు, 'అమ్ర్ బిన్ అల్ 'ఆ'స్ కుటుంబం బనూ సహమ్ తెగలకు చెందినది. అజ్ఞానకాలం నుండి గౌరవం గలది. ఖురైషులు ఇస్లామ్ మరియు ప్రవక్త (స)కు బద్ధ శత్రువులు. కాని వీరు కందకం యుద్ధం తరువాత ఇస్లామ్కు ప్రభావితులు కాసాగారు. వీరు ప్రపంచం, దాని పర్యవసానం మరియు ఇస్లామ్ బోధనలపట్ల ఆలోచించేవారు. ఆలోచించగా ఇస్లామ్ వాస్తవం బహిర్గతం కాసాగింది. ఆ తరువాత నేను ముస్లిముల పట్ల వ్యతిరేకతకు దూరం కాసాగాను. ఖురైషులు ఈ విషయాన్ని ఊహించి నా వద్దకు ఒక వ్యక్తిని పంపారు. అతను నాతో చర్చించడం ప్రారంభించాడు. నేనతనితో, 'మనం సత్యంపై ఉన్నామా లేక ఫారిస్ మరియు రూమ్వారా?' అని అడిగాను. దానికి ఆ వ్యక్తి 'మనం,' అని అన్నాడు. మళ్ళీ నేను, 'సుఖభోగాల్లో మనం ఉన్నామా లేక వారున్నారా?' అని అడిగాను. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'వారు' అని అన్నాడు. అప్పుడు నేను, 'ఈ లోకం తరువాత మరో లోకం లేక పోతే మరి సత్యంపై ఉండటం ఎలా పనికి వస్తుంది. ఎందుకంటే మనం సత్యంపై ఉండి కూడా దారిద్ర్యంలో ఉన్నాము. మరోలోకంలో దాని ప్రతిఫలం దొరకదంటే ఎలా? అందువల్ల ప్రవక్త ము'హమ్మద్ (స) మరోలోకం వస్తుందని, అందులో ప్రతి వ్యక్తికి అతని ఆచరణ మేరకు ప్రతిఫలం, విచారణ జరుగుతుందని అంటున్నారు,' అని అన్నాను. కందక యుద్ధం తరువాత ప్రవక్త (స) విజయం సాధిస్తారని పూర్తిగా నమ్మకం కలిగింది. ఈ నమ్మకమే అతను ఇస్లామ్ స్వీకరించడానికి దారి తీసింది. మిగతా వివరాలు ముస్నద్ బిన్ 'హంబల్ స్వయంగా అతని నోట ప్రస్తావించబడి ఉంది.

ఇస్లామ్: అతని కథనం: "మేము అ'హ్'జాబ్ యుద్ధం నుండి తిరిగి వచ్చాము. నాకు తెలిసిన కొందరు ఖురైషులను ఒక చోట చేర్చి, 'అల్లాహ్ సాక్షి! ము'హమ్మద్ (స) తప్పకుండా అధిగమిస్తారు. ఇందులో ఎటువంటి సందేహం లేదు. నాదొక అభిప్రాయం,' అని అన్నాను. వారు, 'ఏమిటది' అన్నారు. దానికి నేను, 'మనం నజ్జాషీ వద్దకు వెళ్ళి ఉందాం. ఒకవేళ ము'హమ్మద్ అధిగమిస్తే మనం నజాషీ వద్దే ఉండిపోదాము. ఎందుకంటే ము'హమ్మద్ అధికారంలో ఉండటంకన్నా నజాషీ అధికారంలో ఉండటమే మంచిది. ఒకవేళ మనవాళ్ళు అధిగమిస్తే మనం గెలిచినట్టు. మనపట్ల వారు మంచిగానే ప్రవర్తిస్తారు,' అని అన్నాను. దానికి అందరూ సమ్మతించారు. 'మరి అతనికి కానుకగా ఇవ్వడానికి ఏదైనా సిద్ధం చేయండి,' అని అన్నాను. అతనికి కానుకగా

ఇవ్వటానికి అన్నిటికంటే ఉత్తమమైనది చర్మం ఉంది. చర్మాలు తీసుకొని మేము హబ్షా చేరాము. ప్రజలు నజాషీ దర్బారులో వెళుతున్నారు. ఇంతలో 'అమ్ర్ బిన్ ఉమయ్యా 'దమ్రీ కూడా అక్కడకు చేరుకున్నారు. అతన్ని ప్రవక్త (స), జ'అఫర్ ఇంకా అతని మిత్రుల సహాయం కోసం పంపారు. అతను వచ్చి వెళ్ళి పోయిన తర్వాత, నేను నా మిత్రులతో, 'మనం నజాషీతో ఈ వ్యక్తిని మనకు ఇవ్వమని కోరుదాం. ఒకవేళ ఇస్తే ఇతన్ని నరికి వేద్దాం. ఖురైషులకు మనం ము'హమ్మద్ (స) రాయబారిని చంపామని తెలియ పరుద్దాం' అని అన్నాను. అనంతరం నజాషీ దర్బారులో వెళ్ళాను. అక్కడి ఆనవాయితీ ప్రకారం సజ్దా చేసాను. అతను స్వాగతం పలికాడు. 'నా గురించి కానుకలు తెచ్చావా' అని అడిగాడు. దానికి నేను, మహారాజా! 'తమరి కొరకు అనేక చర్మాలు తెచ్చాను' అని చెప్పి వాటినన్నిటినీ ముందుఉంచాను. అతడు చాలా సంతోషించాడు. అనంతరం నేను, 'ఇప్పుడు మీ దగ్గరి నుండి బయటకు వెళ్ళిన వ్యక్తి మా శత్రువు, చంపటానికి అతన్ని మాకు ఇచ్చివేయండి, అతడు మా నాయకులకు చాలా బాధ కలిగించాడు,' అని అన్నాను. నజాషీ అది విని చాలా ఆగ్రహం చెంది, తన ముక్కుపై తానే కొట్టుకున్నాడు. అతని ఆ పరిస్థితి చూసి నేను చాలా విచారించాను. నజాషీతో, 'ఒకవేళ తమకు ఇది ఇష్టం లేదని తెలిస్తే అడిగేవాడిని కాదు,' అని అన్నాను. దానికి నజాషీ ,'నీవు ఎటువంటి వ్యక్తి రాయబారిని కోరుతున్నావో తెలుసా? అతని వద్దకు మూసా (అ) వద్దకు వచ్చిన దైవదూత వస్తున్నాడు,' అని అన్నాడు. దానికి నేను, 'నిజంగా ఇలా జరుగుతుందా?' అని అడిగాను. దానికి నజాషీ, 'ఓ 'అమ్ర్ నీ పరిస్థితి చూస్తే చాలా జాలివేస్తుంది, నా మాట విను, అతన్ని అనుసరించు. దైవం సాక్షి! అతను సత్యంపై ఉన్నాడు. అతడు తన వ్యతిరే కులను అధిగమిస్తాడు. మూసా (అ) ఫిర్'ఔన్ సైన్యంపై అధిగ మించినట్టు,' అని అన్నాడు. అప్పుడు నేను, 'మరి అతని తరఫున మీరు నా నుండి బై'అత్ తీసుకోండి,' అని అన్నాను. అనంతరం అతను చేయిచాపాడు. నేను ఇస్లామ్ స్వీకరించాను.

అక్కడి నుండి నేను నా మిత్రుల వద్దకు వెళ్ళినప్పుడు, నా ఆలోచనలన్నీ మారి ఉన్నాయి. కాని నేను ఈ విషయం వారికి చెప్ప లేదు. ప్రవక్త (స) చేతిపై ఇస్లామ్ స్వీకరించడానికి బయలు దేరాను. మార్గంలో 'ఖాలిద్ బిన్ వలీద్ మక్కహ్ నుండి వస్తూ కలిశారు. ఇది మక్కహ్ విజయానికి ముందు సంఘటన. నేనతనితో, 'ఓ అబూ సులైమాన్, ఎటు వెళుతున్నారు?' అని అడిగాను. దానికి అతను, 'అల్లాహ్ సాక్షి! అంతా తలక్రిందులైంది. అల్లాహ్ సాక్షి! నిస్సందేహంగా ఇతడు ప్రవక్త. ఇప్పుడు త్వరగా ఇస్లామ్ స్వీకరించాలి. ఈ అనుమానాలు, సంకోచాలు ఎప్పటివరకు' అని అన్నారు. అప్పుడు నేను, 'అల్లాహ్ సాక్షి! నేను కూడా అందుకే బయలు దేరాను,' అని అన్నాను.

అనంతరం మేమిద్దరం కలసి ప్రవక్త (స) వద్దకు వెళ్ళాము. ముందు 'ఖాలిద్ బిన్ వలీద్ బై'అత్ చేశారు. ఆ తరువాత నేను ప్రవక్త (స) దగ్గరకు జరిగి, 'ఓ ప్రవక్తా! నేను బై'అత్ చేస్తాను. కాని నా పాపాలన్నీ క్షమించాలి' అని అన్నాను. దానికి ప్రవక్త (స),, 'అమ్ర్! బై'అత్ చేసుకో, ఇస్లామ్ అంతకు ముందు జరిగిన పాపాలన్నిటినీ క్షమించివేస్తుంది. అదేవిధంగా హిజ్రత్ కూడా అంతకు ముందు జరిగిన పాపాలన్నిటినీ క్షమించి వేస్తుంది,' అని అన్నారు. అనంతరం నేను బై'అత్ చేసి తిరిగి వెళ్ళిపోయాను. (ముస్నద్ అ'హ్మద్ బిన్ 'హంబల్ 4/198) (*సియరు అ'స్స'హాబహ్*)

హిజ్రత్: ఇస్లామ్ స్వీకరించిన తరువాత మక్కహ్ తిరిగి వెళ్ళి పోయారు. కొన్నిరోజుల తర్వాత మదీనహ్ వైపు హిజ్రత్ చేశారు.మదీనహ్ వచ్చినతరువాత ఇస్లా మీయ సందేశ ప్రచారంలో నిమగ్నమై పోయారు. యుద్ధాలలో, పోరాటాల్లో చురుగ్గా పాల్గొనేవారు. ప్రవక్త (స) మరణా నంతరం కూడా అనేక పోరాటాల్లో పాల్గొ న్నారు. 'అలీ మరియు ము'ఆవియహ్‌ల కాలంలో ము'ఆవియహ్‌ను సమర్థించేవారు. అల్లాహ్ (త) క్షమించు గాక! అల్లాహ్ (త) అతనితో సంతుష్టడవు గాక!

మరణం: 'అమ్ర్ బిన్ అల్ 'ఆ'స్ 43 లేదా 47 లేదా 51వ హిజ్రీ శకంలో ఈజిప్టులో తన పరిపాలనా కాలంలో అనారోగ్యానికి గురయ్యారు. దీర్ఘాయుష్షు పొందారు. ఇక ఆరోగ్యం లభించదని తెలిసి చివరి ఘడియల్లో జరిగిన పాపాలకు కుమిలి, కుమిలి విచారించేవారు. ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) పరామర్శించడానికి వచ్చారు. సలామ్ తర్వాత, 'ఎలా ఉన్నారు' అని అడిగారు. ప్రపంచాన్ని ఎక్కువగా పొందలేకపోయాను, కాని ధర్మాన్ని పాడు చేసుకున్నాను. ఒకవేళ పొందిన దాన్ని పొంద కుండా, పాడు చేసినదాన్ని మంచిచేసి ఉంటే నిస్సందే హంగా సాఫల్యం పొంది ఉండేవాడిని.' చివరి సమయం లోని కోరికలు లాభం చేకూర్చేవి అయితే కోరి ఉండే వాడిని. ఒకవేళ పారిపోయి తప్పించుకోగలిగితే, పారిపోయే

వాడిని. కాని ఇప్పుడు భూమ్యాకాశాల మధ్య వ్రేలాడు తున్నాను. చేతుల ద్వారా ఎక్కలేను, కాళ్ళతో క్రిందికి దిగలేను,' అని అన్నారు.

"ఓ అన్న కొడుకా! లాభం చేకూర్చే హితబోధ ఏదైనా ఉంటే చేయి" అని అన్నారు. దానికి ఇబ్నె 'అబ్బాస్, "ఇప్పుడు ఆ సమయం ఎక్కడ? మీ అన్నకొడుకు ఇప్పుడు మీ సోదరుడై పోయాడు. ఇప్పుడు ఒకవేళ మీరు ఏడ్వమంటే ఏడ్వగలను. స్థానికుడు ప్రయాణాన్ని ఎలా ఊహించగలడు," అని అన్నారు. అప్పుడు 'అమ్ర్ బిన్ 'అల్ 'ఆస్ "ఇప్పుడు నా వయస్సు ఇంచు మించు 80కి చేరింది, నీవు నన్ను అల్లాహ్ (త) పట్ల నిరాశ కలిగిస్తావా? ఓ అల్లాహ్ (త)! ఈ ఇబ్నె 'అబ్బాస్ నీ పట్ల నిరాశ కలిగిస్తున్నాడు. నా కష్టాలు పెంచి అయినా, నా పట్ల సంతృప్తి చెందు" అని అన్నారు. ఇబ్నె అబ్బాస్ అన్నారు, "నీపాడుగాను ('హైహాత్!) అబూ 'అబ్దుల్లాహ్. నీవు కొత్త వస్తువు తీసుకున్నావు, పాత వస్తువు ఇస్తున్నావు." 'అమ్ర్ అన్నాడు, 'నేను అనే మాటలకు విపరీత అర్థం, ఎందుకు తీస్తున్నావు? నీకేమయింది.'

ఇబ్నె షమాసహ్ ముహ్రీ పరామర్శించడానికి వెళ్ళారు. 'అమ్ర్ ఇబ్నుల్ 'ఆ'స్ గోడ వైపు తిరిగి ఏడుస్తున్నారు. అతని కొడుకు 'అబ్దుల్లాహ్ ఓదార్చుతూ 'తండ్రిగారూ! ప్రవక్త (స) మీకు అనేక శుభవార్తలు ఇచ్చి ఉన్నారు' అని అన్నాడు. దానికి అమ్ర్, 'నా వద్ద ఉన్న అన్నిటి కంటే ఉత్తమమైన ధనం, "లా ఇలాహ ఇల్లల్లాహు ము'హమ్మదుర్రసూలుల్లాహ్". నా జీవితంలో మూడు దశలు గడిచాయి. **ఒక** దశలో నేను ప్రవక్త (స)కు బద్ధ శత్రువుగా ఉండేవాడిని. అవకాశం చూసి చంపేయాలని ఉండేది. ఒకవేళ అదే పరిస్థితిలో చనిపోతే నరకానికి గురయ్యే వాడిని. ఆతరువాత అల్లాహ్(త) నాకు ఇస్లామ్ భాగ్యం ప్రసాదించాడు. ఇక **మూడవ** దశ వచ్చింది, దానిలో నేను వివిధ రకాల పనులు చేసాను. ఇప్పుడు నా విషయం ఏమవుతుందో అల్లాహ్(త)కే తెలుసు. మరణానికి ముందు, అతను చాలా పశ్చాత్తాప పడ్డారు.

షవ్వాల్ 1వ తేదీన 43వ హిజ్రీ శకంలో 'ఈదుల్ ఫిత్ర్ నమా'జు తర్వాత ఆయన కుమారుడు జనా'జహ్ నమా'జు చదివించారు. అనంతరం మఖ్ తమ్‌లో ఖననం చేయబడ్డారు.

26) వివరణ-27: అంటే ఎవడి నమ్మకం సత్యమైనదైతే వాడు స్వర్గంలో ప్రవేశించే అర్హత పొందుతాడు. ఇక్కడ 'ఈసా (అ) ప్రస్తావన ఎందుకు వచ్చిందంటే, క్రైస్తవులు 'ఈసా (అ)ను అల్లాహ్ (త) కుమారునిగా భావిస్తున్నారు. వాస్తవం ఏమి టంటే, అతను మర్యమ్ కుమారులు. తండ్రి లేకుండా జన్మించారు. అల్లాహ్ 'అయిపో' అంటే అయిపోయారు. అందు వల్లే అతనిని, కలిమతుల్లాహ్ అంటారు. ఇతను అల్లాహ్(త) ఆజ్ఞతో మృతులను మరల జీవితులుగా చేసారు. అందు వల్ల ఇతనిని రూహుల్లాహ్ అన్నారు.

రెండవ విభాగం اَلْفَصلُ الثَّانِيْ

٢٩ - [٢٨] (لم تتم دراسته) (١٦/١)

عَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِ صَلَى الله عليه وسلم فِيْ سَفر فأصبحت يوما قريبا منه ونحن نسير فَقُلْتُ: يَا رَسُوْلَ اللهِ أَخْبِرْنِيْ بِعَمَلٍ يُّدْخِلُنِي الْجَنَّةَ، وَيُبَاعِدُنِيْ عَنْ النَّارِ. قَالَ: "لَقَدْ سَأَلَت عَنْ امرٍعَظِيْمٍ، وَإِنَّهُ لَيَسِيْرٌ عَلَى مَنْ يَّسَّرَهُ اللهُ عَلَيْهِ: تَعْبُدُ اللهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا. وَتُقِيْمُ الصّلَاةَ، وَتؤتِيْ الزَّكَاةَ، وَتَصُوْمُ رَمَضَانَ، وَتَحُجُّ الْبَيْتَ". ثُمَّ قَالَ: "أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الْخَيْرِ؟ الصَّوْمُ جُنَّةٌ، وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيْئَةَ، كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ، وَصَلَاةُ الرَّجُلِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ". ثُمَّ تَلَا: [تَتَجَافَى جُنُوْبُهُمْ عَنْ الْمَضَاجِعِ ..] حَتَّى بَلَغَ [يَعْمَلُوْنَ] ثُمَّ قَالَ: "أَلَا أَدُلُّكَ بِرَأْسِ الْأَمْرِ وَعُمُوْدِهِ وَذِرْوَةِ سَنَامِهِ؟" قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُوْلَ اللهِ! قَالَ: "رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامِ، وَعُمُوْدُهُ الصَّلَاةُ، وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ". ثُمَّ قَالَ: "أَلَا أَخْبِرُكَ بِمِلَاكَ ذَلِكَ كُلِّهِ؟" قُلْتُ: بَلَى يَا نَبِيَّ اللهِ! فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ فَقَالَ: "كُفَّ عَلَيْكَ هَذَا". فَقُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللهِ! وَإِنَّا لَمُؤَاخَذُوْنَ بِمَا نَتَكَلَّمَ بِهِ؟" قَالَ: "ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ يَا مَعَاذُ! وَهَلْ يَكُبُّ النَّاسَ فِيْ النَّارِعَلَى وُجُوْهِهِمْ، أَوْ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ، إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتَهِمْ؟" رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ .

29. (28) [1/16-అపరిశోధితం]

ము'ఆజ్' (ర) కథనం: నేను ప్రవక్త (స)ను: "స్వర్గంలో ప్రవేశింపజేసే, నరకంనుండి రక్షించే కార్యం ఏదైనా నాకు బోధించండి," అని విన్నవించుకున్నాను. దానికి ప్రవక్త (స): 'నీవు చాలా ముఖ్యమైన మరియు గొప్ప విషయం గురించి అడిగావు కాని, అల్లాహ్ (త) సులభతరం చేసిన వాడికే ఇది సులభతరం అవుతుంది. అదేమిటంటే, అల్లాహ్(త)ను ఆరాధించు, ఆయనకు సాటి కల్పించకు, ప్రశాంతంగా నమా'జు ఆచరించు, 'జకాత్ చెల్లిస్తూ ఉండు, రమ'దాన్ ఉపవాసాలు పాటిస్తూ ఉండు, ఇంకా బైతుల్లాహ్ 'హజ్జ్ చేయి. ఇంకా నేను మరికొన్ని మంచి కార్యాలు తెలపనా, ఉపవాసం ఢాలు వంటిది, దానధర్మాలు

పాపాలను నీళ్ళు అగ్నిని ఆర్పినట్టు ఆర్పివేస్తాయి, ఇంకా మానవుని అర్ధరాత్రి నమా'జు కూడా పాపాలను చెరిపివేస్తుంది.' అని పలికి ప్రవక్త (స) ఈ ఆయతులు చదివారు: వారు (రాత్రులలో) తమ ప్రక్కలను తమ పరుపుల నుండి దూరంచేసి, తమ ప్రభువును భయంతో మరియు ఆశతో వేడుకుంటారు మరియు మేము వారికి ప్రసాదించిన జీవనోపాధి నుండి ఖర్చు చేస్తారు. కాని వారికి, వారి కర్మల ఫలితంగా వారి కొరకు (పరలోకంలో) కళ్ళకు చలువనిచ్చే ఎటు వంటి సామాగ్రి దాచిపెట్టబడి ఉందో ఏ ప్రాణికీ తెలియదు. (అస్-సజ్దా, **32:16-17**)

ఆ తరువాత ప్రవక్త (స): 'ఒక పని యొక్క తల, దాని స్తంభాలు, దాని మూపురాన్ని గురించి తెలపనా.' అని అన్నారు. దానికి నేను: 'తప్పకుండా తెలియజేయండి ఓ ప్రవక్తా!' అని విన్నవించుకున్నాను. దానికి ప్రవక్త (స): 'కార్యాలన్నిటికీ తల (మూలం) ఇస్లామ్. ఏ సత్కార్యం కూడా ఇస్లామ్ లేకుండా ఉనికి పొందజాలదు. ఏవిధంగా తల లేకుండా శరీరం పనికిరాదో, దాని స్తంభం, నమా'జు, దాని మూపురం జిహాద్.' అని అన్నారు. ఆ తరువాత ప్రవక్త (స): 'వీటన్నిటికి మూలం మీకు తెలుపనా.' అని అన్నారు. దానికి నేను: 'తప్పకుండా.' అని అన్నాను. ప్రవక్త (స) తన నాలుక పట్టి: 'దీన్ని అదుపులో ఉంచండి.' అని అన్నారు. దానికి నేను: 'ప్రవక్తా! మేము మా నోటి మాటల ద్వారా కూడా విచారణకు గురవుతామా?' అని అన్నాను. అప్పుడు ప్రవక్త(స): 'నీ పాడుగాను, ప్రజలు తమ నోటిమాటల ద్వారానే బోర్లా పడవేసి నరకంవైపు ఈడ్చబడతారు. అంటే పనికిరాని అధర్మ మాటల వల్లే చాలా మంది నరకంలో వేయబడతారు.' "[27] (అ'హ్మద్, తిర్మిజి', ఇబ్నె మాజహ్)

٣٠ - [٢٩] (لم تتم دراسته) (١/١٦)

وَعَنْ أَبِيْ أَمَامَةَ، قَالَ: قَالَ رسولُ الله صلى الله عليه وسلم: "مَنْ أَحَبَّ لِلّهِ، وَأَبْغَضَ لِلّهِ، وَأَعْطَى لِلّهِ، وَمَنَعَ لِلّهِ؛ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ الْإِيْمَانَ". رواه أبو داود .

30. (29) [1/16-అపరిశోధితం]

అబూ ఉమామహ్ (ర) కథనం: 'ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "అల్లాహ్(త) కొరకే ప్రేమించే వారు, అల్లాహ్(త) కొరకే శత్రుత్వం కొనితెచ్చుకునేవారు, అల్లాహ్(త) కొరకే ఇచ్చే వారు, అల్లాహ్(త) కొరకే ఇవ్వనివారు అంటే ఏ పని చేసినా అల్లాహ్(త) ప్రీతి కొరకే చేసేవారు పరిపూర్ణ విశ్వసం గలవారు.'[28] (అబూ దావూద్)

---

27) వివరణ-29: 'హదీసు' వివరణ చాలా స్పష్టంగా ఉంది. **ము'ఆజ్ బిన్ జబల్** ప్రయాణంలో ఉదయం పూట ఇలా విన్నవించుకున్నారు. దానికి ప్రవక్త (స) ఇలా సమాధానం ఇచ్చారు. అర్ధరాత్రి నమా'జు అంటే త'హజ్జుద్ నమా'జు అని అర్థం. త'హజ్జుద్ నమా'జు చదవడం విశ్వాసి గొప్పతనం. అల్లాహ్ **ఆదేశం:** "నిశ్చయంగా వారే, మా సూచనలు (ఆయాత్) వారికి బోధించినప్పుడు, వాటిని విశ్వసించి సాష్టాంగం(సజ్దా)లో పడిపోతారు మరియు తమ ప్రభువు పవిత్రతను కొనియాడుతారు. మరియు ఆయనను స్తుతిస్తారు మరియు వారెన్నడూ గర్వపడరు. **వారు** (రాత్రులలో) తమ ప్రక్కలను, తమ పరుపుల నుండి దూరంచేసి, తమ ప్రభువును భయంతో మరియు ఆశతో వేడుకుంటారు. మరియు మేము వారికి ప్రసాదించిన జీవనోపాధి నుండి ఖర్చుచేస్తారు. కాని వారికి వారి కర్మల ఫలితంగా వారికొరకు పరలోకంలో కళ్ళకు చలువనిచ్చే ఎటువంటి సామగ్రి దాచిపెట్ట బడి ఉందో ఏ ప్రాణికీ తెలియదు." (అస్సజ్దహ్, **32:15-17**)

ఇస్లామ్ సత్కార్యాలన్నిటికీ తలవంటిది. ఇస్లామ్ లేకుండా ఏ ఆచరణ సత్కార్యంగా పరిగణించబడదు. అల్లాహ్ ఆదేశం: "వ మన్ యబ్ తగి గైరల్ ఇస్లామి దీనన్, ఫలన్ యుఖ్ బలు మిన్ హు." - 'మరియు ఎవరైనా అల్లాహ్ కు విధేయత (ఇస్లాం) తప్ప ఇతర ధర్మాన్ని అవలంబించగోరితే అది ఏమాత్రం స్వీకరించబడదు..' (ఆల ఇమ్రాన్, **3:85**) మరియు "ఇన్నద్దీన ఇందల్లాహి అల్-ఇస్లాం." - 'నిశ్చయంగా, అల్లాహ్ కు సమ్మత మైన ధర్మం కేవలం అల్లాహ్ కు విధేయులవటం (ఇస్లాం) మాత్రమే.' (ఆల ఇమ్రాన్, **3:19**). ఇస్లామ్ అంటే శుభవచన సాక్ష్యం, అంటే ఏకత్వం, దైవదౌత్యం. నమా'జు ఇస్లామ్ మూల స్తంభం. ఒక 'హదీసు'లో నమా'జు ధర్మానికి స్తంభం వంటిది అని ఉంది. అదేవిధంగా నమా'జు లేకుండా ముస్లిమ్‌గా పరిగణించడం జరుగదు. అదేవిధంగా ఇస్లామ్ ఔన్నత్యం జిహాద్. దీనివల్లే ఇస్లామ్‌కు అలంకరణ లభిస్తుంది. ఇంకా ప్రతి పాపానికి దూరంగా ఉండాలి.

28) వివరణ-30: ఈ 'హదీసు'ను **అబూ ఉమామహ్ బాహిలీ** (ర) ఉల్లేఖించారు. వీరు చాలా అధికసంఖ్యలో 'హదీసు'లను ఉల్లేఖించారు. ఇతను ఈజిప్టులో నివాసం

ముజాహిద్. ఇంకా చిన్నా పెద్దా పాపాలకు దూరంగా ఉండేవాడు పరిపూర్ణ ము'హాజిర్ అని అధికంగా ఉంది.

٣٥ - [٣٤] (حسن) (١٧/١)

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَلَّمَا خَطَبَنَا رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِلَّا قَالَ: "لَا إِيْمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ، وَلَا دِيْنَ لِمَنْ لَّا عَهْدَ لَهُ". رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ "شُعْبِ الْإِيْمَانِ" .

35. (34) [1/17-ప్రామాణికం]

అనస్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స): "మా ముందు చేసే ప్రసంగాల్లో, 'అమానతుదారు కానివాడు విశ్వాసికాడు, వాగ్దానం పూర్తి చేయనివాడు ధార్మికుడు కాడు,' అని." ప్రవచిస్తూ ఉండేవారు. [29] (బైహఖీ-షు'అబిల్'ఈమాన్)

మూడవ విభాగం الْفَصْلُ الثَّالِثُ

٣٦ - [٣٥] (لم تتم دراسته) (١٧/١)

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُوْلُ: "مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللهِ، حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ النَّارَ". رَوَاه مُسْلِم .

36. (35) [1/17-అపరిశోధితం]

'ఉబాదహ్ బిన్ సామిత్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచిస్తూ ఉండగా నేను విన్నాను: "అల్లాహ్(త) తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరని, ము'హమ్మద్ (స) అల్లాహ్(త) ప్రవక్త అని సాక్ష్యం ఇచ్చిన వ్యక్తిపై అల్లాహ్(త) నరకాగ్నిని నిషేధించాడు." (ముస్లిమ్)

٣٧ - [٣٦] (صحيح) (١٧/١)

وَعَنْ عُثْمَان رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

37. (36) [1/17-దృఢం]

'ఉస్మాన్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అల్లాహ్ (త) తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరనే విశ్వాసంతో మరణించిన వ్యక్తిని అల్లాహ్(త) స్వర్గంలో ప్రవేశింపజేస్తాడు." [30] (ముస్లిమ్)

٣١ - [٣٠] (لم تتم دراسته) (١٧/١)

وَ رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ عَنْ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ مَعَ تَقْدِيْمٍ وَتَأْخِيْرٍ، وَفِيْهِ: "فَقَدِ اسْتَكْمَلَ إِيْمَانَهُ".

31. (30) [1/17-అపరిశోధితం]

ము'ఆజ్'బిన్ అనస్ కూడా ఈ 'హదీసు'ను ఉల్లేఖించారు. ఇందులో పదాలు ముందూ వెనుకా ఉన్నాయి. అందులో, 'అతడు తన విశ్వాసాన్ని పరిపూర్తిచేసుకున్నాడు.' అని ఉంది. (తిర్మిజి')

٣٢ - [٣١] (لم تتم دراسته) (١٧/١)

وَعَنْ أَبِيْ ذَرٍّ، قَالَ: قَالَ رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِيْ اللهِ وَالْبُغْضُ فِيْ اللهِ". رواه أبو داود.

32. (31) [1/17-అపరిశోధితం]

అబూ జ'ర్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అల్లాహ్(త) కోసమే స్నేహం, అల్లాహ్ (త) కోసమే శత్రుత్వం, అన్నిటి కంటే ఉత్తమమైన కార్యాలు." (అబూ దావూద్)

٣٣ - [٣٢] (لم تتم دراسته) (١٧/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "اَلْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُوْنَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ. وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ". رواه الترمذي والنسائي.

33. (32) [1/17-అపరిశోధితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "తన నోటి ద్వారా, చేతిద్వారా, ఇతర ముస్లింలకు హాని చేకూర్చనివాడే పరిపూర్ణ ముస్లిమ్. అదేవిధంగా ఇతరుల ధన, మాన, ప్రాణాలకు హాని చేకూర్చనివాడే పరిపూర్ణ ముస్లిమ్." (తిర్మిజి', నసాయి')

٣٤ - [٣٣] (لم تتم دراسته) (١٧/١)

وَزَادَ الْبَيْهَقِيُّ فِيْ "شُعْبِ الْإِيْمَانِ". بِرِوَايَةِ فَضَالَةَ: "وَالْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِيْ طَاعَةِ اللهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ الْخَطَايَا وَالذُّنُوْبَ".

34. (33) [1/17-అపరిశోధితం]

బైహఖీ 'షుఅబిల్ ఈమాన్'లో ఫు'దాలహ్ (ర) ద్వారా ఉల్లేఖనం. ఇందులో దైవారాధనలో, దైవవిధేయతలో తనతో తాను పోరాడినవాడు పరిపూర్ణ

29) వివరణ-35: దీనివల్ల అమానతు, వాగ్దానాల ప్రాముఖ్యత విశదమవుతుంది.

30) వివరణ-37: ఈ 'హదీసు'ను ప్రవక్త (స) అనుచరులు **'ఉస్మాన్ బిన్ 'అఫ్ఫాన్ జు'న్నూరైన్** ఉల్లేఖించారు. అస్'హాబుల్ ఫీల్ **6**వ సంవత్సరం అంటే హిజ్రత్‌కు 47 సంవత్సరాల ముందు మక్కహ్ లో జన్మించారు. విద్యాభ్యాసం తర్వాత వ్యాపారంలో నిమగ్నులయి ఏర్పరచుకున్నారు. 86వ హిజ్రీ శకంలో మరణించారు. ఇతను 71 సంవత్సరాలు జీవించారు.

పోయారు. తన సత్యసంధత, నిజాయితీల వల్ల పేరు ప్రతిష్టలు సంపాదించారు. 34 సంవత్సరాల వయస్సులో ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. ఇతని భక్తితత్పరతను చూసి ప్రవక్త (స) తన రెండవ కూతురైన రుఖయ్యను అతనికిచ్చి వివాహం చేశారు. రుఖయ్యను తీసుకొని అతను హబ్‌షా' వైపు హిజ్రత్ చేశారు. కుటుంబ సమేతంగా హిజ్రత్ చేసిన వారిలో 'ఉస్మాన్ మొట్ట మొదటి వ్యక్తి.

'ఉస్మాన్ (ర) అక్కడ కొన్ని సంవత్సరాలు ఉన్నారు. ఆ తరు వాత ఖురైషుల్లోని కొందరి గురించి తప్పుడు సమాచారం వల్ల స్వదేశం తిరిగి వచ్చారు. ఇక్కడకు వచ్చిన తర్వాత ఆ వార్త అసత్యమని తేలింది. అనంతరం చాలామంది ప్రవక్త (స) అనుచరులు మళ్ళీ హబ్‌షా' తిరిగి వెళ్ళిపోయారు. కాని 'ఉస్మాన్ మాత్రం తిరిగి వెళ్ళలేదు.

మదీనహ్ వైపు హిజ్రత్: ఈ మధ్యలోనే మదీనహ్ వైపు హిజ్రత్ చేయడానికి పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి. ప్రవక్త (స) తన అనుచరు లందరినీ మదీనహ్ హిజ్రత్ చేయమని ఆదేశించారు. అప్పుడు 'ఉస్మాన్ కూడా తన కుటుంబ సమేతంగా మదీనహ్ వైపు హిజ్రత్ చేసారు. 'ఔస్ బిన్ సా'బిత్‌కు అతిథులయ్యారు. ప్రవక్త (స) 'ఉస్మాన్‌కు 'ఔస్ బిన్ సా'బిత్‌కు సోదర సంబంధం ఏర్పరిచారు.

బీరె రూమా విక్రయం: మదీనహ్ వచ్చిన తర్వాత ముహాజిరీన్లకు నీటి సమస్య ఎదురైంది. మదీనహ్ పట్టణంలో కేవలం బీరె రూమాయే ఉండేది. అదొక్కటే మంచినీటి బావి. కాని దాని యజమాని యూదుడు. అతడు దాన్ని ఉపాధి మార్గంగా చేసుకున్నాడు. 'ఉస్మాన్ (ర) ముస్లిములకు ఈ కష్టాన్ని దూరం చేయడానికి ఆ బావిని కొని ప్రజలకు అంకితం చేద్దామని అనుకున్నారు. అనేక కృషి ప్రయత్నాల వల్ల ఆ యూదుడు కేవలం సగం హక్కు మాత్రమే అమ్మాడు. 'ఉస్మాన్ (ర) 12 వేల దిర్‌హమ్‌లు ఇచ్చి సగం బావి కొనుక్కున్నారు. షరతు ఏమిటంటే ఒకరోజు ఆ యూదుడు ఉపయోగిస్తాడు, రెండవ రోజు 'ఉస్మాన్ వంతువస్తుంది. 'ఉస్మాన్ వంతు వచ్చినప్పుడు ముస్లిములు నీళ్ళను నింపుకునే వారు. రెండు రోజుల వరకు నీళ్ళు సరిపోయేవి. ఇక యూదుడు ఆ బావి వల్ల మరే లాభం లేదని భావించి మిగతా సగభాగం కూడా అమ్మడానికి సిద్ధపడ్డాడు. ఉస్మాన్ (ర) 8 వేల దిర్‌హమ్‌లు ఇచ్చి దాన్ని కూడా కొనుక్కున్నారు. దాన్ని ప్రజలకు అంకితం చేశారు. ఈ విధంగా ఇస్లామ్‌లో 'ఉస్మాన్ (ర) మొట్టమొదటి త్యాగం ముస్లిములకు అంకితం చేయ బడింది. ప్రజల దాహంతీర్చటానికి కారణ భూతం అయింది.

బద్ర్ యుద్ధం, రుఖయ్య అనారోగ్యం: సత్యాసత్యాల మధ్య మొట్ట మొదటి సారిగా బద్ర్ యుద్ధం జరిగింది. 'ఉస్మాన్ (ర) కొన్ని కారణాల వల్ల ఇందులో పాల్గొన లేక పోయారు. ప్రవక్త (స) కూతురు మరియు అతని భార్య అయిన **రుఖయ్యహ్** అనా రోగ్యానికి గురయ్యారు. అందువల్ల ప్రవక్త (స) అతన్ని ఆమె సేవలు చేయడానికి ఉండమన్నారు. ఇంకా నీకు అందులో పాల్గొన్నట్టు ప్రతిఫలం, యుద్ధధనం అన్నీ లభిస్తాయని అన్నారు. ప్రవక్త (స) స్వయంగా **317** అనుచరులతో బద్ర్ మైదానం వైపు బయలదేరారు. రుఖయ్య అనారోగ్యం ప్రాణాంతకంగా తయారయింది. ఆరోగ్యం రోజు రోజుకూ క్షీణించ సాగింది. చివరికి కొన్ని రోజుల తర్వాత మరణించారు. 'ఉస్మాన్ మరియు ఉసామహ్ బిన్ 'జైద్ ఆమె ఖనన సంస్కారాల్లో నిమగ్న మయి ఉండగా 'అల్లాహు అక్బర్' అనే నినాదం వినబడింది. చూస్తే, 'జైద్ బిన్ 'హారిస'హ్ ప్రవక్త (స) ఒంటెపై బద్ర్ విజయ శుభవార్తను తీసుకొని వస్తున్నారు. ప్రియమైన భార్య మరియు ప్రవక్త (స) ముద్దుల కుమార్తె మరణించటం సామాన్య విషయం కాదు. ఈ సంఘటన తర్వాత 'ఉస్మాన్ ఎల్లప్పుడూ విచారంగా ఉండేవారు. బద్ర్ యుద్ధంలో పాల్గొనే అవకాశం లభించలేదనే విచారం కూడా ఉండేది. అది చూసి 'ఉమర్ (ర) 'అయినదేదో అయింది, ఇప్పుడు విచారించటం వల్ల లాభం ఏంటి?' అని అన్నారు. అప్పుడు 'ఉస్మాన్ (ర), 'నా దురదృష్టంపై ఎంత విచారించినా తక్కువే, 'తీర్పుదినంనాడు నాబంధుత్వం తప్ప మిగతా బంధుత్వాలన్నీ నశిస్తున్నాయి అని ప్రవక్త (స) ప్రవచించారని అన్నారు. విచారకరమైన విషయం ఏమిటంటే, ప్రవక్త (స)తో బంధుత్వం తెగి పోయింది' అని కుమిలిపోయారు. ప్రవక్త (స) అతన్ని ఓదార్చి, తాను స్వయంగా తన కూతురి సేవ నిమిత్తం బద్ర్ యుద్ధంలో పాల్గొనవద్దని చెప్పినందుకు, అతన్ని కూడా బద్ర్ యుద్ధంలో పాల్గొన్నట్టు పరిగణించి యుద్ధ ధనంలో అతనికి కూడా ఒక వంతు కల్పించారు. ఇంకా ప్రతిఫలం కూడా లభిస్తుందని శుభవార్త తెలియ పరిచారు. అంతేకాక ప్రవక్త (స) తన మరో కూతురు **ఉమ్మె కుల్‌సూ'మ్‌ను** అతనికిచ్చి వివాహం చేశారు. మళ్ళీ రెండవ సారి ప్రవక్త (స) ఇంటితో అతని బంధుత్వం ఏర్పడింది.

బద్ర్ యుద్ధం తరువాత జరిగిన యుద్ధాలు, సంగ్రామాలు అన్ని టిలో పాల్గొన్నారు. వీరోచితంగా పోరాడి ప్రవక్త (స)కు వెంట ఉన్నారు. ప్రతిసారి సరైన నిర్ణయాలతో, వీరత్వంతో ప్రవక్త (స)కు కుడిభుజంగా ఉన్నారు. **6వ హిజ్రీ** శకంలో ప్రవక్త (స) క'అబహ్ సందర్శనానికి పూను కున్నారు. 'హుదైబియహ్ చేరిన తర్వాత అవిశ్వాసులు దీనికి సమ్మతించడంలేదని తెలిసింది. అయితే ప్రవక్త (స) ఉద్దేశ్యం యుద్ధం కాదు కనుక, సంప్ర దింపులు, ఒప్పందంకోసం 'ఉస్మాన్‌ను రాయబారిగా పంపారు.

రాయబారి సేవలు: 'ఉస్మాన్ మక్కహ్ చేరిన తర్వాత అవిశ్వాసులు అతన్ని నిర్బంధించారు. వెళ్ళనివ్వకుండా చేశారు. రోజులు గడిచినా 'ఉస్మాన్ గురించి ఎటువంటి వార్త రాకపోవ డంతో ముస్లిములు ఆందోళన చెందారు. ఇంతలో 'ఉస్మాన్ (ర) వీరమరణం పొందారని గాలి వార్తలు చెలరేగాయి. తప్పుడు ప్రచారం జరిగింది. అప్పుడు ప్రవక్త (స) ఈ వార్తవిని 'ఉస్మాన్ (ర) తరఫున ప్రతీకారం కోసం అక్కడున్న 1400 మంది అనుచరులతో ఒక చెట్టు క్రింద బై'అత్ తీసుకున్నారు. 'ఉస్మాన్ తర ఫున తన చేతిపై చేయివేసి బై'అత్ తీసుకున్నారు. ఇది 'ఉస్మాన్ (ర)కు ఎంతో గౌరవమైన, గర్వకారణమైన విషయం. ఇది అతనికి తప్ప మరెవరికీ దక్కలేదు. **7వ హిజ్రీ** శకంలో 'ఖైబర్ యుద్ధం జరిగింది. ఆ తరువాత **8వ హిజ్రీ** శకంలో మక్కహ్ విజయం సంభవించింది. ఆ తరు వాత, అదే సంవత్సరం హౌ'జాన్ (**'హునైన్**) యుద్ధం జరిగింది. 'ఉస్మాన్ (ర) అన్నిటిలో పాల్గొన్నారు.

తబూక్ పోరాటం: జైషె ఉస్ర సన్నాహాలు: 9వ హిజ్రీ శకంలో ఖై'సరె రూమ్ అరబ్బులపై దండెత్తిగోరు తున్నాడని తెలిసింది. దీన్ని ఎదుర్కోవడం కూడా అత్యవసరమే. కాని ఇది చాలా కరువుకాటకాల కాలం. అందువల్ల ప్రవక్త (స) చాలా ఆందోళనకు గురయ్యారు. అనుచరులకు ఆయుధాలు సమకూర్చటంలో నిమగ్నులయ్యారు. సహాయ సహకారాలు అందించ మని ప్రజలను ప్రోత్సహించారు. చాలామంది పెద్ద మొత్తాలు సమర్పించారు. 'ఉస్మాన్ (ర) చాలా పెద్ద వర్తకులు. ఆ కాలంలో అతని వ్యాపార బృందం సిరియా నుండి చాలా లాభాలు గడించి తిరిగి వచ్చింది. ఫలితంగా 1/3వ వంతు సైన్యం ఖర్చులన్నీ తాను భరిస్తానని ఒప్పుకున్నారు. ఇట్లు స'అద్ వాహనాలతో కూడిన సైనికులు సిద్ధం చేయబడ్డారు. ఇందులో 30వేల సైనికులు, 10 వేల వాహనాలు తయా రయ్యాయి. ఈ సందర్భంగా 'ఉస్మాన్ (ర) 10 వేల మందికి పైగా సైనికులకు ఆయుధాలను సమకూర్చే బాధ్యత తీసు కున్నారు. ఇవేకాక 1000 ఒంటెలు, 70 గుర్రాలు ఖర్చులకు 1000 దీనార్లు సమర్పించారు. ప్రవక్త (స) ఆయన దాతృత్వానికి సంతోషించి అష్రఫీలను చేతులతో పైకి విసురుతూ, 'నేటి తర్వాత 'ఉస్మాన్ (ర) ఏమిచేసిన అతనికి హాని చేకూర్చలేదు' అని అన్నారు.

10వ హిజ్రీ శకంలో ప్రవక్త (స) చివరి 'హజ్జ్ చేశారు. దీన్ని 'హజ్జతుల్ విదాఅ' అంటారు. 'ఉస్మాన్ (ర) కూడా వెంట ఉన్నారు. 'హజ్జ్ నుండి తిరిగి వచ్చిన తర్వాత **11**వ హిజ్రీ శకం ప్రారంభంలో రబీ ఉల్ అవ్వల్‌లో ప్రవక్త (స) అనారోగ్యానికి గురయ్యారు. **12** రబీ ఉల్ అవ్వల్ నాడు మరణించారు.

ప్రవక్త (స) మరణానంతరం సఖీఫహ్ బనీ సా'యిదహ్‌లో అబూ బకర్ చేతిపై బై'అత్ చేయడం జరిగింది. అబూ బకర్ పరిపాలనలో 'ఉస్మాన్ (ర) సలహాబృందంలో ఒక సభ్యునిగా ఉండేవారు. 2 సంవత్సరాల 3 నెలల పరి పాలన తర్వాత అబూ బకర్(ర) మరణించారు. అబూ బకర్ (ర) మరియు ముస్లిముల ఇష్టప్రకారం 'ఉమర్ (ర)పరిపాలనా బాధ్యతలు చేపట్టారు. 'ఉమర్(ర) కోసం వీలునామా 'ఉస్మాన్ చేతుల ద్వారా వ్రాయబడింది. సుమారు 10 సంవత్సరాలు పరిపాలించి 32 హిజ్రీ శకంలో 'ఉమర్ (ర) అమర వారు లయ్యారు. చివరి ఘడియల్లో 6 గురి పేర్లను పేర్కొన్నారు. వారు 'అలీ, 'ఉస్మాన్, 'జుబైర్, 'తల్'హా, స'అద్ బిన్ అబీ వఖ్ఖా'స్, 'అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ 'ఔఫ్ లు. అదేవిధంగా 3 రోజుల్లో ఎన్నుకోవాలని ఆదేశించారు.

'ఉమర్ (ర) ఖనన సంస్కారాల తర్వాత ఎన్నికల సమస్య తలెత్తింది. 2 రోజుల వరకు దీనిపై చర్చ జరిగింది. కాని ఏమీ తేల లేదు. చివరికి 3వ రోజు 'అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ 'ఔఫ్, 'వీలునామా ప్రకారం అధికారం 6 గురిలో ఉంది. కాని దీన్ని 3కే పరిమితం చేయాలి' అని అన్నారు. 'జుబైర్ (ర), 'అలీని పేర్కొన్నారు. స'అద్, 'అబ్దుర్రహ్మాన్‌ను పేర్కొన్నారు. 'తల్'హా 'ఉస్మాన్‌ను పేర్కొన్నారు. 'అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ 'ఔఫ్, 'నేను తొలగిపోతున్నాను, అందువల్ల వ్యవహారం ఇప్పుడు ఇద్దరిపై ఉంది. వీరిద్దరిలో ఎవరు ఖుర్ఆన్, ప్రవక్త సాంప్రదాయంపై ప్రమాణం చేస్తే వారి చేతిపై బై'అత్ చేయబడుతుంది' అని అన్నారు. ఆతరువాత ఇద్దరితో వేర్వేరుగా మాట్లాడి 'మీరిద్దరూ ఈ వ్యవహారాన్ని నాకు అప్పగించండి' అని అన్నారు. వారిద్దరూ సమ్మతించిన తర్వాత 'అబ్దుర్ర'హ్మాన్ బిన్ ఔఫ్ ప్రవక్త (స) అనుచరులందరితో

٣٩ - [٣٨] (صحيح) (١٨/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنَّا قُعُوْدًا حَوْلَ رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم ومَعَنَا أَبُوْ بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا فِيْ نَفَرٍ، فَقَامَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِنَا، فَأَبْطَأَ عَلَيْنَا، وَخَشِيْنَا أَنْ يُّقْتَطَعَ دُوْنَنَا، وَفَزِعْنَا فَقُمْنَا، فَكُنْتُ أَوَّلَ مَنْ فَزِعَ، فَخَرَجْتُ أَبْتَغِيْ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، حَتَّى أَتَيْتُ حَائِطًا لِلْأَنْصَارِ لِبَنِي النَّجَارِ، فَسَاوَرْتُ بِهِ، هَلْ أَجِدُ لَهُ بَابًا؟ فَلَمْ أَجِدْ، فَإِذَا رَبِيْعٌ يَدْخُلُ فِيْ جَوْفِ حَائِطٍ مِّنْ بِئْرٍ خَارِجَةَ- وَالرَّبِيْعُ الْجَدُوْلُ- قَالَ: فَاحْتَفَزْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم. فَقَالَ: "أَبُوْ هُرَيْرَةَ؟" فَقُلْتُ: نَعَمْ يَا رَسُوْلَ اللهِ! قَالَ: "مَا شَأْنُكَ؟" قُلْتُ: كُنْتَ بَيْنَ أَظْهُرِنَا فَقُمْتُ فَأَبْطَأْتَ عَلَيْنَا، فَخَشِيْنَا أَنْ تُقْتَطَعَ دُوْنَنَا، فَفَزِعْنَا، فَكُنْتُ أَوَّلَ مَنْ فَزِعَ، فَأَتَيْتُ هَذَا الْحَائِطَ، فَاحْتَفَزْتُ كَمَا يَحْتَفِزُ الثَّعْلَبُ، وَهَؤُلَاءِ النَّاسُ وَرَائِيْ. فَقَالَ: "يَا أَبَا هُرَيْرَةَ!" وَأَعْطَانِيْ نَعْلَيْهِ، فَقَالَ: اذْهَبْ بِنَعْلَيَّ هَاتَيْنِ، فَمَنْ لَقِيْتَ مِنْ وَّرَاءِ هَذَا الْحَائِطِ يَشْهَدُ أَنْ لَّا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مُسْتَيْقِنًا بِهَا قَلْبُهُ؛ فَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ". فَكَانَ أَوَّلُ مَنْ لَّقِيْتُ عُمَرُ فَقَالَ: مَا هَاتَانِ النَّعْلَانِ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ؟ فَقُلْتُ: هَاتَانِ نَعْلَا رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم بَعَثَنِيْ بِهِمَا، مَنْ لَّقِيْتُ يَشْهَدُ أَنْ لَّا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مُسْتَيْقِنًا بِهَا قَلْبُهُ، بَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ، فَضَرَبَ عُمَرُ بَيْنَ ثَدْيَيَّ، فَخَرَرْتُ لِاِسْتِيْ. فَقَالَ: ارْجِعْ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ! فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَأَجْهَشْتُ بُكَاءَ، وَرَكِبَنِيْ عُمَرُ، وَإِذَا هُوَ عَلَى أَثَرِيْ، فَقَالَ رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَا لَكَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ؟" قُلْتُ: لَقِيْتُ عُمَرَ فَأَخْبَرْتُهُ بِالَّذِيْ بَعَثْتَنِيْ بِهِ، فَضَرَبَ بَيْنَ ثَدْيَيَّ ضَرْبَةً خَرَرْتُ لَاسْتِيْ. قَالَ: اِرْجِعْ. فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ: "يَا عُمَرُ! مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا فَعَلْتَ؟" قَالَ: يَا رَسُوْلَ اللهِ! بِأَبِيْ أَنْتَ وَأُمِّيْ، أَبَعَثْتَ أَبَا هُرَيْرَةَ بِنَعْلَيْكَ، مَنْ لَقِيَ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مُسْتَيْقِنًا بِهَا قَلْبُهُ بَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ؟ قَالَ: "نَعَمْ". قَالَ: فَلَا تَفْعَلْ، فَإِنِّيْ أَخْشَى أَنْ يَّتَّكِلَ النَّاسُ عَلَيْهَا، فَخَلِّهِمْ يَعْمَلُوْنَ. فقَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "فَخَلِّهِمْ". رواه مسلم.

39. (38) [1/18-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం:"మేము ప్రవక్త (స) చుట్టూ కూర్చొని ఉన్నాం. అప్పుడు అబూ బకర్, 'ఉమర్ (ర) కూడా మాలో ఉన్నారు. అకస్మాత్తుగా ప్రవక్త (స) నిలబడి, ఎటో వెళ్ళిపోయారు. చాలాసేపటివరకు రాలేదు. మేము ప్రవక్త (స) గురించి ఆందోళన చెందాము. అందరి కన్నా నేను ఎక్కువగా ఆందోళన చెంది వెతకటానికి బయలుదేరాను. వెతుక్కుంటూ నేను బనీ నజ్జార్ తెగకు చెందిన తోట వద్దకు చేరుకున్నాను. దాని నాలుగు ప్రక్కల గోడలతో

٣٨ - [٣٧] (صحيح) (١٧/١)

وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "ثِنْتَانِ مُوْجِبَتَانِ". قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُوْلَ اللهِ! مَا الْمُوْجِبَتَانِ؟ قَالَ: "مَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئاً دَخَلَ النَّارَ، وَمَنْ مَّاتَ لَا يُشْرِكَ بِاللهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ". رواه مسلم.

38. (37) [1/17-దృఢం]

జాబిర్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స): 'రెండు వస్తువులు తప్పని సరి చేస్తాయి.' అని అన్నారు. ఒక వ్యక్తి: 'ఏం తప్పని సరి చేస్తాయి?' అని అన్నాడు. దానికి ప్రవక్త (స): స్వర్గం లేదా నరకం తప్పనిసరి చేస్తాయి, అల్లాహ్ (త)కు సాటి కల్పిస్తూ మరణిస్తే నరకంలో ప్రవేశిస్తాడు. అదేవిధంగా అల్లాహ్ (త)కు సాటి కల్పించని స్థితిలో మరణిస్తే స్వర్గంలోనికి ప్రవేశిస్తాడు."[31] (ముస్లిమ్)

మస్జిద్‌లో సమావేశమై ప్రభావపూరితమైన ఒక చిన్న ప్రసంగం చేసి 'ఉస్మాన్ (ర) చేతిపై బై'అత్ చేశారు. ఆ తరువాత 'అలీ (ర) బై'అత్ కోసం చేయి ముందుకు చాచారు. అనంతరం అక్కడున్న వారందరూ బై'అత్ కోసం విరుచుకుపడ్డారు. ముహర్రమ్ 4వ తేదీ 24 హిజ్రీ సోమవారం నాడు 'ఉస్మాన్ (ర) ముస్లిముల 'ఖలీఫహ్ అయ్యారు. బాధ్యతలు స్వీకరించిన తర్వాత ఇస్లామీయ సేవలో నిమగ్నులయిపోయారు. 'ఉస్మాన్ తన పరిపాలనలో ఎన్నో ఘన కార్యాలు చేశారు. 12 సంవత్సరాల వరకు చాలా బాధ్యతగా విధులను నిర్వర్తించారు. చివరికి ద్రోహుల చేతుల్లో వీరమరణం పొందారు. వీరమరణం పొందినపుడు ఖుర్ఆన్ పఠిస్తున్నందువల్ల ***''...ఫసయక్ ఫీకహుముల్లాహు వ హువ స్సమీఉల్ అలీమ్''*** (అల్-బఖరహ్, **2:137**) – '... వారి నుండి (రక్షించ టానికి) మీకు అల్లాహ్ చాలు. ఆయనే సర్వం వినేవాడు, సర్వజ్ఞుడు.' అనే వాక్యంపై రక్తం చిందింది.

31) వివరణ-38: ఈ 'హదీసు'ను జాబిర్ బిన్ 'అబ్దుల్లాహ్ ఉల్లేఖించారు. ఇతను తన తండ్రి వెంట 'ఉఖ్బహ్ సా'నియలో ఇస్లామ్ స్వీకరించారు. తండ్రి వీరమరణం పొందిన తర్వాత ఇంటి బాధ్యతలు ఇతని నెత్తిపై పడ్డాయి. చెల్లెళ్ళ సంరక్షణ, విద్యాభ్యాసం బాధ్యతలను నిర్వర్తించారు. తండ్రి చేసిన అప్పులు తీర్చారు. కందకం యుద్ధం సందర్భంగా ప్రవక్త (స) కోసం విందు ఏర్పాటు చేశారు. అల్లాహ్(త) అతని విందులో గొప్ప శుభం ప్రసాదించాడు. అనేక పోరాటాల్లో పాల్గొన్నారు. 94 సంవత్సరాల వయస్సులో మరణించారు.

ఆవరించి ఉంది. చుట్టూ తిరిగాను. లోపలికి వెళ్ళే మార్గం దొరకలేదు. అకస్మాత్తుగా నా దృష్టి లోపలికి వెళ్ళే కాలువపై పడింది. నేను అందులోనుండి దూరి తోటలోనికి ప్రవేశించాను. బయట బావి నుండి చూడగా ప్రవక్త (స) అక్కడ ఉన్నారు. నేను ప్రవక్త (స) వద్దకు వెళ్ళాను. ప్రవక్త (స) నన్ను చూచి, 'అబూ హురైరహ్,' అని అన్నారు. దానికి నేను, 'ఓ దైవప్రవక్తా!' అని అన్నాను. దానికి ప్రవక్త (స) 'ఏంటి సంగతి? నీవు ఇక్కడ ఎలా,' అని అన్నారు. దానికి నేను, 'ఓ ప్రవక్తా! తమరు మా మధ్యలో నుండి అకస్మాత్తుగా వెళ్ళిపోయారు, ఎంత సేపటికీ రాకపోయే సరికి, ప్రజలు ఆందోళనకు గురయ్యారు. తమరి కేదైనా ప్రాణాపాయం ఉందని భయపడ్డారు. మేము చాలా కలవరపడ్డాము. అందరి కన్నా నేను చాలా ఆందోళనకు గురై తమర్ని వెతుక్కుంటూ ఈ తోటవరకు చేరాను. ఇక్కడ లోపలికి ప్రవేశించాను. మిగిలినవారు నా వెనుక వస్తున్నారు' అని అన్నారు. ప్రవక్త(స) తన రెండు చెప్పులు నాకిచ్చి, 'నా రెండు చెప్పులు తీసుకొని వెళ్ళి, ఈ తోట బయట నీకు ఎవరు కలసినా, నిర్మలమైన మనస్సుతో అల్లాహ్ (త) తప్ప ఆరాధనకు అర్హులెవరూ లేరని సాక్ష్యమిస్తే, అతనికి స్వర్గ ప్రవేశం లభిస్తుందనే శుభవార్త అందజేయి,' అని అన్నారు. అనంతరం తోట బయటకు వచ్చే సరికి 'ఉమర్ (ర) కలిశారు. ఉమర్ (ర) నన్ను, 'ఈ రెండు చెప్పులు ఎవరివని' అడిగారు. దానికి నేను, 'ఇవి ప్రవక్త (స) చెప్పులు, ప్రవక్త (స) నాకు ఇచ్చి పంపారు, ఇంకా నిన్ను కలసిన వారు నిర్మలమైన మనస్సుతో, అల్లాహ్(త) తప్ప ఆరాధనకు అర్హు లెవరూ లేరని సాక్ష్యం ఇస్తే, వారికి స్వర్గ శుభవార్త ఇమ్మన్నారు,' అని అన్నాను. అది విన్న 'ఉమర్ (ర) నా గుండెపై ఎంత గట్టిగా గుద్దారంటే నేను వెల్లకిలా పడిపోయాను. ఇంకా 'తిరిగి వెళ్ళమని' అన్నారు. నేను ప్రవక్త (స) వద్దకు తిరిగివెళ్ళి వెక్కివెక్కి ఏడ్వసాగాను. ఒకవైపు 'ఉమర్ భయం కూడాను. ఇంతలో 'ఉమర్ (ర) నా వెనుకే వచ్చారు. నేను ఏడ్వటం చూసి, ప్రవక్త (స) నన్ను 'ఏమయింది?' అని అడిగారు. దానికి నేను, '' 'ఉమర్ (ర) దారిలో కలిశారు. తమరు చెప్పిన విధం గానే నేను చెప్పాను. దానికి 'ఉమర్ (ర) నా గుండెపై ఎంత గట్టిగా కొట్టారంటే, నేను వెల్లకిలా పడిపోయాను. ఇంకా అతను నన్ను 'తిరిగి వెళ్ళు,' అని అన్నారు,'' అని అన్నాను. అప్పుడు ప్రవక్త (స), ఓ 'ఉమర్! నీవు ఇలా ఎందుకు చేశావు?' అని అడిగారు. 'దీనికి కారణం ఏమిటి?' అని అడిగారు. దానికి 'ఉమర్ (ర), "ఓ ప్రవక్తా! నా తల్లి దండ్రులు మీ కోసం త్యాగం కాను. తమరు నిజంగా అబూ హురైరహ్‌కు చెప్పులు ఇచ్చి, నిర్మల మైన మనస్సుతో అల్లాహ్(త) తప్ప ఆరాధనకు అర్హులెవరూ లేరని సాక్ష్యం ఇచ్చిన వారికి స్వర్గశుభ వార్తను అందజేయాలని పంపారా?'' అని అడిగారు. దానికి ప్రవక్త (స) 'అవును' అని అన్నారు. దానికి 'ఉమర్ (ర), 'తమరు ఇలా చేయకండి, ఎందుకంటే ప్రజలు దీన్నే నమ్ముకొని ఉండిపోతారు. కృషి ప్రయత్నాలను వదలి వేస్తారు. తమరు వారిని కృషి చేయడానికి వదలివేయండి,' అని అన్నారు. అది విన్న ప్రవక్త (స), ''మంచిది అయితే వారిని శ్రమించడానికి వదలివేయి" అని అన్నారు.[32] (ముస్లిమ్)

٤٠ - [٣٩] (لم تتم دراسته) (١٩/١)

وَعَنْ مَعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: "قَالَ لِيْ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه و سلم: "مَفَاتِيْحُ الْجَنَّةِ شَهَادَةُ أَنْ لَّا إِلَهَ إِلَّا اللهُ". رواه أحمد.

40. (39) [1/19-అపరిశోధితం]

ము'ఆజ్' బిన్ జబల్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: 'లా ఇలాహ ఇల్లల్లాహ్' అని సాక్ష్యం ఇవ్వటం స్వర్గం యొక్క తాళంచెవి." [33] (అ'హ్మద్)

---

32) వివరణ-39: 1. ప్రవక్త (స) వెళ్ళి రానందుకు ప్రజలు ఆందోళన చెందారు. ప్రవక్త (స) చిహ్నంగా తన రెండు చెప్పులు ఇచ్చి, వాటి ద్వారా ప్రవక్త (స) క్షేమంగా ఉన్నారని ప్రజలు తెలుసుకుంటారని పంపారు.

2. ఈ శుభవార్త ద్వారా కొందరు ప్రజలు అపార్థానికి గురయ్యే ప్రమాదం ఉండేది. 'ఉమర్ (ర) అబూ హురైరహ్ (ర)ను వివరించి తిరిగి వెళ్ళమని చెప్పారు. అబూ హురైరహ్ (ర) అసలు ప్రవక్త (స) సందేశప్రచారకులు కావటంవల్ల తిరిగి వెళ్ళటానికి నిరాకరించి ఉంటారు. అందువల్ల 'ఉమర్ (ర) హెచ్చరిస్తూ ఒక్క గుద్దుగుద్దారు.

3. ఏకత్వం సాక్ష్యంతో పాటు దైవదౌత్యం సాక్ష్యం కూడా తప్పనిసరిగా ఇవ్వాలి. ఎందుకంటే రెండు సాక్ష్యాలూ ఒకదానికి ఇంకొకటి తప్పనిసరి.

33) వివరణ-40: అంటే ఏకత్వం గురించి సాక్ష్యం ఇవ్వటం స్వర్గం యొక్క తాళం చెవి. సాక్ష్యం ఇచ్చే వ్యక్తి స్వర్గంలో ప్రవేశిస్తాడు. ఇక్కడ ఏకత్వం సాక్ష్యం అంటే ఈమాన్, ఇస్లామ్ అన్నీ వర్తిస్తాయి.

٤١ - [٤٠] (لم تتم دراسته) (١٩/١)

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: إِنَّ رِجَالًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَزِنُوا عَلَيْهِ حَتَّى كَادَ بَعْضُهُمْ يُوَسْوِسُ قَالَ عُثْمَانَ: وَكنت مِنْهُم فَبينا أَنا جَالس فِي ظلّ أُطَم من الْآطَام مر عَليّ عمر رَضِي الله عَنهُ فَسلم عَليّ فَلم أشعر أَنه مر وَلَا سلم. فَانْطَلق عمر حَتَّى دخل على أبي بكر رَضِي الله عَنهُ. فَقَالَ لَهُ مَا يُعْجِبك أَنِّي مَرَرْت على عُثْمَان فَسلمت عَلَيْهِ فَلم يرد عَليّ السَّلَام. وَأَقْبل هُوَ وَأَبُو بكر فِي وِلَايَةَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ حَتَّى سلما عَليّ جَمِيعًا. ثمَّ قَالَ أَبُو بكر جَاءَنِي أَخُوك عمر فَذكر أَنه مر عَلَيْك فَسلم فَلم ترد عَلَيْهِ السَّلَام فَمَا الَّذِي حملك على ذَلِك. قَالَ: قُلْتُ مَا فَعَلْتُ. فَقَالَ عُمَرُ بَلَى وَاللّٰهِ لقد فعلت وَلكنها عبيتكم يَا بني أُميَّة. قَالَ: قُلْتُ وَاللّٰهِ مَا شَعَرْتُ أَنَّكَ مَرَرْتَ وَلَا سَلَّمْتَ. قَالَ أَبُو بَكْرٍ صَدَقَ: عُثْمَانُ وَقد شَغَلَكَ عَنْ ذَلِكَ أَمْرٌ فَقُلْتُ أَجَلْ. قَالَ مَا هُوَ. فَقَالَ عُثْمَان رَضِي الله عَنهُ: توفى الله عز وَجل نَبِيَّهُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ نَسْأَلَهُ عَنْ نَجَاةِ هَذَا الْأَمْر. قَالَ أَبُو بكر قد سَأَلته عَن ذَلِك. قَالَ فَقُمْت إِلَيْهِ فَقلت لَهُ: بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي أَنْتَ أَحَقُّ بِهَا. قَالَ أَبُو بَكْرٍ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ مَا نَجَاةُ هَذَا الْأَمْرِ. فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [ص:٢٠] مَنْ قَبِلَ مِنِّي الْكَلِمَةَ الَّتِي عَرَضْتُ عَلَى عَمِّي فَرَدَّهَا فَهِيَ لَهُ نجاة. رَوَاهُ أَحْمد.

41. (40) [1/19-అపరిశోధితం]

'ఉస్మాన్ (ర) కథనం: 'ప్రవక్త (స) మరణంపై అనుచరు లందరూ విచారానికి గురయ్యారు. చివరికి కొందరి హృద యాల్లో కలతలు ఉద్భవించసాగాయి. నేను కూడా వారిలో ఒకడ్నే. నేను విచారంలో మునిగి కూర్చున్నాను. 'ఉమర్ (ర) నా ప్రక్క నుండి వెళుతూ నాకు సలామ్ చేశారు. అయితే నా ప్రక్కనుండి ఎవరో వెళ్ళినట్టు, సలామ్ చేసినట్టు నేను ఊహించ లేదు. 'ఉమర్ (ర) దీన్ని గురించి అబూ బకర్(ర)కు ఫిర్యాదు చేశారు. వారిద్దరూ కలసి నా దగ్గరకు వచ్చారు. వారిద్దరూ నాకు సలామ్ చేశారు. అనంతరం అబూ బకర్ నన్ను, " 'ఉస్మాన్(ర)! నీవు 'ఉమర్ (ర) సలామ్ కు ప్రతి సలామ్ ఇవ్వలేదట." అని అన్నారు. దానికి నేను, 'అలా జరిగలేదే.' అని అన్నాను. అప్పుడు 'ఉమర్, 'అలాగే జరిగింది. నేను మీకు సలామ్ చేశాను, మీరు ప్రతిసలామ్ చేయలేదు.' దానికి నేను, 'అల్లాహ్ సాక్షి, మీరు వచ్చినట్టు, సలామ్ చేసి నట్టు నాకు తెలియనే తెలియదు.' అని అన్నాను. అది విన్న అబూ బకర్‌కు విషయం అర్థమయి, నన్ను సమర్థిస్తూ, 'ఉస్మాన్ చెప్పింది నిజం.' అని పలికి, 'అయితే 'ఉస్మాన్ ! ఏ విషయం వల్ల సలామ్‌కు ప్రతిసలామ్ ఇవ్వలేదు.' అని అడిగారు. దానికి నేను, "మనం ప్రవక్త (స) ను సాఫల్యం, అంటే నరకం, షై'తాన్ ప్రేరణ మరియు వాడి చేష్టల, నుండి ఎలా తప్పించుకోవాలి, అని అడిగి తెలుసుకోక ముందే అల్లాహ్ (త) తన ప్రవక్తను లేపుకున్నాడు.' అని అన్నాను. దానికి అబూ బకర్: 'దీన్ని గురించి నేను ప్రవక్త (స)ను అడిగి తెలుసుకున్నాను.' అని అన్నారు.

అది విన్న వెంటనే అతని వైపు నిలబడి, 'నా తల్లి దండ్రులు మీ కోసం త్యాగం కాను. దీన్ని గురించి అడగ టానికి అందరి కంటే అధికంగా మీరే అర్హులు. తమరు ఇటువంటి విషయాల గురించి అడిగేవారు.' అని అన్నారు. ఆ తరువాత అబూ బకర్, "నేను ప్రవక్త (స)ను దీన్ని గురించి అడుగుతూ, 'ప్రవక్తా! సాఫల్య రహస్యం ఏమిటి, ప్రజలకు సాఫల్యం ఎలా లభిస్తుంది.' అనిఅడిగాను. దానికి ప్రవక్త(స): "నేను మా చిన్నాన్న ముందుపెట్టిన, అతను తిరస్కరించిన ఆపవిత్ర వచనం (లాఇలాహ ఇల్లాఅల్లాహ్) నిర్మలమైన మనస్సుతో స్వీకరించిన వారు సాఫల్యం పొందుతారు. అంటే స్వర్గం లో ప్రవేశిస్తారని అన్నారు.' అని అన్నారు." (అ'హ్మద్)

٤٢ - [٤١] (صحيح) (٢٠/١)

عَنْ الْمِقْدَادِ رضى الله عنه، أنه سَمِعَ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُوْلُ: "لَا يَبْقَى عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ بَيْتُ مَدَرٍ وَلَا وَبَرٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللهُ كَلِمَةَ الْإِسْلَامِ، بِعِزِّ عَزِيْزٍ وَّ ذُلِّ ذَلِيْلٍ، إِمَّا يُعِزُّهُم اللهُ عزوجل فَيَجْعَلُهُمْ مِنْ أَهْلِهَا، أَوْ يُذِلُّهُمْ فَيَدِيْنُوْنَ لَهَا". قُلْت: فيكون الدِّين كلّه لله. رواه أحمد.

42. (41) [1/20-దృఢం]

మిఖ్‌దాద్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచిస్తూ ఉండగా నేను విన్నాను: 'భూమిపై ఉన్న ప్రతి ఇంటిలోనికి అల్లాహ్(త) ఇస్లాం వచనాన్ని ప్రవేశింపజేస్తాడు. అదృష్ట వంతుడికి దాన్ని అనుసరించే భాగ్యం ప్రసాదిస్తాడు. దురదృష్టవంతుడు దానిని తిరస్కరిస్తాడు.' అని అన్నారు. అది విని నేను, 'మరైతే అంతా అల్లాహ్ (త) ధర్మమే అయి పోతుంది' అని అన్నాను. [34] (అ'హ్మద్)

34) వివరణ-42: అంటే ప్రపంచమంతటా ఇస్లామ్ వ్యాపించింది. సంతోషంగా ఇస్లామ్‌ను స్వీకరించిన వారు అదృష్ట వంతులు. వారి ధన, ప్రాణ, సంపదలు

కుండా స్వర్గద్వారం తెరువ వచ్చు లేకపోతే లేదు,' అని అనారు. [35] (బు'ఖారీ)

٤٤ - [٤٣] (متفق عليه) (٢٠/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "إِذَا أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ إِسْلَامَهُ، فَكُلُّ حَسَنَةٍ يَّعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَهُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِ مِائَةِ ضِعْفٍ، وَكُلُّ سَيِّئَةٍ يَّعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَهُ بِمِثْلِهَا حَتَّى لَقِيَ اللهَ".

44. (43) [1/20-ఏకీభవితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "ఎవరు తన ఇస్లామ్‌ను వృద్ధి చేసుకుంటే, అతని ప్రతి పుణ్య కార్యానికి పదిరెట్లు పుణ్యం లభిస్తుంది. చివరికి అతని ఒక పుణ్యానికి 700 రెట్లు పెంచి ఇవ్వడం కూడా జరుగుతుంది. అయితే పాపం మాత్రం ఒక్కటే వ్రాయబడుతుంది. అంటే ఒక్క చెడుపని చేస్తే ఒక్క పాపమే వ్రాయబడుతుంది. చివరికి అతడు అల్లాహ్ (త)ను కలుసుకుంటాడు. [36] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

٤٥ - [٤٤] (لم تتم دراسته) (٢٠/١)

وَعَنْ أَبِيْ أُمَامَةَ، أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَا الْإِيْمَانُ؟ قَالَ: "إِذَا سَرَّتْكَ حَسَنَتُكَ، وَسَاءَتْكَ سَيِّئَتُكَ؛ فَأَنْتَ مُؤْمِنٌ". قَالَ: يَا رَسُوْلَ اللهِ! فَمَا الْإِثْمُ؟ قَالَ: "إِذَا حَاكَ فِيْ نَفْسِكَ شَيْءٌ فَدَعْهُ". رَوَاهُ أَحْمَدُ.

45. (44) [1/20-అపరిశోధితం]

అబూ ఉమామహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స)ను ఒక వ్యక్తి: 'ఈమాన్ అంటే ఏమిటి?' అంటే ఈమాను గుర్తు ఏమిటి, అని అడిగాడు. దానికి ప్రవక్త (స), 'నీ పుణ్యం నీకు మంచిదిగా, నీ చెడు నీకు చెడుగా అనిపించినపుడు నీవు విశ్వాసివి (మొమిన్ వు) అని గుర్తించు. మంచి పట్ల సంతోషం, చెడు పట్ల అసహ్యం కలిగినపుడు నీవు విశ్వాసివి అనడానికి చిహ్నం.' అని అన్నారు. ఆ వ్యక్తి మళ్ళీ, 'ఓ ప్రవక్తా! పాపం అంటే

٤٣ - [٤٢] (لم تتم دراسته) (٢٠/١)

وعَنْ وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ، قِيْلَ لَهُ: أَلَيْسَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مِفْتَاحَ الْجَنَّةِ؟ قَالَ: بَلَى، وَلَكِنْ لَيْسَ مِفْتَاحَ إِلَّا لَهُ أَسْنَانٌ، فَإِنْ جِئْتَ بِمِفْتَاحٍ لَهُ أَسْنَانٌ فُتِحَ لَكَ، وَإِلَّا لَمْ يُفْتَحْ لَكَ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِيْ تَرْجُمَةِ بَابٍ.

43. (42) [1/20-అపరిశోధితం]

వహబ్ బిన్ మునబ్బహ్ (ర) కథనం, అతన్ని: " 'లా ఇలాహ ఇల్లల్లాహ్' స్వర్గం తాళంచెవి కాదా?" అని ప్రశ్నించడం జరిగింది. అంటే స్వర్గంలో ప్రవేశించటానికి కేవలం కలిమహ్ 'తయ్యిబహ్ సరిపోదా? అని ప్రశ్నించడం జరిగింది. దానికి అతను, 'అవును నిస్సందేహంగా కలిమ 'తయ్యిబహ్ స్వర్గం తాళం చెవియే, కాని ప్రతి తాళంచెవికి పళ్ళు తప్ప కుండా ఉంటాయి. ఏ తాళంచెవి కూడా పళ్ళు లేకుండా ఉండదు. మీరు పళ్ళుఉన్న తాళంచెవి తెస్తే తప్ప

సురక్షితంగా ఉంటాయి. ఇస్లామ్‌ను స్వీకరించనివారు అవమానానికి గురి అవుతారు. టాక్సు (*జి'జ్యహ్*) చెల్లిస్తూ జీవిస్తారు. ఇది అవమానానికి నిదర్శనం.

ఈ 'హదీసు'కథకులు, **మిఖ్‌దాద్ బిన్ 'అమ్ర్ బిన్ స''అలబహ్** (ర). ఇతని మరో పేరు మిఖ్దాద్ బిన్ అస్వద్. ఇస్లామ్ స్వీకరించిన తర్వాత 'హబ్‌షా' వైపు వలసవెళ్ళారు. అక్కడి నుండి తిరిగి వచ్చి కొన్నిరోజులు మక్కహ్ లో నివసించారు. ఆ తరువాత మక్కహ్ నుండి మదీనహ్ వలస వెళ్ళారు. యుద్ధా లలో ('గజవాత్ లలో) పోరాటాల్లో చురుగ్గా పాల్గొనేవారు. బద్ర్ యుద్ధం సందర్భంగా ప్రవక్త (స)తో, "మేము మూసా (అ) జాతిలా 'నీవూ నీ ప్రభువు వెళ్ళిపోరాడండి, మేము ఇక్కడే కూర్చుంటాము,' అని అనము. మేము మీకు అన్ని ప్రక్కల వీరత్వాన్ని ప్రదర్శిస్తాము. అల్లాహ్ సాక్షి! ఒకవేళ మీరు మమ్మల్ని బరకల్ 'గిమాద్ వరకు తీసుకొని వెళ్ళదలచినా, మేము మీ వెంట వస్తాము, పోరాడుతాము." అని అన్నారు. ప్రవక్త(స) వీరిపలుకుల పట్ల చాలా సంతోషించారు. (బు'ఖారీ).

ఇతడు ఏది మాట్లాడినా సరైనవిధంగా మాట్లాడేవారు. ప్రవక్త (స) ఇతని పెళ్ళి 'జుబా'అహ్ బిన్‌తె 'జుబైర్ బిన్ 'అబ్దుల్ ముత్తలిబ్‌తో చేశారు. 33వ హిజ్రీ శకంలో 70 సంవత్సరాల వయస్సులో మరణించారు. మదీనహ్ లోని బఖీలో ఖననం చేయబడ్డారు.

35) వివరణ-43: వహబ్ బిన్ మునబ్బహ్ అనే తాబయీ ఉన్నారు. అతడు జాబిర్ బిన్ 'అబ్దుల్లాహ్ మరియు ఇబ్నె 'అబ్బాస్‌ల ద్వారా 'హదీసు'లను ఉల్లేఖించేవారు. ఇతను యమన్ న్యాయమూర్తిగా కూడా ఉన్నారు. 114 హిజ్రీ శకంలో మరణించారు. అంటే పవిత్ర వచనం సాక్ష్యంతో పాటు సత్కార్యాలు కూడా చేయాలి.

36) వివరణ-44: అంటే ఇస్లామ్ ఆదేశాలను తూ.చ. తప్ప కుండా పాటిస్తే అతని పుణ్యం అధికం చేయబడుతుంది. అంటే చిత్తశుద్ధిని బట్టి పుణ్యం పెరుగుతుంది.

ఏమిటి?' అంటే పాపపు గుర్తు ఏమిటి? అని అడిగాడు. దానికి ప్రవక్త (స), 'నీ హృదయంలో సంకోచం, సందిగ్ధం ఏర్పడితే, దాన్ని వదలివేయి. అంటే అనుమానాస్పదమైన పని పాపం అనడానికి చిహ్నం.' అని అన్నారు. (అ'హ్మద్)

٤٦ - [٤٥] (لم تتم دراسته) (٢٠/١)

عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبَسَةَ، قَالَ: أَتَيْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم فَقُلْتُ: يَا رَسُوْلَ اللهِ! مَنْ مَعَكَ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ؟ قَالَ: "حُرٌّ وَعَبْدٌ". قُلْتُ: مَا الْإِسْلَامُ؟ قَالَ: "طِيْبُ الْكَلَامِ، وَإِطْعَامِ الطَّعَامِ". قُلْتُ: مَا الْإِيْمَانُ؟ قَالَ: "الصَّبْرُ وَالسَّمَاحَةُ". قَالَ: قُلْتُ: أَيُّ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُوْنَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ". قَالَ: قُلْتُ: أَيُّ الْإِيْمَانِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "خُلُقٌ حَسَنٌ". قَالَ: قُلْتُ: أَيُّ الصَّلَاةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "طُوْلُ الْقُنُوْتِ". قَالَ: قُلْتُ: أَيُّ الْهِجْرَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "أَنْ تَهْجُرَ مَا كَرِهَ رَبُّكَ عز وجل". قَالَ: قُلْتُ: أَيُّ الْجِهَادِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "مَنْ عُقِرَ جَوَادُهُ وَأُهْرِيْقَ دَمُهُ". قَالَ: قُلْتُ: أَيُّ السَّاعَاتِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "جَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرُ". رَوَاهُ أَحْمَدُ.

46.(45) [1/20-అపరిశోధితం]

'అమ్ర్ బిన్ 'అబసహ్ (ర) కథనం: నేను ప్రవక్త (స) వద్దకు వెళ్ళి, 'ఓ ప్రవక్తా! ఇస్లామ్ ప్రారంభంలో మీ వెంట ఎవరున్నారు.' అని అడిగాను. దానికి ప్రవక్త (స): 'ఒక స్వాతంత్రుడు-అబూ బకర్, ఒక బానిస-బిలాల్.' అని అన్నారు. ఆ తరువాత నేను, 'ఇస్లామ్ అంటే ఏమిటి?' అంటే ఇస్లాం గుర్తు ఏమిటి? అని అడిగాను. దానికి ప్రవక్త (స), 'ఓర్పు, సహనాలు వహించటం, దాన ధర్మాలు చేయటం. అంటే చెడు పనులకు దూరంగా ఉండటం, దైవవిధేయతకు సిద్ధంగా ఉండటం.' అని అన్నారు. ఆ తరువాత నేను, 'ముస్లిముల్లో ఉత్తమమైన వారు ఎవరు?' అని అడిగాను. దానికి ప్రవక్త (స): 'అతని నోటినుండి, చేతి నుండి ఇతర ముస్లిములు క్షేమంగా ఉండేవారు.' అని అన్నారు. ఆ తరువాత, 'విశ్వాసంలో (ఈమాన్ లో) ఉత్తమమైనది ఏమిటి?' అని అడిగాను. దానికి ప్రవక్త(స),'ఉత్తమ గుణాలు,' అని అన్నారు. మళ్ళీ నేను, 'నమా'జులో అన్నిటికంటే మంచి విషయం ఏది?' అని అడిగాను. 'చాలాసేపు వరకు నిలబడటం.' అని అన్నారు. మళ్ళీ నేను, 'ఎటువంటి హిజ్రత్ ఉత్తమమైనది.' అని అడిగాను. దానికి ప్రవక్త (స), 'నీ ప్రభువుకు అసహ్యంగా ఉన్న వాటిని వదలివేయి,' అని అన్నారు. మళ్ళీ నేను, 'ఎటువంటి ముజాహిద్ ఉత్తమమైన వాడు,' అని అడిగాను. దానికి ప్రవక్త (స), 'గుర్రం యుద్ధంలో చంపబడినవాడు, ఇంకా అతడు కూడా చంపబడినవాడు, అంటే వీరమరణం పొందినవాడు.' అని అన్నారు. మళ్ళీ నేను, 'రాత్రీ పగళ్ళలో ఏ సమయం ఉత్తమ మైనది.' అని అడిగాను. దానికి ప్రవక్త (స), 'అర్ధరాత్రి చివరి భాగం.' అని అన్నారు. (అ'హ్మద్)

٤٧ - [٤٦] (صحيح) (٢١/١)

وعَنْ مَعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُوْلُ: "مَنْ لَقِيَ اللهَ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، يُصَلِّيْ الْخَمْسَ، وَيَصُوْمُ رَمْضَانَ؛ غُفِرَ لَهُ". قُلْتُ: أَفَلَا أُبَشِّرُهُمْ يَا رَسُوْلَ اللهِ؟ قَالَ: "دَعْهُمْ يَعْمَلُوْا". رَوَاهُ أَحْمَدُ.

47. (46) [1/21-దృఢం]

మ'ఆజ్' బిన్ జబల్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స): ''జీవితంలో ఏనాడూ అల్లాహ్(త)కు సాటి కల్పించకుండా, రోజుకు 5 పూటల నమా'జ్‌చేస్తూ, రమ'దాన్ ఉపవాసాలు పాటిస్తూ అల్లాహ్(త)ను కలిసే వ్యక్తిని క్షమించడం జరుగుతుంది.'' అని ప్రవచించారు. అప్పుడు నేను: 'ఓ ప్రవక్తా! ఈ శుభ వార్తను గురించి నేను ప్రజలకు తెలియజేయనా?' అని అన్నాను. దానికి ప్రవక్త (స): 'సత్కార్యాలు చేస్తూ ఉండ టానికి ప్రజలను వదలివేయి.' అని అన్నారు. (అ'హ్మద్)

٤٨ - [٤٧] (لم تتم دراسته) (٢١/١)

وعَنْ مَعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، سَأَلَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم عَنْ أَفْضَلِ الْإِيْمَانِ؟ قَالَ: "أَنْ تُحِبَّ لِلّٰهِ، وَتُبْغِضَ لِلّٰهِ، وَتَعْمِلَ لِسَانَكَ فِيْ ذِكْرِ اللهِ". قَالَ: وَمَاذَا يَا رَسُوْلَ اللهِ؟ قَالَ: "أَنْ تُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ، وَتَكْرَهَ لَهُمْ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ". رَوَاهُ أَحْمَدُ.

48. (47) [1/21-అపరిశోధితం]

మ'ఆజ్' బిన్ జబల్ (ర) కథనం: అతను ప్రవక్త (స)ను విశ్వాసం(ఈమాన్)లోని అన్నిటికంటే ఉత్తమ గుణాన్ని గురించి ప్రశ్నించారు. దానికి ప్రవక్త (స): 'నీవు అల్లాహ్(త) కోసమే ప్రజలను ప్రేమించు, అల్లాహ్(త) కోసమే ప్రజలతో శత్రుత్వం కలిగి ఉండు, ఇంకా ఎల్లప్పుడూ దైవధ్యానంలోనే నిమగ్నం అయి ఉండు.' అని హితబోధ చేశారు. దానికి మ'ఆజ్: 'మరేమైనా చెప్పండి.' అని అన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స): 'నీ కొరకు ఇష్టపడేదాన్నే ఇతరుల కొరకు కూడా ఇష్టపడు. అదేవిధంగా నీ కొరకు ఇష్టపడనిదాన్ని ఇతరుల కొరకు కూడా ఇష్టపడకు.' అని బోధించారు. (అ'హ్మద్)

=====